İBN ARABÎCİLİĞİN DUAYEN SEFALETİ

İBN ARABÎCİLİĞİN DUAYEN SEFALETİ

Dr. Seyfi SAY

GÖKPINAR KİTAPLARI

İSTANBUL 2026

Bismillâhi’r-Rahmâni’r-Rahîm.

Elhamdülillâhi Rabbi’l-‘âlemîn.

Ve’s-salâtü ve’s-selâmu ‘alâ Rasûlinâ Muhammedin ve ‘alâ âlihî ve sahbihî ecma’în.

İÇİNDEKİLER

AKILSIZ KEŞF YUTTURMACASI **4**

ZAHİR VE BATIN **16**

AHMED AVNİ KONUK DİYE BİR AVANAK **22**

ZIRVALAR VE TEVİLLER **26**

ALLAHU TEALA’NIN İSİMLERİNİ ANLAYAMAMAK **36**

FELSEFE DESEN FELSEFE DEĞİL, TASAVVUF DESEN TASAVVUF DEĞİL **47**

İNGİLİZ KEFERESİNİN GARANTİLİ DALALET (SAPIKLIK) REÇETESİ: İBN ARABÎCİLİK **51**

AKILSIZLIK TARİKATI **59**

İNGİLİZ KEFERESİNİN İSLAM DÜNYASINDA GÖRMEK İSTEDİĞİ MUTASAVVIF TİPİ **64**

HRİSTİYAN USULÜ TASAVVUFÇULUK: İBN ARABÎCİ AKIL DÜŞMANLIĞI VE "AKILSIZ TEMİZ KALB (GÖNÜL)" HURAFESİ **68**

BİR KÜÇÜCÜK DECCAL OLARAK İBN ARABÎ **78**

HARP SANATI VE İKİ MEŞHUR ZAMPARA (İBN ARABÎ VE SELANİKLİ MUSTAFA ATATÜRK) **88**

İBN ARABÎ'NİN BOZUK FİKİRLERİNİN KİRLİ KAYNAKLARI **97**

AHMED AVNİ KONUK DİYE BİR VAHDET-İ VÜCUTÇU AVANAĞIN AKLA ZİYAN ZIRVALARI **106**

AKILSIZ KEŞF YUTTURMACASI

Ahmed Avni Konuk'un ***Füsus*** şerhini yayına hazırlayan **Prof. Mustafa Tahralı,** yazdığı sunuşta şunu söylüyor (***Fusûsu'l-hikem Tercüme ve Şerhi*,** İstanbul: Marmara Üni. İlahiyat Fak. Y.):

> "Eserin üslûbu, ele aldığı mevzular ve orada ifâde edilen fikirler, ister yazıldığı Arap dilinde, ister tercüme edildiği dilde okunsun, ilk okuyuşta veya **defalarca okunduktan sonra bile anlaşılamadığı** pek çok kimse ve hattâ eser hakkında çalışma yapan Araplar tarafından bile ifâde edilmiştir. Bu anlaşılmazlığın esas sebebi, müellifin bizzat belirtiği gibi, eserin **"mücmel" lafızlarla yazılmış** olmasıdır. Onun için kendisi de, anlayanların bu kitaptaki fikirleri "genişletmesini" arzu etmektedir."

Yani İbn Arabî şarlatanı, özel olarak **lafız hokkabazlığı** yapmış, bilerek işi zorlaştırmış.

Ve, ne dediğini anlayamayan kafasız birileri de, “Anlamıyorsak demek ki çok yüksek hakikatler var” diye düşünmüşler.

Anlayanlara gelince..

Mesela **Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi** anlamış:

> “Ona göre, vahdet-i vücud inancı o kadar tuhaf ve **akıldan uzak**tır ki, onu icad edenlere uyup bağlanan birçok kimse, onu, **olduğundan farklı şekilde** açıklamaktadır.”
>
> (Mustafa Sabri, “Kâinatın Allah’a Göre Durumu”, çev. Hüseyin Atay, ***İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi***, Cilt: 6, Sayı: 3-4, 1976, s. 63.)

Yine ona göre, vahdet-i vücutçuluğun anlaşılır bir şekilde anlatılması önem taşımaktadır. Çünkü bu anlayışın batıl olduğunun gösterilmesi, **anlaşılmasından daha kolay**dır (s. 63-4).

Füsus hakkındaki hükmü de şudur:

> “Bu [vahdet-i vücutçu] özdeşliği o kadar açıkladılar ki, ***Fusus***‘ta bu korkunç iğrenç (nağme) terennümün tekrarından başka birşey yoktur.” (s. 72)

Yani ***Füsus***, deha sahibi Şeyhülislam’a göre, **korkunç iğrenç bir terennüm**den ibaret..

*

Yukarıda geçen “**mücmel**” kelimesi üzerinde durmak gerekiyor.

Prof. Tahralı’nın söylediğine göre, İbn Arabî soytarısının **üslubu**, anlaşılmazlık içeriyormuş.. Defalarca okusanız bile adamın ne demek istediğini anlayamıyormuşsunuz..

Eserin yazıldığı dilde bile durum buymuş.. Tercümesinin yol açacağı kafa karışıklığını artık siz düşünün..

Bunun nedeni de, kendisini "**evliyanın sonuncusu**" ilan eden sapık kalpazanın laflarının "**mücmel**" oluşuymuş.

İfadelerinin "mücmel" olduğunu şarlatanın kendisi de söylüyormuş.

Peki, tuğla kalınlığında cilt cilt zırvalar yazan bu sahtekâr neden meramını açıkça anlatmamış?..

Hani hayatı boyunca tek bir kitap yazmış ve o da elli yüz sayfalık bir şey olarak kalmış olsa, anlardık..

Halbuki bu zampara kalpazan, deve yükü tutacak kadar laf yumurtlamış.. Fakat, en temel meseleleri "**mücmel**" (yani müphem ve kapalı) ifadelerle geçiştirmiş.

Beceriksizlikten mi, şeytanlıktan mı?

Mekke'de yaşayan **Mekînüddin'in** (evlenmediği, aralarında nikah bulunmayan) **güzel kızı Nizam** için bile ***Tercümanü'l-Eşvak*** diye lüzumsuz aşk kitabı yazan "zamparaların sonuncusu", bunun yerine "mücmel"lerine açıklık getirseydi ya!..

*

"Mücmel" tabiri hakkında ***TDV İslâm Ansiklopedisi***'nde yeterli bilgi var.. İlk paragraf şöyle:

> **"İcmâl** masdarından türetilen **mücmel** kelimesi sözlükte "ayrıntısı çıkarılmamış hesap, tafsilâtlı olarak açıklanmamış söz, müphem, kapalı" gibi anlamlara gelir. Fıkıh usulünde nasların yorumuyla ilgili kurallar belirlenirken lafız değişik açılardan ayırıma tâbi tutulur. Hanefî usulcülerinin kapalılık açısından yaptıkları hafî, müşkil, mücmel,

müteşâbih şeklindeki tasnif içerisinde mücmel, **sözün sahibi (mücmil) tarafından bir açıklama yapılmadıkça kendisinden kastedilen mânanın anlaşılamadığı lafzı** belirten bir terimdir (Hanefî usul eserlerindeki tanım örnekleri için bk. Pezdevî, I, 54; Şemsüleimme es-Serahsî, I, 168)."

Evet, söyleyen tarafından bir açıklama yapılmadıkça kendisinden kastedilen mananın anlaşılmadığı söze "mücmel" diyoruz.

Lafızlar manalar içindir.. Bir insan niçin lafazanlık yapar da manayı ihmal eder?

Neden yanlış anlamaların önünü kapatacak şekilde manayı açıkça ortaya koymaz?

Muhtemelen şunun için: İnsanlar, sözlerden anlaşılması mümkün olan zararlı ve hatalı anlamları zamanla benimsesinler diye..

Sapık İbn Arabî'nin bugün en organize takipçilerinin (**Ibn Arabi Society**'yi kurmuş olan) **İngilizler** ile onların İslam ülkelerindeki işbirlikçi **yerli-milli acentaları** olması tesadüf değildir.

*

İşte, ***Füsus*** şarihleri (şerh edip açıklayanlar), **Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi**'nin sözünü ettiği "**korkunç iğrenç terennüm**"ün tekrarlayıcılarından başka birşey değiller.

Ne kadar anladıklarına gelince..

Tahralı'nın şu ifadeleri aydınlatıcı:

> "Şârihe âit fikir ve yorumlar bizzat **müellif**in (yazarın) imiş gibi anlaşılmamalı ve gösterilmemelidir….. şarihler bâzan bir cümleyi farklı anlayabilmektedirler. Bu farklılıkları tesbit edebilmek ancak şerhlerin karşılaştırılması ile mümkün olabilir."

Yani adamın ne dediğini anlamadığınız için bir şarihe (şerh edene, açıklayana) müracaat edeceksiniz, fakat o da yeterli değil, başka şarihlerin ne dediğini de bilmeniz lâzım.

Diyelim ki bildiniz.. Mesele halloldu mu?

Hayır, bütün bu fikir ve yorumlar müellifin kastıymış gibi **anlaşılmamalı**ymış.

Anlamamak meziyet.. Varılacak nihai hedef..

Nitekim Tahralı şöyle diyor, deme gereği hissediyor:

> "Şerhin sağladığı bütün bu kolaylıklara rağmen eserin **anlaşılması** yine de mümkün olmayabilir."

Her ne kadar **"Bi't-tecrübe sabittir"** demiyorsa da, kendisinin de anlamamış olması yüzünden böyle konuştuğunu düşünmek mümkün.

*

Tabiî bir de İbn Arabî'nin açık **çelişki ve tutarsızlıkları** var.

Bunlara da *"Farklı **mertebe** ya da **makam**lardan konuşuyor"* kılıfını uydurmuşlar.

Yani kusuru kendinizde arayacaksınız. O mertebe ve makamda olmadığınız için anlayamıyorsunuz.

Ancak, bu **akılsız tevil**, saf ve pür saçmalık ve **zırva**dan başka birşey değil..

Som demagoji, mugalata ve **kelime oyunu**..

İnsan, kendisini aldatmak istediği zaman bahane bulmakta zorlanmayan bir canlı türü..

*

Tahralı'nın aklının ermediği husus şu:

Farklı **mertebe**ler arasında (eğer bu mertebe iddiası dikkate alınacaksa) **farklılık** meydana gelebilir, fakat bunlar birbiriyle **çelişki ve tenakuz** sergileyemezler, birbirlerini **tamamlama** dışında bir ilişki içinde olamazlar..

Mesela **havf ve reca**yı (korku ve ümidi), farklı bir mertebe için **heybet ve üns** olarak adlandırabilirsiniz. Bunlar belirli ölçüde farklılık da gösterebilir, fakat birbirleriyle çelişen şeyler haline gelemezler.

Şeriat, tarikat, **hakikat**, *zahir* ve *batın* ilişkileri de böyledir. Bunların farklılık göstermesi başka birşey, **çelişkili** olması başka birşeydir.

Çelişki varsa, ikisinden biri **batıl** demektir.

Mesela **Şeriat**, zahire bakar. Bu yüzden, bir münafığa da müslüman muamelesi yapılır. **Hakikat** noktasından ise münafık, kâfirin ta kendisidir. Fakat, burada **Şeriat** ile **hakikat** çelişmez, çünkü münafığın münafıklığı amelinde değil, **niyet**inde ortaya çıkar. Münafığın gizlediği bozuk niyeti ise, sadece **hakikat** noktasından değil, **Şeriat** açısından da batıldır.

Yani niyeti Şeriat **mertebe**sinde hak, hakikat mertebesinde ise batıl olmaz. Her ikisine göre de batıldır. Münafık, gerçek niyetini izhar edip ortaya koyduğu anda **Şeriat**'in hükmü ile **hakikat** birleşir.

> "Münafıklar sana geldiklerinde 'Şahitlik ederiz ki sen Allah'ın peygamberisin' derler. Allah da biliyor ki sen elbette, O'nun peygamberisin. Ve Allah, münafıkların kesinlikle yalancı olduklarına şahitlik eder." (Münafikûn, 63/1)

*

İbn Arabicîlerin bu "münafikça", "râinâ" vezninden (Bakara, 2/104) **mertebe** anlayışı bir kelime oyunu, demagoji ve mugalatadan ibaret..

Akılsızlık, tenakuz ve çelişkiyi **mübah** sayan bir mertebe anlayışı ile her **küfür** sözü alıp başlarına tac ediyor, edebiliyorlar.

Bu **ibahacılık/ibahiyecilik**, bu sapıklık, **amel** noktasındaki ibahacılıktan fazla birşey..

Bu, **itikadî ibahacılık**..

Birileri, **"Biz öyle bir makama ulaştık ki, zina vs. herşey bize helal, zahir âlimleri, Şeriatçılar bunu anlayamaz"** diyor.. (Ki Türkiye'de böyle konuşan **sapık şeyh** taslaklarının mevcut olduğunu okuyup görüyoruz. Özellikle de ***Odatv*** gibi karanlık odaklar bunlara mal bulmuş Mağribî gibi sarılıyorlar.)

Berikiler de, "Biz öyle bir makamdan ve **mertebe**den konuşuyoruz ki, **her küfür söz bizim için mübah, hatta mübarek**.. Sizin aklınız yetmiyor, anlayamıyorsunuz" diyorlar.

Farklı **mertebe**den, değişik **makam**dan bir sapıklık..

*

Tahralı'nın şu ifadeleri ise, İbn Arabî'nin düşüncelerinin **akıl**la tümden alâkasız olduğunu gösteriyor:

> "Daha önce de işaret ettiğimiz gibi, şerh esnasında bir çok kere belirtildiği üzere, tasavvuf ehli "**vücûdun birliği**"ne **istidlal**, yâni **akıl yürütme ve muhakeme** yoluyla değil, kelime-i tevhîd zikri ve mevzu ile alâkalı âyetler üzerinde **mânevi tefekkür** ve uzun yıllarını verdikleri seyr ü sülük neticesinde bir "**keşf**" ve "müşahede" yoluyla ulaşmışlardır. Akıl yürütmek suretiyle sonradan "varlığın birliği"ni anlatışların mevcudiyeti, yâni

> vahdet-i vücûd doktrininin **aklî kalıplarla ifâde** edilmesi –**ki bu tam ve doğru bir şekilde her zaman mümkün olmamaktadır**– sûfîlerin de bu görüşe **aklî bir muhakeme** neticesinde ulaştıklarını kanâatini vermemelidir."

Yani işin içinde akıl yok.. Ve, "aklî kalıplarla" ifade de "her zaman" **mümkün** değil..

Tabiî, bu "**her zaman**" kaydı da akılsızca bir kayıt.. **Bazen** mümkün oluyorsa sorun yok demektir..

Manevî tefekkür lafı da bir başka garabet.. Ya da icat.. Canlı mı cansız mı, yenir mi yenmez mi?.. Şuna sadece keşf deyip geçsene!

*

Ancak, işi **akıl dışı keşfe** bağladığınızda, keşfinizin akıl dışılığını bile **keramet** diye yutturmaya kalkıştığınızda, iş ***Kur'an***'ın akletme emrine gelir dayanır.

Allahu Teala insana **akıl** vermiş, bu akılla onu hayvanata üstün kılmıştır.

İnsan olmak, **akıl sahibi** olmaktır, (gerçek veya sözde) keşf sahibi olmak değil.

Aklı olmayan, aklını kullanmayan, aklı devre dışı bırakarak kanaat sahibi olan, **hayvan**dır.

Eğer salt müşahede yeterli olsaydı, aklın önemi bulunmasaydı, hayvanlar (saf akıl demek olan) meleklerden üstün olurdu.

Ya da, meleklerin hayvanlara bir üstünlüğü kalmazdı.

*

Akılla çelişen bir inancın ve keşfin hiçbir kıymeti yoktur.

Cehennemlikler, *"Peygamberleri dinleseydik (doğru habere tabi olsaydık) ya da akletseydik burada olmazdık"* (Mülk, 67/10) diyecekler, fakat, **"Allah bizi keşf sahibi kılsaydı…."** demeyecekler.

Allahu Teala, aklını kullanmayanları **murdar** kılar.

Aklını kullananları değil..

> "Yine şöyle derler: Eğer *kulak vermiş* veya ***aklımızı kullanmış*** **olsaydık**, şu alevli ateştekilerden olmazdık." (Mülk, 67/10)
>
> "Allah'ın izni olmadan hiç kimse inanamaz. O, ***akıllarını kullanmayanları*** (böylece) murdar kılar." (Yunus, 10/100)

*

Söz konusu sözde incelemesi, Tahralı efendinin de **ilim, irfan ve zekâ** bakımından pek parlak durumda olmadığını belgeliyor. Unvanı prof., fakat kendisi geçmişin hakiki ulemasından icazet alamazdı.

Şöyle diyor:

> "A. Avni Konuk Bey Şuayb Fassı'nın şerhinde (s. 53) şöyle demektedir:
>
> *"Zikr olunan maârif ve hakâyık* ***mahsûl-i fikir*** *ve* ***nazar*** *değildir. Belki Cenâb-ı Şeyh (r.a.)'in* ***keşf*** *ile muttali' olduğu maârif-i ilâhiyyedir ki, bu maânî-i latîfe hurûf ve zurûf kisvesiyle âlem-i his ve şehâdete ihrâc buyrulmuş ve* ***erbâb-ı fikri îkaz*** *için ityân olunmuştur."*
>
> "Benzeri ifâdeler için burada bkz. s. 84-87."

Birileri "**İbn Arabî tefekkürü**"nden söz ediyor, ahmak şarihler kafilesinin pişdarı **Ahmed Avni Konuk** ise "**Bunlar mahsul-i fikir, yani tefekkür ürünü değil**" diyor.

Yazılanlar keşf ürünü maarif-i ilahiyyeymiş de, **tefekkür ehli**ni ikaz için dermeyan edilmişmiş..

İlahiyyeymiş…

Hadi ordan dangalak!

Tefekkür mahsulü ve de nazariye mi, yoksa keşf ürünü maarif-i ilahiyye mi, daha buna bile karar verememiş, bunlar arasındaki farkı bile anlayamamış sığlara düşen, haddini bilip edeple susmaktan başka birşey olamaz.

*

Tahralı, İbn Arabî'yı savunma sadedinde meşhur mutasavvıf **İsmail Hakkı Bursevî**'den bir alıntı da yapıyor.

Oradaki bir cümle şöyle:

> "Ve onu inkâr eden kimsede hakîkat-i velayet yoktur. Nitekim ba'zı **ehl-i küşûf**tan (keşifler ehlinden) dahi ta'n (kötüleme) vâki' olmuştur. Velâkin keşfi **dürüst** olmadığındadır…. keşf-i sahîh (doğru keşif) olmadığındandır…."

Aptalca laf yığını..

Demek ki **"dürüst/sahîh/doğru" olmayan keşf** de varmış.. Yani yanlış keşf, hatalı keşf..

(Bursevî'nin kafasının fazla çalışmadığı şurdan belli: Sözünü ettiği keşf sahiplerinin keşflerinin sahih olmadığını ancak kendi keşfine dayanarak söyleyebilir.. Peki, kendi keşfinin sahih olduğunun garantisi nedir?!)

*

Yeri geldiği için söyleyelim, **Ehl-i Sünnet itikadı**na, Ehl-i Sünnet'in **epistemolojis**ine (bilgi anlayışına) göre keşf, **bilgi edinme**nin yollarından kabul edilmez.

Sahih bilgi şu üç kaynağa ya da vasıtaya, "**akıl"**, "**sağlam duyular" (**yani beş duyu ürünü müşahede/gözlem) ile "**doğru haber"**e dayanır.

Bundan dolayı, Ehl-i Sünnet'in varlık/vücud anlayışı, yani ontolojisi, **keşf**e itibar etmez.

Çünkü **keşf**, Bursevî'nin de söylediği gibi, doğru ya da hatalı olmaya açık, objektif bir kıstasa sahip bulunmayan indî bir alandır.

Zahirî delillere dayanan hatalı bir müçtehid, içtihada **ehil** olduğu ve **delil**lere dayanarak **aklı**yla bir sonuca vardığı için, hatasına rağmen sevap alır. Ve ona tabi olan bir **mukallid** de, taklidi (veya ittibaı) nedeniyle günaha girmiş olmayabilir. Fakat keşfte, içtihadın aksine, kendisine dayanılan herhangi bir **delil** yoktur.

Bu yüzden, keşf ü keramet iddiasındaki birilerinin **keşf ürünü olduğu söylenen iddialar**ını, **zahir**e mutabık olup olmamasına bakmaksızın kabul edenler, mezhep mukallidlerinin/izleyicilerinin aksine mazur olmazlar.

Keşf iddiası, (kesin delil sağlayan) "akıl, sağlam duyular ve doğru/sahih haber" karşısında **hükümsüz**dür.

*

Evet, Bursevî'nin yukarıya aldığımız sözü, kafasının yeterince düzgün çalışmadığını gösteriyor.. Abid ve geniş malumat sahibi birisi olabilir, fakat "**fakih**" değildir.

İbn Arabî'nin keşiflerinin değil de, onu kötüleyen ehl-i keşfin keşiflerinin **hatalı** olduğunu size kim söyledi?

Kur'an'dan sonra beşinci bir kitap indi de orada İbn Arabî'nin keşiflerinin doğru olduğu, maarif-i ilahiyyeye karşılık geldiği mi bildirildi?

Eğer **iki farklı keşif** varsa ve bunlar birbiriyle çelişiyorsa ya ikisi de yanlıştır, ya da biri doğru diğeri yanlıştır.

Bu durumda hangisinin doğru olduğuna artık **keşf**le değil, **onu aşan bir hakem**in hükmüyle karar verebiliriz.

İşte o hakem, **akıl** ve **sahih nakil**dir, yani doğru haberdir.

İbn Arabî'nin ta'n (kötüleme) konusu yapılan zırvalarına gelince, bunlar hem akla aykırıdır, hem de sahih nakille çelişmektedir.

Hatta, İbn Arabî, bile bile, (**Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi** ve **Ömer Nasuhi Bilmen** gibi alimlerin de vurguladığı üzere) ibarelere dil kurallarına aykırı manalar verecek kadar ölçüyü kaçırmış bir şarlatandır.

Ak'a kara diyebilmiştir.

ZAHİR VE BATIN

Tahralı'nın **akıl ve keşf** meselesini kavrayamamış olduğu görülüyor.

> **"Zahir" ile "bâtın"** ayırımı bir bakıma **"akıl" ve "keşf"** sahalarının ayırımı demektir. Aklın **muhakeme ve istidlal** yoluyla idrâk ettiği **zahir bilgi**den ayrı olarak, **keşf** ile idrâk edilen bir de **"bâtın" bilgi** olduğu sûfîlerce dâima ifâde edilmiştir. Umumiyetle Kur'ân'ın bir "zahir" bir de "bâtın"ı olduğu kabul edilmekle beraber, âyetlerin hepsinin aynı ölçüde ve kolayca **akıl ile idrâk** edilemediği bilinmektedir. İbnü'l-Arabî bunu şöyle ifâde etmektedir: *"Peygamberlerden daha akıllı yoktur. Muhakkak ki onlar, ilâhî haberden getirdikleri şeyi getirmiştir. Buna göre de **aklın** isbât ettiği şeyi isbât ettiler. Ayrıca aklın yetişemediği ve kendi kendine imkânsız görerek **tecellî**de kabul ve ikrar ettiği **hakîkat**i de ilâve ettiler. Şu halde akıl, tecellîden sonra, kendi nefsiyle başbaşa kalınca gördüğü şeyde*

hayrete düşer." Bu cümlede, naslarda aklın idrâk ettiği şeyler olduğu gibi, **akıl-üstü** olan, ancak **tecellî** sayesinde kavranabilen şeyler de bulunduğu belirtilmektedir. **A. Avni Konuk** Bey bu cümleleri şöyle açıklamaktadır. Resullerin getirdiği haberlerde **üç şey** vardır: 1. Aklın **isbât ve kabul** ettikleri 2. Aklın idrâkinde müstakil olmadığı şeyler ki, bunlar "teşbih" ile ilgili âyet ve hadislerdir. Akıl bunları **muhal görmemekle beraber** idrâk etmekte müstakil değildir. 3. Aklın **nazarî delîle muhalif gördüğü için muhal olduğunu söylediği** şeyler ki, bunları ancak "tecellî" netîcesinde kabul eder . Âyet ve hadîsleri böyle üç kısımda mütâlâa eden mutasavvıflar, aklın birinci kısma giren haberlerde yeterli olabileceğini, ikinci ve bilhassa üçüncü kısma giren haberlerde **"aklı aşan" hattâ "aklın muhal gördüğü"** hususlar olduğunu, bunların ise ancak Hak'tan gelen **tecellî ile keşfen** anlaşılabileceğini belirtmektedirler. ***Fusûsu'l-Hikem***'de bahis mevzuu olan âyet ve hadislerin, daha çok ikinci ve üçüncü kısımdakiler olduğu görülmektedir. Bu ikinci ve üçüncü kısım haberlerin "tecellî" yoluyla idrâkinden sonra, birinci kısımdakilerin de bu idrâk ile anlaşılarak "kalb"in önüne yepyeni idrâk ve marifet ufukları açıldığı ve bu mânâlar karşısında **aklın "hayret'e düştüğü** ifâde edilmektedir, idrâk edilen yeni mânâlar ışığında ilâhî haberleri yorumlayan sûfîler, nasların umûmen ve ilk nazarda anlaşılan **"zahir" mânâsına ilâve** olarak, **"bâtın" denilen mânâsını** da idrak ettiklerini söylemektedirler. Onlara göre "bâtınî" mânâ, **"zahirî" mânâyı red ve inkâr etmeksizin** kabul edilir."

Böyle söylüyor, fakat durum farklı, bazen birilerinin ortaya attığı batınî mana, zahirî manayı maalesef **red ve inkâr** ediyor.

Evet, batınî manalar, duruma göre, zahirî manayı red ve inkâr etmeksizin kabul edilebilir, fakat **her batınî mana kabul edilmez**. Zahirî manayı red ve inkâr etmese bile…

Alıntıladığımız bu pasajı baştan alalım.. **Tahralı**'nın yazdıkları tümden yanlış değil, fakat meseleyi tam anlayamamış ve eksik naklediyor..

Bir defa, *"Aklın **muhakeme ve istidlal** yoluyla idrâk ettiği **zahir bilgi**den ayrı olarak, **keşf** ile idrâk edilen bir de **bâtın bilgi** olduğu sûfîlerce dâima ifâde edilmiştir"* şeklindeki ifade, herkesin bildiği sıradan bir bilgidir. Önemli bir buluş değildir.

Aklın alanını bilen herkes bunun böyle olduğunu anlar ve bilir.

*

"Akıl", ancak birşeyin **vacip (zorunlu), mümkün (olabilir) veya muhal (imkânsız)** olup olmadığı konusunda hüküm verebilir. Bunun ötesi "**sağlam duyular"**ın ve **"doğru haber"in** alanına girer.

Mesela, akıl, **Dünya denen gezegen dışında uzayda yaşam** bulunup bulunmadığı konusunda sadece bunun **vacip, mümkün** veya **muhal** olup olmadığı hususunda söz söyleyebilir.

Aklın bu konuda vereceği hüküm, mevcut şartlarda, şundan ibarettir: **Mümkün** (olabilir).

Akıl, bu noktada ne **vacip** diyebilir, ne de **muhal**.

Fakat, birtakım astronotlar gönderilip de onlar uzayda başka canlılar görürlerse, **Dünya dışı canlıların varlığı**, bu **müşahede** (gözlem, tanıklık, maddî **keşf**) ile (yani "**sağlam duyular**" vasıtasıyla) isbat edilmiş (sabit olmuş, sübut bulmuş) olur.

Ancak bu maddî **keşf**, sadece o astronotlar için bir keşftir.

Bizim içinse, ancak "**doğru haber"**e karşılık gelir.

Şayet, bu haberi veren astronotların sayısı, **yalan üzerine birleşemeyecek bir topluluğun** haberine dönüşürse, yani **mütevatir** haber halini alırsa, bu haberin doğruluğu bizim açımızdan da **kesin**leşir.

Sadece bir iki astronotun haberi olarak kalırsa, astronotların şahsiyetine bağlı olarak bu haber belki **sahih/doğru** kabul edilebilir, fakat yine de, "**kesin doğru**" kategorisine girmez.

Çünkü **"kurgu" ihtimali** varlığını her halükârda sürdürür. Özel olarak bir stüdyoda çekilmiş görüntüler haber diye servis edilmiş olabilir.. (Siyasetçilerin vs. söz konusu astronotları tehditle vs. yanlış beyanda bulunmaya zorlamış olmaları ihtimali akla gelebilir.)

***Kesin* doğru bilgi**, ancak hem **delil**in **sübut**unun (sabit oluşunun, varlığının, isbatının) **kesin**, hem de "delilin **delaleti**"nin **kesin** oluşuyla (başka ihtimale kapalı oluşuyla) ortaya çıkar.

Akıl ile **maddî keşif** (gözlem/müşahede) arasındaki ilişkinin mahiyeti bu olduğu gibi, **akıl ile manevî keşif** arasındaki ilişki de böyledir.

Akıl, **manevî keşif** konusu olan şeyler hakkında ancak **vacip, mümkün veya muhal** hükmünü verebilir. Fakat, **mümkün** kategorisine giren herşey **fiilen** mevcut (vaki) olmayabilir.

Uzayda yaşam, aklen mümkündür. Fakat mümkün olması, mutlaka **mevcut** (vaki) olması anlamına gelmez.

*

İmdi, birisi şayet bir **keşif ve tecellî** iddiasında bulunursa, onun **akıl** çerçevesindeki konumuna bakılır. **Muhal** kategorisine giriyorsa, reddedilir.

Mesela adam, **keşif** sonucu haşa iki tane Allah bulunduğunu anlamış olduğunu söylerse, **aklen muhal** birşeyi ortaya atmış olur. Bu, sadece peygamberlerin getirdiği **doğru haber**e (**vahy**e) değil, **akl**a da aykırıdır.

Aklen **muhal**dir, imkânsızdır.

Benzer şekilde, diyelim ki adam, Peygamber Efendimiz s.a.s.'den sonra yeni bir peygamber gelmiş olduğunu **keşf**ine dayanarak iddia etti..

Yeni bir peygamber gelmesi, **aklen mümkün**dür. Fakat bu, daha önceki **kesin doğru haber**e aykırıdır.

Dolayısıyla, söz konusu keşf ürünü iddia batıldır, geçersizdir.

Ha, ortada gerçekten bir manevî keşf bulunuyor olabilir, fakat bu sahih olmayan, **şeytanî bir hatalı keşf**tir.

Bir de, **İbn Arabî** gibi zerzevatın ve herzevekillerin "kendilerini **evliyanın sonuncusu**" ilan etmesi türünden keşfimsiler var.

Bunlar da, **vakıa**ya aykırı olduğu, İbn Arabî angutundan sonra gerçekten pekçok velî yetişmiş olduğu için (**Popper** gibi konuşmak gerekirse) **maddî keşf ile "yanlışlanmış"** durumdadır.

Zampara şarlatanın "evliyanın sonunculuğu" keşfi, "doğru haber"le de çelişmektedir.. Hadîs-i şerîfler, Deccal çıkıncaya kadar hak üzere olan ve Allah yolunda cihad eden Allah dostlarının (evliyanın) mevcut olacağını bildiriyor.

Bu zampara şarlatan evliyanın sonuncusu ise, "Mehdî-yi Muntazar" ne peki?!

*

Bir de, mazanneden (velî olduğu **zannedilen** salih insanlardan) rivayet edilen **geleceğe yönelik keşfler** vardır.

Bunları, ***zahirî bilgi****ye aykırı olmamak şartıyla* kabul veya reddetmek insanın imanına zarar vermez.

Mesela diyelim ki velî olduğunu düşündüğümüz (ve belki gerçekten velî olan) biri **Mehdî**'nin 2130 senesinde çıkacağını söyledi.

Doğru olması **mümkün**dür. Ancak, doğru olup olmadığı, o tarih gelmeden **kesin** olarak söylenemez.

Kabul edip etmemek sizin paşa gönlünüze kalmıştır.

Söz konusu haber, vakti geldiğinde doğru çıksa bile, sizin daha önce kabul etmemiş olmanız, size manen zarar vermez.

Mehdî ile ilgili keşflere itibar etmekle değil, çıktığı zaman Mehdî'nin taraftarları arasında yer almakla sorumlusunuz.

AHMED AVNİ KONUK DİYE BİR AVANAK

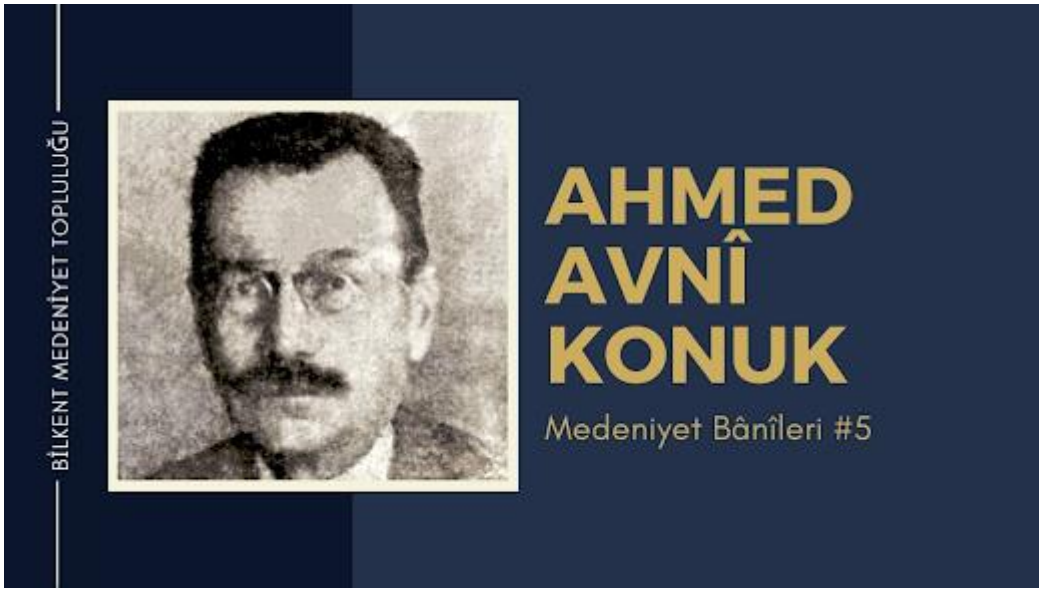

Ahmed Avni Konuk'un *"Aklın* ***nazarî delîle muhalif gördüğü için muhal olduğunu söylediği*** *şeyler ki, bunları ancak 'tecellî' netîcesinde kabul eder"* şeklindeki ifadesine gelelim.

Bu ifade, Ahmed Avni Konuk'un da meseleyi tam anlamamış (daha açık konuşalım, kafasız biri) olduğunu gösteriyor.

Akıl bazen, **nazarî delil**e muhalif gördüğü için değil, fakat fiilen mevcut olduğuna **sağlam duyularla** ve **doğru haberle** vakıf olunmadığı için, birşeyin mevcut olmadığına hükmedebilir.

Mesela, akıl, yine **Popper** üzerinden gidersek, "**Dünya'da siyah kuğu yoktur**" hükmünü verebilir.

Bu, **muhal** oluşuna dair bir hüküm değildir.

Akıl değil, ancak akılsızlık, **“Dünya’da siyah kuğu bulunması muhaldir”** diyebilir.

Akıl ancak, Dünya’da hiç siyah kuğu bulunmadığı **bilinse bile**, “Mümkündür, **fiilen vaki değil**dir” diyebilir. “**Aklen mümkündür**” hükmü bâki kalır. Yani akıl, esas itibariyle mümkün olan birşey için hiçbir şekilde **muhal** hükmünü vermez.

Anlaşıldığı kadarıyla, **Ahmed Avni Konuk** nazarî delil denilen şeyin ne olduğunu da anlamamış.

Kafası yeterince çalışsaydı zaten İbn Arabî’nin kitabı için ömrünü heder etmezdi.

*

Yukarıda alıntıladığımız pasajda bir de **İbn Arabî** zamparasının, “*Şu halde akıl, **tecellî**den [manevî müşahededen, keşften] sonra, kendi nefsiyle başbaşa kalınca gördüğü şeyde hayrete düşer”* şeklinde bir ifadesi var.

İmdi, şu dünya hayatı aslında **hayret** edilecek şeylerle dolu.. Hayret etmeyişimiz, bebeklikten itibaren onları **müşahede** etmiş ve **alışmış** olmamızdan kaynaklanıyor.

Mesela, **su**yun ve **toprağın** çeşitli renklerdeki türlü türlü meyve, sebze, tahıl, ot ve çiçeğe dönüşmesi, **şaşılacak** birşeydir.

Mesela, insanın ve hayvanların çoğalma şekli ve aşamaları **hayret** verici birşeydir.

İnsanın ihtiyaçları ve bedensel yapısı ile Dünya’daki çevre koşullarının birbirine tıpatıp uygunluğu çok **tuhaf** birşeydir.

Herşey, baştan beri öyle gördüğümüz, aklımızın yetersiz olduğu bebeklik ve çocukluk çağımızdan itibaren bunlara alıştığımız için bize normal geliyor.

Sofie'nin Dünyası kitabından bir örnekle konuşmak gerekirse, şimdi **uçan**, havada yürüyen bir insan görsek, hayret ederiz. Fakat, bütün insanlar böyle olsaydı, çocukluğumuzdan itibaren buna şahit olmuş bulunsaydık, buna **şaşırmazdık.**

Uçamayan insanların **"sakat, engelli"** olduğunu düşünürdük.

İki ayak üzerinde sarsılmadan yürümek, koşmak bize normal geliyor,
fakat **şaşırtıcı** birşey..

Görmek; elimizi uzatamadığımız, gidemediğimiz ufukların, dağ doruklarının, milyarlarca ışık yılı uzaktaki yıldızların gözümüzün içine sığması **hayret** verici birşey..

*

İmam Gazzalî, birey olarak Allahu Teala'nın bizim hepimize vermiş olduğu nimetleri, sırf **herkeste bulunduğu için** önemsiz saydığımızı, değerini anlayamadığımızı söyler.

Böylece insan, sadece **başkalarında bulunmayan** şeyleri önemsemeye başlar. Mesela, makam, mevki, zenginlik herkeste her zaman ve eşit seviyede bulunmadığı için bunlar önemsenir.

Fakat, gözün kıymetini, onun ne kadar **hayrete şayan** bir nimet olduğunu, sonradan gözünü kaybeden dışında genelde kimse anlamaz. Yürüyebilmenin ne büyük nimet olduğunu, yatalak hale gelmedikçe insan idrak etmez.
Ve **şükretmek** aklına gelmez.

Manevî tecellî ve akıl meselesi de böyle..

Aklın buradaki **hayret**i, akıl açısından bir kusur değildir.

Gerçi buna aklın hayreti denilebilir mi, o da tartışılır. İbn Arabî gibilerin bu tür (aslında önemsiz) ifadeleri, okurları aklı değersiz ve yetersiz görmeye yöneltmemelidir.

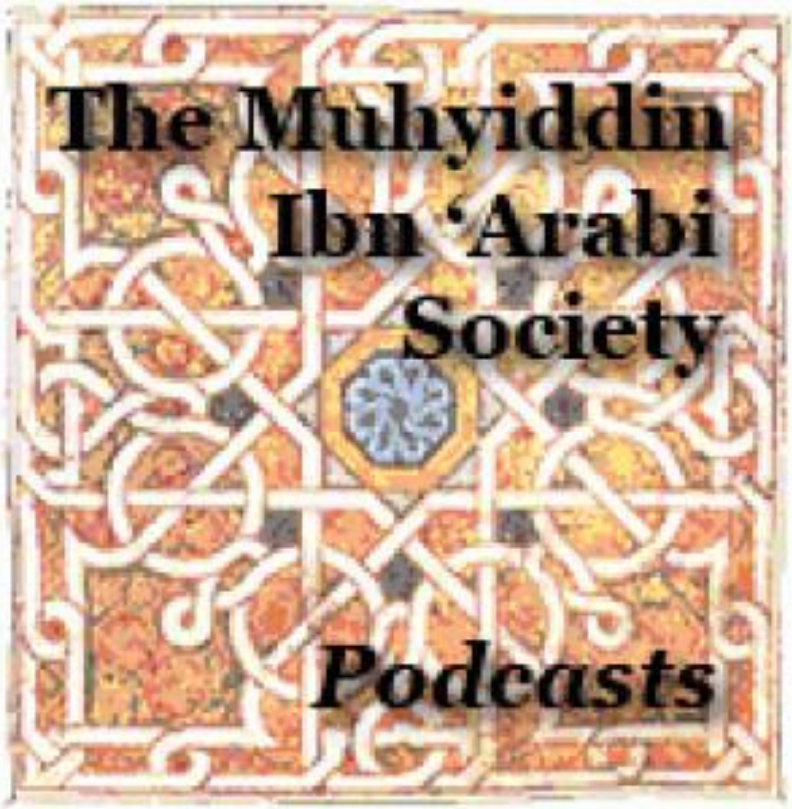

Prof. Mustafa Tahralı, ***Fûsusu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi***'nin başında yer alan sunuş yazısında şunu da diyor:

> "Onlara {sufîlere] göre **"bâtınî" mânâ**, "zahirî" mânâyı red ve inkâr etmeksizin kabul edilir. Kula şer'î bir mükellefiyet yükleyen nasların bâtınî mânâsı kat'iyyen **zahirde anlaşılan mânâyı nakz ve ibtâl etmez**. Bâtınî mânâ zahirde anlaşılan "hükm"e **paralel** olarak verilir, o hükmü **te'yid eder** veya marifet bakımından bir başka planda yeni bir mânâyı ortaya kor. İbnü'l-Arabî ve benzeri sûfîleri "Bâtınîlerden ayıran en önemli fark, zahir tefsîri kabul etmeleridir"."

Zahirde anlaşılan manayı nakz ve iptal etmeyen, bozup ortadan kaldırmayan, ona paralel olan, hatta onu teyit eden bir **batınî mana**ya kimsenin itirazı olmayabilir.

Ancak, İbn Arabî'nin icat ettiği batınî manaların hepsi için bunları söylemek mümkün değil.

Mümkün olmadığı için Tahralı gibiler **mertebe ve makam farklılığı** diye (kerameti kendinden menkul) bir **hurafe** uyduruyorlar.

Uydurmak zorunda kalıyorlar.

Çünkü ortada bir **paralellik veya teyit** yok, **nakzetme ve iptal** var.

Öyle olmasaydı, Tahralı gibilerin "mertebe ve makam" uzun havası okumalarına gerek kalmayacaktı.

Bu mertebe ve makam farklılığı bahsine Tahralı şu şekilde girmiş:

> "Bir şeyin birbirine "hakîkaten" **zıt** olabilmesi, bir **tenakuz** meydana getirebilmesi ve neticede iki zıt hükümden sâdece birinin doğru olabilmesi, birinin diğerini nakz edebilmesi, ancak iki şey **aynı "plan"**da ele alındığı takdirde mümkün olur. Bir misalle bunu şöyle anlatabiliriz: Bir yolda A yönünden B yönüne gitmekte olan bir **araba** ile, aynı yoldan, fakat B yönünden A yönüne yüksekten uçmakta olan bir **kuş**un çarpışması düşünülemez. Zîrâ gidiş yönleri **zıt** olmakla beraber, **seyirlerin plân ve seviyeleri** aynı değildir. Biraz ileride üzerinde bir kaç misalle duracağımız mutasavvıfların ifâdelerindeki bu zıtlıklar, dil mantığının verdiği "lafzî" zıtlıklar olup "hakîkî" yâni tam mânâsı ile her yönden, her vecihden, her bakımdan bir zıtlık değildir."

"Tam mânâsı ile her yönden, her vecihden, her bakımdan bir zıtlık" var mı yok mu, onu örneklerden anlayacağız, fakat önce bu arabanın yolda gidişi ile kuşun havada uçuşu örneği üzerinde durmak gerekiyor.

İmdi, bunlardan biri A yönünden B yönüne, diğeri ise B yönünden A yönüne gidiyor. **İstikametleri** zıt mı?

Zıt!

Ve bu zıtlık, **"lafzî"** midir yoksa "hakikî" mi?

Buz gibi hakiki işte!

Şimdi sen, *"Seyirlerin plan ve seviyeleri aynı değil, farklı, dolayısıyla **istikamette zıtlık** aramayalım"* diyebilir misin?

Kör müsün, yoksa beyinsiz misin, **istikametleri zıt** işte!..

*

Tahralı, zırvalarına şu şekilde devam ediyor:

> "Tasavvuf ehli gerek "vücûd" bahsinde gerekse diğer mevzularda, dâima bir **"mertebe", "derece" veya "makam"** itibariyle söz söylemekte, göz önünde bulundurduğu "mertebe"ye veya bizzat içinde bulunduğu "makâm"a göre konuşmaktadır. Farklı mertebe ve makamlardan söylenen sözler karşı karşıya konulunca veya sözü söyleyen ikisini bir arada söyleyince bir **zıtlık** ortaya çıkmaktadır. Fakat bunlar bir şârih tarafından veya mânânın alâkalı olduğu "mertebe"yi bilen bir okuyucu tarafından "mertebe "sine nakledilince zıtlık ortadan kalkmaktadır."

Bunlar boş sözler..

Evet, bazen **farklılık** ortaya çıkabilir, fakat **zıtlık ya da tezat** ortaya çıkmamalıdır.

Allahu Teala şöyle buyuruyor:

> “Hâlâ ***Kur’an*** üzerinde gereği gibi düşünmeyecekler mi? Eğer o, Allah’tan başkası tarafından gelmiş olsaydı onda birçok tutarsızlık bulurlardı.” (Nisa, 4/82)

Tahralı’nın yukarıdaki ifadeleri, sufîlerin sözlerine ***Kur’an*** muamelesi yapmak, onları ***Kur’an*** mertebesine çıkarmak demektir.

Sufî de insandır.. Haşa, Allah (c.c.) değildir. Dolayısıyla **çelişkili** de konuşur, **günah** da işler, **saçma**lar da..

Sufînin de doğrusuna doğru, yanlışına yanlış der geçersin.

İlla da sufîyi haşa Allahu Teala gibi yanılmazlık mertebesine yahut sözü vahiy olan peygamber gibi **masumiyet ya da mahfuziyet** mertebesine çıkarmak zorunda değilsin.

Hz. Ali k. v. **“Hakkı kişilere göre tanıma, hakkı tanı, ehlini de tanırsın”** demiştir.

Hak, ne şuna ne buna, ne de sufîye göre tanınır.

Tahralı’nın yukarıdaki zırvası, sufîleri haşa Allahu Teala’nın makamına yüceltmektedir.

Tasavvuf meraklısı taifenin **ayaklarının kaydığı** yerlerden birisi işte burası..

*

Tahralı, sözlerini şöyle sürdürüyor:

> “Bahsetiğimiz bu zıtlıklar mertebe ve makam belirten muhtelif terimlerle ifâde edilmektedir. Zâhir-bâtın, şerîat-hakîkat, fark-cem’, sahv-sekr gibi. **İbnü’l-Arabî**‘nin şu ifâdelerindeki **“ben O [o’yum] ve O benim”**, “**ben O [değilim] ve O ben değilim** [değil]”; “**Hak halk, halk Hak’tır**”

> "**Hak halk değil ve halk da Hak değildir**" zıtlıkları gibi. Bu cümleler ve benzerlerinde görülen zıtlığın **gerçek bir zıtlık** olmadığı, fakat **farklı "mertebe"lere** göre söylenmiş olduğu şerh esnasında yeri geldikçe açıklanmıştır. **"Zahir", "şerîat" veya "fark"** denilen mertebelere göre "**Hak halk değildir**"; "**bâtın", "hakikat" veya "cem'"** denilen mertebelere göre "**halk Hak'tır**". Yâni vahdet-i vücûd anlayışına göre, bu mertebeler bakımından, "halk"ın bâtını ve hakikati Hak'tır. Mes'ele iki ayrı plandan, mertebeden veya makamdan ele alındığı için, hükümler arasındaki zıtlık her bakımdan, her yönden, her itibarla değildir; sâdece **"lafız" bakımından**dır. Şu halde tam manâsıyla zıt ve mütenâkız bir ifâdenin var olduğunu söyleyebilmek için, sözün **aynı mertebeden** söylenmiş olması lâzımdır."

Gerçek bir zıtlık değilmişmiş..

Bunlar da gerçek bir zıtlık değilse, **zıtlık** nasıl birşeydir?

Hem, "**Hak halktır, halk da Hak'tır**" diyor, hem de "**Hak halk değildir, ve halk da Hak değildir**" diye konuşuyorsun.

Ve İbn Arabîci geri zekâlılığa göre bu, çelişki değil..

Bu kadar açık bir çelişkiyi bile yok sayan bir akıl ve mantık eksikliği ile neyi nasıl konuşup tartışabilirsiniz?!

İbn Arabî'nin yukarıdaki **çelişkili** sözlerinden biri doğru, diğeri ise yanlış..

Açıkçası, yanlışın da ötesinde, küfür (hakikati "örten" söz)..

Adam "**Hak halktır, halk da Hak'tır**" diyerek halt etmiş, küfür söz söylemiş, sen de buna bir mertebe kulpu ya da kılıfı uydurmaya çalışıyorsun.

Ve tutup *" ... 'bâtın', 'hakikat' veya 'cem' denilen mertebelere göre '**halk Hak'tır'"*** diyorsun.

Tahralı'nın sözleri Türkçe.. Fakat "mücmel"..

Çünkü "halk"tan neyi kastettiği açık değil..

Halktan, yaratılmış olan insanların mı yoksa "**yaratma**"nın mı kastedildiği belli değil.

Yaratma anlamında "halk", elbette haktır, fakat el-Hak değildir.

Ayrıca "hak" kelimesinin anlamı da (Tahralı'nın tercümesi çerçevesinde) belirsiz..

Aynı "anlamsızlığın", ibarelerin Arapçası için de söz konusu olduğu kesin.

*

Halk zahirde de batında da, şerîatte de hakikatte de, farkta da cemde de **Hak** (el-Hak) olamaz.

Böyle bir batın, hakikat ve cem anlayışı, sapıklığın daniskasıdır.

Batın, zahiri tersine çeviremez.

Mesela, **zahirî temizliği** ele alalım.. **Necaset**ten, yani insan pisliğinden temizlenmek (taharet), zahirî (dışsal) temizliktir.

Batınî temizlik ise riya, haset, kibir, cimrilik vs. gibi kötü huylardan kurtulmaktır.

Sen tutup **batınî temizlik "mertebe"si**nde **necaset**i zemzem ya da yağmur suyu gibi temiz ilan edemezsin.

*"**Necaset**, temizdir; Şeriat'e göre pis, fakat **hakikat mertebesi**nde temizliğin ta kendisi"* diyemezsin.

Zahirde **küfür** olan söz ve inanç, batında **iman** haline gelmez.

*

Daha garibi, Tahralı gibilerin, İbn Arabî sevdası yüzünden, **şirke (ya da cehalete) bulaşmış bir inancı** "**kemal**" ya da "kâmil insan olma" kabul etmeleridir.

Yukarıya aldığımız ifadelerinin devamı şöyle:

> "Burada şu suâl hatıra gelebilir: Mademki iki ayrı mertebeden birbirine **lafzen zıt** hüküm vardır, insan bu hükümlerden hangisini tercih edecektir? Gerek ***Fusûsu'l-Hikem*** ve gerekse şerhteki ifâdelerden anlaşılan şudur ki, bu iki uçtan **sâdece birini tercih** yoktur. İnsan ikisini birlikte idrak etmek, **gerçekleştirmek** ve **yaşamak** durumundadır; onun **kemâl**i bundadır."

Evet, bu da bir kemâldir.. **Dangalaklıkta kemal**..

Sadece **İbn Arabî** değil, onun zırvalarına tevil üretme meraklısı şerhçiler de akıl ve izanı atmış, hamakati seçmişler.

Adamlara **hak** olan sözler yetmiyor, illa da yanına **batıl ve zırva** ifadeleri katacaklar, onları (sözde) **idrak** edecekler, **gerçekleştirecekler**, **yaşayacaklar**, ve böylece **kemal**e ulaşacaklar..

*

Öyle anlaşılıyor ki, zampara İbn Arabî şarlatanı, hak olan sözleri, **batıl** sözlerini revaçta tutmak için "yem" ya da "tuzak" olarak kullanmış..

Ve böylece, Tahralı'nın şu ifadelerinde kendini gösteren durum ortaya çıkmış:

> "… Bu birbirine zıt ifâdelerden yalnız biri, bilhassa "hakîkat" mertebesinden söylenilenler, zıtlığın diğer kanadından tecrîd edilip göz

önüne alınırsa -veya **okuyucu** sâdece, **içinde bulunduğu, "fark", "zahir" ve "şerîat" mertebesine göre** zıt gördüklerini bir araya getirirse-, târih boyunca aşırı muarızlarının yaptığı gibi, İbnü'l-Arabî ve benzeri ifâde kullanan sûfîler **"tekfir" edilme** yoluna gidilmektedir. Bu zıt ifâdelerin diğer kanadı, yâni "zahir" ve "şerîat" mertebesinden söyledikleri göz önüne alınarak İbnü'l-Arabî müdâfaa edilebilmektedir."

Cem, batın ve hakikat mertebeleri adamların tapulu malı..

Başkası oraya yaklaşamıyor..

Mesela **ashab**, bu mertebelere ulaşamadığı için bu tür zırvaları üretmemiş, üretememiş..

Onlar kâmil değillermiş, **kemâl** sahibi olamamışlar.

Kemâl ile tanışmak için zampara **İbn Arabî** soytarısının gelmesini beklememiz gerekmiş.

*

Tahralı, illa da İbn Arabî'ye arka çıkacak ya, şunları yazmış:

"Bu zıt ifâdelerin mevcudiyeti şöyle bir suâl hatıra getirebilir: Acaba gerçekten biri "bâtın", diğeri de "zahir"; veya başka bir tâbir ile "hakikat" ve "şeriat" diye iki ayrı mertebe, iki uç, iki kutup var mıdır?

"Önce şu noktaya dikkat edilmesi gerekmektedir: İçinde yaşadığımız kâinatta, insan bünyesinde, ***Kur'ân-ı Kerîm***'de ve Cenâb-ı Hakk'ın isimlerinde **zıtlıklar** vardır. Bilindiği gibi, **esmâ-i hüsnâda Allah, Celîl-Cemîl, Evvel-Âhir, Zâhir-Bâtın, Hâdî-Mudill ve Muhyî-Mümît gibi zıt isimlerle** tavsif edilmiştir. ***Kur'ân-ı Kerîm***'de bu zıt isimlerin bir kısmı mevcuttur. Ayrıca îtikad mezheblerinin kendi kanâatlerine delil olarak

gösterdiği âyetler göz önüne alınacak olursa, **Cebriyye** yâni "Kulun fiilinin yaratıcısı Allah'dır"; **Kaderiyye** "Kul kendi fiilinin yaratıcısıdır" gibi birbirine zıt iki akideye mesned olabilecek âyetler vardır. Ehl-i sünnet kelâmcıları ise birbirine zıt görünen âyetleri, başka âyetleri de göz önüne alıp **akıl planında zıtları te'lîf** ederek orta bir yol bulmuşlardır. Tabiatta ve insan vücûdunda ise zıtlıklardan bir ahenk ve dengenin çıktığını görmekteyiz.

"Fusûs ve şerhinde görüleceği üzere, herşeyde var olan **bu zıtlıkların menşei Allah'ın isimlerinin birbirine zıt olması**dır…."

Allahu Teala'nın **Evvel-Âhir** gibi isimleri zıtlık değil, **tamamlayıcılık** ifade eder.

Evvel olmak, Âhir olmaya engel değildir. "Evvel olan, Âhir olamaz" diye bir kural yoktur.

Pekiii, Allahu Teala'nın **Halik** ismi var, buna zıt olarak **Mahluk** ismi de var mı?!

Allahu Teala'nın **Rezzak** ismi var, **Merzuk** ismi de var mı?!

Allahu Teala'nın **Gaffar** ismi var, **Mağfur** ismi de var mı?!

İşte bu, gerçek anlamda bir zıtlıktır..

Ve, işte böylesi bir **zıtlık** Esma-i Hüsna'da bulunmadığı için İbn Arabî'nin **"Halk (mahluk), Hak'tır"** şeklindeki sözü, sapıkça bir zırvadır.

Hay sizin (olmayan) aklınıza tüküreyim!

*

Doğal olarak, **boşboğaz zırvalarından** ibaret olan bütün bu gevezeliklerin kabul görmesi için insanın aklını bir tarafa bırakıp **hayvanlığı** kabul etmesi gerekiyor.

Ancak, zampara İbn Arabî soytarısı işini bildiği için, **“Hayvanlık, kemaldir”** türünden zırvalara kitabında yer vermiyor.

Bunun yerine, hayvanlığa **“yüksek mertebelerden konuşma”** etiketi yapıştırılıyor.

Bırakalım Tahralı anlatsın:

> “Böylece “şehâdet” ve “zahir” plânında çözülemez görünen ihtilâflar, tezadlar ve zıtlıklar, ancak **yüksek mertebe**den, “hakikat” hattâ “hakikatlerin hakikati” denilen mertebeden bakmakla çözülebilir. Bu ihtilaflar ister “şeriat”in ilâhî ifâdesi olan ***Kur’ân-ı Kerîm*** âyetlerini anlamak hususunda olsun, ister insan ve görünen varlık âlemi ile alâkalı hususlarda olsun, mutasavvıflara göre, mes’elelerin aslını ve hakikatini anlamak, bütün mertebelerin menşei olan **en yüksek mertebeden bakabilmek** seviyesine yükselmekle gerçekleşebilir. Gerçi yukarıda temas ettiğimiz gibi, yüksek mertebeden söylenilen “hakikat” yaşadığımız âlemdeki **aklî idrâke zıt** görünecektir.”

Olsun, **akla zıt** olsa bile, akılsızlıkla eşsiz bir uyumu var, bunlara yeter.

ALLAHU TEALA'NIN İSİMLERİNİ ANLAYAMAMAK

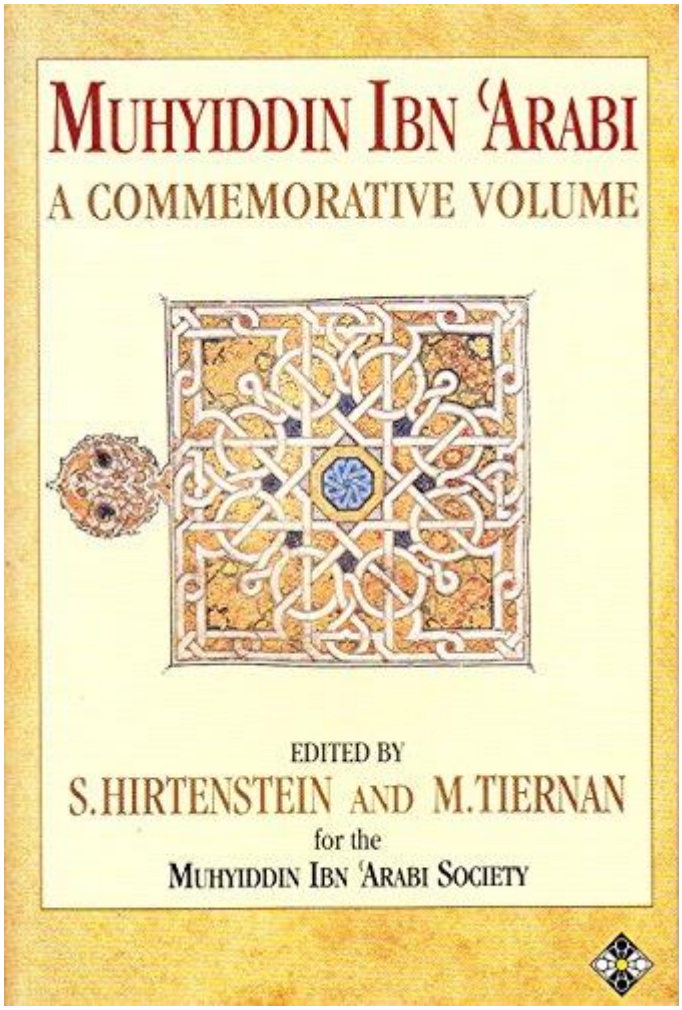

Prof. Tahralı'nın, ***Fûsusu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi***'nin başında yer alan sunuş yazısındaki şu ifadeler üzerinde tekrar durmakta fayda var:

> "Önce şu noktaya dikkat edilmesi gerekmektedir: İçinde yaşadığımız kâinatta, insan bünyesinde, ***Kur'ân-ı Kerîm***'de ve Cenâb-ı Hakk'ın isimlerinde **zıtlıklar** vardır. Bilindiği gibi, **esmâ-i hüsnâda Allah, Celîl-Cemîl, Evvel-Âhir, Zâhir-Bâtın, Hâdî-Mudill ve Muhyî-Mümît gibi zıt isimlerle** tavsif edilmiştir. ***Kur'ân-ı Kerîm***'de bu zıt isimlerin bir kısmı

mevcuttur. Ayrıca îtikad mezheblerinin kendi kanâatlerine delil olarak gösterdiği âyetler göz önüne alınacak olursa, **Cebriyye** yâni "Kulun fiilinin yaratıcısı Allah'dır"; **Kaderiyye** "Kul kendi fiilinin yaratıcısıdır" gibi birbirine zıt iki akideye mesned olabilecek âyetler vardır. Ehl-i sünnet kelâmcıları ise birbirine zıt görünen âyetleri, başka âyetleri de göz önüne alıp **akıl planında zıtları te'lîf** ederek orta bir yol bulmuşlardır. Tabiatta ve insan vücûdunda ise zıtlıklardan bir ahenk ve dengenin çıktığını görmekteyiz."

Tahralı, bunları, zampara İbn Arabî şarlatanının **"ben O [Allah] ve O benim"** ve "**Hak halk, halk Hak'tır**" türünden küfür sözlerini makul ve meşru göstermek için yazmış bulunuyor.

Demiştik ki, **Evvel-Âhir** gibi isimler zıtlık/tezat değil, **tamamlayıcılık** ifade eder.

Allahu Teala'nın hem **Hâdî** (hidayet veren) hem de **Mudill** (dalalete/sapıklığa düşüren) olması bir çelişki veya tezat değildir.

Allahu Teala Hâdî olup da Mudill olmasaydı, bu, Allahu Teala'nın dalalete/sapıklığa düşürme **kudretinin bulunmaması**, bunun, Allahu Teala'nın kudreti dışında birşey olması anlamına gelirdi.

Bu ise, acziyettir, aczdir. Tanrı için acziyet muhaldir.

Aynı durum Allahu Teala'nın **Muhyî** (yaşatan) ve **Mümît** (öldüren) isimleri için de geçerlidir.

Yaşatmaya gücü yeten fakat öldüremeyen bir tanrı, aciz bir tanrıdır. Allahu Teala bundan münezzehtir.

Mevlana ***Mesnevî***'de, "Eğer bir ressam güzel şeyleri resmedebiliyor, çirkin ve korkunç resimler yapamıyorsa, o ressam nakıs/kusurlu/aciz bir ressamdır" demektedir.

*

Meselenin bir başka boyutu daha var..

Allahu Teala Hâdî olup da Mudill olmasaydı, ve buna rağmen **dalalet/sapıklık** diye birşey ortaya çıksaydı, o zaman, dalaletin Allahu Teala'nın **yaratması, kudreti, takdiri ve dilemesi dışında** kendi kendine ortaya çıkması söz konusu olurdu.

Ve bu durumda **dalalet**, Allahu Teala'nın kudretinin kapsamadığı, kendiliğinden, Allahu Teala'ya rağmen ortaya çıkan birşey olmuş olurdu. Dalaletin, Allahu Teala'nın Hâdî ismiyle yarışıp mücadele eden ve bazen haşa ona galip gelen, Allahu Teala'yı yenilgiye uğratan birşey olduğunu söylemek gerekirdi.

Bu anlayışın varacağı nokta, Mecusîlerin (Hâdî olan) **Yezdan** ve (Mudill olan) **Ehrimen**'li "iki tanrı" inancından, yani şirk ve küfürden başka birşey olmaz.

*

Evet, Allahu Teala şayet **Hâdî** olup da **Mudill** olmasaydı, bu O'nun için (tanrılığa aykırı) bir kusur olurdu.

Allahu Teala bundan münezzehtir.

Bu noktada filozofların (mesela **İbn Sina** ve **Leibniz**) "**kötülük problemi**" diye birşey icat ettikleri ve günümüzde de ilahiyatçıların bunu bir problem kabul edip tartıştıkları görülmektedir.

Yani "Niye kötülük var, Allahu Teala kötülüğü hiç yaratmasaydı ne olurdu sanki?" diyenler var.

Eşya zıddıyla anlaşılır. Kötülük olmasaydı, iyilik nedir, bilinmezdi.

Ayrıca, **imtihan** diye birşey de olmazdı. Çünkü, insanların ve cinlerin kötülük yapma **imkânlarının bulunmadığı** bir yerde imtihandan söz edemeyiz.

Herkesin mecburen/cebren iyi olduğu bir yerde, aslında **gerçek anlamda** hiç kimse iyi sayılmaz.

Kötülük imkânı ve imtihan olmayınca, **iyiliğin mükâfatlandırılması**ndan söz etmek de abes olurdu.

Bunların da ötesinde, eğer kötülük diye birşey olmasaydı, Allahu Teala'nın bazı **isimlerinin tecellîsi** söz konusu olmazdı.

Mesela **Settar** ve **Gaffar** isimleri bilinemezdi.

Azîzün Züntikam olduğu anlaşılamazdı.

Selâm (selamet veren) ve **Mümin** (emin kılan) gibi isimleri kavranamazdı.

Aynı şekilde, Allahu Teala'nın **el-Adl** ismi de idrak edilemezdi.

Kötülüğün olmadığı yerde adalet kimsenin aklına gelmez.

*

*"O (şeytan) size ancak kötülüğü, çirkini ve **Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri** söylemenizi emreder."* (Bakara, 2/169)

*"En güzel isimler (el-esmâü'l-hüsnâ) Allah'ındır. O halde O'na o güzel isimlerle dua edin. Onun **isimleri hakkında eğri yola gidenleri** bırakın. Onlar yapmakta olduklarının cezasına çarptırılacaklardır."* (A'raf, 7/180)

Zampara İbn Arabî soytarısı, Allahu Teala'nın isimleri hakkında eğri yola gidenlerin başında geliyor.

“**Hak halk, halk Hak’tır**” gibi lafları ortada.. Sanki Allahu Teala’nın Mahluk diye bir ismi varmış gibi konuşuyor.

Onun bu tür sözleri sapıklıktır.

Bunların **makam, mertebe** vs. hurafelerine gelince..

İşin aslı, ***Mesnevî***‘de yer alan şu hikayedeki gibi:

> Hilekar bir kadın kocasının gözü önünde dostuyla oynaşmak istedi. O sırada yüksek dallı bir armut ağacının altında duruyorlardı, gülerek:
>
> -Kocacığım bu ağaca çıkıp meyve toplamak istiyorum, dedi. Kocası izin verdi:
>
> -Haydi çık istediğin kadar topla, dedi.
>
> Kadın ağacın üstüne çıktı en üst dallara doğru tırmanmaya koyuldu. Ağacın tepesine çıkınca bağırmaya başladı:
>
> –**O yanındaki orta boylu, mavi yeşil elbiseler giyinmiş yabancı kadın kim, ne yapıyorsunuz!**
>
> Adam şaşırıp kaldı:
>
> -Sen neler söylüyorsun karıcığım, burada benden başka kimse yok. Galiba senin başın döndü. Ağaçtan in, dedi.
>
> Kadın ısrarla söylediklerini tekrarlamaya devam edince kocası:
>
> -Senin başın dönmüş, aşağı in de ben çıkıp meyve toplarım, dedi.
>
> Kadın inince kocası ağaca tırmandı. Adam ağacın tepesinde iken kadın, ilerde bir yerde saklanmış olan dostunu çağırdı ve başladı onunla

oynaşmaya. Kocası yukarıdan bakınca karısının bir herifle oynaştığını görerek seslendi:

–**Bre utanmaz kadın o yanındaki adam kim, öyle ne yapıyorsun?** diye bağırdı.

Kadın hiç bozuntuya vermeden cevap verdi:

-Kocacığım, **her halde bu ağaçtan olacak, yukarıdan öyle görünüyor olmalı, ben de demin öyle şeyler görmüştüm**, yanımda hiç kimse yok, yalnız başıma duruyorum, inanmazsan aşağıya in de bak, diyerek işine devam etti.

*

Prof. Tahralı'nın tenkit konusu yaptığımız ifadelerinde başka hatalar da var.

Sözlerini tekrar hatırlayalım:

> "Ayrıca îtikad mezheblerinin kendi kanâatlerine delil olarak gösterdiği âyetler göz önüne alınacak olursa, **Cebriyye** yâni "Kulun fiilinin yaratıcısı Allah'dır"; **Kaderiyye** "Kul kendi fiilinin yaratıcısıdır" gibi birbirine zıt iki akideye mesned olabilecek âyetler vardır. Ehl-i sünnet kelâmcıları ise birbirine zıt görünen âyetleri, başka âyetleri de göz önüne alıp **akıl planında zıtları te'lîf** ederek orta bir yol bulmuşlardır."

Birincisi, sadece **Cebriyye** değil, **Ehl-i Sünnet** de, **"Kulun fiilinin yaratıcısı Allah'tır"** der.

Cebriyyenin cebriyyeliği bu ifadeden kaynaklanmıyor. Onlar kulun **irade ve ihtiyarını (seçimini)** yok sayıyorlar.

Kaderiyye de (kaderi inkâr edenler) Allahu Teala'nın **takdirini** yok sayıyor. (Mutezile'nin "Kul fiilinin yaratıcısıdır" derken yoktan var etmeyi değil, vardan yeni bir şey var etmeyi kastettiği söylenmiştir.)

İkincisi, yukarıdaki ifadeye göre **Ehl-i Sünnet**'in şöyle diyor olması gerekiyor: *"Cebriyye, sen haklısın… Kaderiyye/Mutezile, sen de haklısın.. İkiniz de haklısınız.."*

Ehl-i Sünnet bunu mu diyor?!

Ehl-i Sünnet şunu diyor: *"Cebriyye de, Kaderiyye de (kaderi inkâr eden Mutezile de) hatalı.. Ne Cebriyyenin görüşü doğru, ne de Kaderiyye'nin.. İkisi de ayetleri yanlış yorumluyorlar. Çünkü farklı **Kur'an** ayetleri, birbirlerini tefsir eder, ve onlar bunu dikkate almıyorlar."*

Eğer Ehl-i Sünnet bir taraftan Cebriyye'nin laflarını tekrarlasa, diğer taraftan Mutezile gibi konuşsaydı, iki zıt fikri birlikte savunsaydı, işte o zaman **İbn Arabî**'nin çelişkili laflarına bahane üretmek için belki bu kullanılabilirdi. Fakat böyle birşey yok.

Ehl-i Sünnet, bırakın iki yanlış görüşü birden savunmayı, ikisini de reddediyor.

Görüldüğü gibi, Tahralı'da kafa diye birşey yok.. Bu, yaptığı fasit kıyaslamalardan ortaya çıkıyor.

*

Tahralı bir de şunu diyor: *"**Tabiat**ta ve **insan vücûdu**nda ise **zıtlıklardan bir ahenk ve denge**nin çıktığını görmekteyiz."*

Bununla **İbn Arabî**'nin çelişkilerinin ne ilgisi var?

Onun çelişkili/mütenakız sözlerinde âhenk ve denge değil, kakafoni, gürültü, dengesizlik, yamukluk ve çarpıklık görülüyor.

Evet, **tabiat**ta zıtlıklar var, ama bunlar birlikte görülmüyor. Mesela birşey hem yaş, hem de kuru olmuyor. Tabiatta yaşlık da, kuruluk da var. Ama aynı şeyde, aynı cüz ya da parçada birlikte var olmuyorlar.

Tabiatta aydınlık da, karanlık da var.. Ama birşey hem karanlık hem de aydınlık olmuyor. Aydınlık gelince karanlık kayboluyor. Gündüz gelince gece uçup gidiyor.

İnsan vücudu da böyle.. Denge ancak zıtların birbirini belli ölçüde yok etmesi sonucu ortaya çıkıyor.

Vücut aynı anda hem yüksek hararete sahip olma hem de sıcaklık düşüklüğü gibi zıtları bir arada barındırmıyor. Harareti, zıddı olan buz ile düşürerek, kısmen yok ederek belirli bir dengeyi yakalıyorsunuz. Üşümüşseniz, sobanın başına oturuyor, ısınıyor, soğukluğu izale ediyorsunuz. Soğuk gelince sıcak, sıcak gelince soğuk gidiyor. İkisi birden aynı yerde aynı anda barınamıyor.

İşte, **İbn Arabî**'nin çelişkili lafları için de durum budur. O lafların doğru olanını alıp onunla yanlış olanı süpürmedikçe, o **zırva**lardan bir denge ve âhenk çıkmaz..

Sadece **küfür** ve sapıklık, **şaşkınlık** ve ahmaklık çıkar.

Kurnaz İbn Arabî zamparası bunu anladığı içindir ki, *"**Keşf**te **akl**ın payına sadece **hayret** düşer"* türünden **şeytanî efsunlar** okuyor.

Yani şunu demek istiyor: Benim **keşf** ürünü diye size yutturmaya çalıştığım bu küfür laflar karşısında **hayret**e kapılacağınızı biliyorum.. **Hayret**e kapılıp orada durun, sakın **aklınızı** kullanmayın. Aklın bu konudaki vazifesinin bu **hayret** ahmaklığı ile yetinmek olduğuna inanın.

Zampara şarlatan, ahmakları nasıl kandıracağını çok iyi biliyor.

Ve ahmaklar, akletmeye çağıran Allahu Teala'nın davetini bırakıp İbn Arabî kalpazanının aklet**me**me efsununa aldanıyorlar.

*

Prof. Tahralı'nın İbn Arabî hakkındaki yanlış değerlendirmelerinin kötü niyetinden değil, meseleyi tam ve doğru anlamayı başaramamasından kaynaklandığını düşünüyorum. Bununla birlikte bu, onun **mazur** görülmesini sağlamaya yetmez.

Vebaldedir, sorumludur.

İlim bakımından da ne yazık ki yetersiz.. İslamî ilimlerin tasavvuf dışındaki alanları (Kelam, tefsir, hadîs, fıkıh usulü, hadîs usulü, tefsir usulü vs.) hakkındaki bilgilerinin orta okul düzeyini aşmadığı anlaşılıyor.. (Maalesef ilahiyatçıların önemli bir bölümü aynı durumda..)

İlim başka birşey, dr, doç, prof. **unvan**larını almak için belirli bir alana yoğunlaşmak başka birşeydir..

İslamî ilimlerin **tamamı** hakkında "yeterli" bir bilgi düzeyine erişmeyen kişiler **tasavvuf**u da tam ve doğru anlayamazlar.

Anlayamamaları sorun olmayabilir, herkes anlayacak diye bir şart yok, fakat, yanlış anladıkları halde anladıklarını zannedip sapıtabilirler.

Günümüzde çoğu zaman yaşanan da bu..

Aslına bakılırsa, Tahralı'nın tasavvuf alanının ***İhya, Kimya-yı Saadet, Mektubat-ı Rabbanî, Taarruf, Risale-i Kuşeyrî, Hüccetullahi'l-Baliğa, Teziretü'l-Evliya*** ve ***Avarifü'l-Mearif*** gibi klasiklerini "baştan sona" okumuş olduğundan da şüpheliyim. Bana öyle geliyor ki, sadece yayına hazırladığı ya da makale konusu yaptığı eserleri okumuş..

*

Burada "bir noktaya daha dikkat çekmek" gerekiyor. Fakat önce, Tahralı'nın ifadelerini tekrar hatırlayalım:

> "Önce şu noktaya dikkat edilmesi gerekmektedir: İçinde yaşadığımız kâinatta, insan bünyesinde, ***Kur'ân-ı Kerîm***'de ve Cenâb-ı Hakk'ın isimlerinde **zıtlıklar** vardır. Bilindiği gibi, **esmâ-i hüsnâda Allah, Celîl-Cemîl, Evvel-Âhir, Zâhir-Bâtın, Hâdî-Mudill ve Muhyî-Mümît gibi zıt isimlerle** tavsif edilmiştir. ***Kur'ân-ı Kerîm***'de bu zıt isimlerin bir kısmı mevcuttur. Ayrıca îtikad mezheblerinin kendi kanâatlerine delil olarak gösterdiği âyetler göz önüne alınacak olursa, **Cebriyye** yâni "Kulun fiilinin yaratıcısı Allah'dır"; **Kaderiyye** "Kul kendi fiilinin yaratıcısıdır" gibi birbirine zıt iki akideye mesned olabilecek âyetler vardır. Ehl-i sünnet kelâmcıları ise birbirine zıt görünen âyetleri, başka âyetleri de göz önüne alıp **akıl planında zıtları te'lîf**ederek orta bir yol bulmuşlardır. Tabiatta ve insan vücûdunda ise zıtlıklardan bir **ahenk ve denge**nin çıktığını görmekteyiz."

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Tahralı bunları, İbn Arabî şarlatanının **"ben O [Allah] ve O benim"** ve "**Hak halk, halk Hak'tır**" türünden küfür sözlerini makul ve meşru göstermek için yazmış bulunuyor.

Tahralı'nın yaklaşımı kökünden yanlış.. Âhenksiz ve dengesiz.. Çünkü **âhenk ve denge** anlayışı yanlış..

Âhenk ve denge, iman ifade eden sözlere küfür lafları ekleyerek oluşmaz.. Tam aksine bu, **dengeyi yitirmek**tir.

Tertemiz ve berrak bir **pınar** suyu, ona **kanalizasyon** suyu eklenerek dengeli ve âhenkli hâle getirilebilir mi?!

Itrî'nin bir bestesi, ona **eşek** anırtısı eklenerek dengeli ve âhenkli yapılabilir mi?!

Akıl tek başına denge ve âhenk ifade etmez mi, onun dengeli ve âhenkli hâle gelmesi için **delilik**le birleştirilmesi mi gerekiyor?!

Sağlığın bizzat kendisi mi denge ve âhenk anlamına gelir, yoksa yanına **hastalığın** da eklenmesiyle mi denge ve âhenk oluşur?!

Hak, tek başına denge ve âhenk midir, yoksa denge ve âhengi yakalamak için ona **batıl**ı da eklemek mi gerekir?!

Evet, Tahralı'nın denge ve âhenk dediği şey, **dengesizliğin ve uyumsuzluğun** ta kendisi..

İbn Arabî'nin kitapları dengesiz.. Fikirleri dengesiz.. İtikadı dengesiz.. Hâli dengesiz.. Keşf dediği şeyler dengesiz.. Mantığı dengesiz.. Akıl yürütüş biçimi dengesiz.. Yöntemi/usulü dengesiz..

Herşeyi dengesiz..

İbn Arabî'nin bizzat kendisi dengesiz..

FELSEFE DESEN FELSEFE DEĞİL, TASAVVUF DESEN TASAVVUF DEĞİL

İbn Arabî'nin saçma kitaplarından birini ***Tedbîrât-ı İlâhiyye*** oluşturuyor. **Ahmed Avni Konuk**, bu küçük kitapçığı şerh adını verdiği lüzumsuz gevezeliklerle şişirmiş ve **Prof. Mustafa Tahralı** da Latin harflerine aktarmış. Ortaya tuğla büyüklüğünde bir muzır kitap çıkmış.

Kitabın özgün adı ***Tedbîrâtü'l-İlâhiyye fi Islahı Memleketi'l-İnsaniyye***.. "İnsan ülkesinin ıslahı için ilahî tedbirler" demek oluyor.

Şarlatanın bu kitabı yazmasının sebebi, **Aristo**'ya öykünmüş olması..

Prof. Tahralı, yazmış olduğu "Takdim"de şunu diyor:

> "İbn Arabî'nin bu kitabı … bizzat kendi ifadesine göre, hikemî [felsefe, fen bilimleri ve sosyal bilimler çerçevesinde] ve tasavvufî olmak üzere **karışık bir üslub ve beyan** ile hem 'avam'ın [sıradan insanların] hem 'havas'ın [maneviyat alanının seçkinlerinin] istifadesi düşünülerek kaleme alınmış, 'tasavvufun özü' dile getirilmiş, 'salik' [tasavvuf yolcusu] ve 'vasıl'ların [tasavvufta hedefe ulaşmış olanların] faydalanacağı pekçok şeye temas edilmiştir."
>
> (İbn Arabî, ***Tedbîrât-ı İlâhiyye***, çeviri ve şerh: Ahmed Avni Konuk, haz. Mustafa Tahralı, İstanbul: İz Y., 1992, s. ix)

Sadece bu değil, adamın bütün kitapları karışık.. Karman çorman türrehat ve hezeyan yumağı..

Hepsi de üslub ve beyan bakımından rezalet..

Fakat bu kusur, kendilerini **havass** zanneden "avamdan beter" geri zekalıların "aklını alma" bakımından bir avantaja dönüşüyor.. "*Benim maneviyat bakımından boş olduğum, 'vasıl' olamadığım düşünülmesin*" diye dertlenen aptallar "**Kral çıplak!**" demek yerine, boş ve lüzumsuz laflarda hikmet arıyorlar.

(Bu, şarlatanın her lafının yanlış olması anlamına gelmiyor.. Hak ile batılı karıştırıyor, sözlerindeki hak olan öğeler ile batılı da yutturuyor.)

*

"Hikemî ve tasavvufî ayrımı" yapan bir dangalak, ne "hikmet"i ne de "tasavvuf"u anlamış olabilir.

Hikemî, “hikmetlerle ilgili olan” demek (**Hikem**, hikmet kelimesinin çoğuludur). Burada “hikmet”ten (ya da hikemden) kasıt “eski felsefe”.. O dönemde felsefe (yani hikem) denilince, bugün sosyal bilimler ve fen bilimleri olarak bilinen alanlar da dahil olmak üzere bütün entelektüel faaliyetler anlaşılıyordu.

Bu ayrım, herşeyden önce, tasavvufun “hikmet”ten (bilirlik ve bilgelikten) soyutlanması anlamına geliyor. O dönemde, **Eski Yunan**’ın düşünürleri ile onların takipçisi durumundaki “İslam filozofları” diye bilinen (filozof/hakîm görünme meraklısı) akılsız ukala tarafından savunulan aptalca metafizik zırvalara bile “hikmet” nazarıyla bakılırken, söz konusu ayrımda tasavvuf, “hikemî olmayan bir alan” olarak tanımlanmış oluyor.

(Ki bu İbn Arabî soytarısının keşf diye pazarladığı zırvaların önemli bir bölümü o filozoflardan araklanmış şeyler.. Özellikle de **Plotinus**’tan..)

*

Burada esas sorun şu: **Karışık bir üslup ve beyanla** böyle bir kitap yazmak, iki farklı **paradigma**yı ayıramamak, birbirine karıştırmak demektir.

Usulsüzlüktür.. Usul bilmemektir.

Kem âlât ile kemâlât olmayacağı gibi, usulsüz vusul de olmaz.

Yöntem ve kavramsal çerçeve olarak birbirine indirgenemeyecek iki farklı disiplini birbirine karıştıran bir adamın yazdıklarının bir zırvalar koleksiyonu olması kaçınılmazdır.

Bu tür **eklektik** ukalalıkların tasavvufu tasavvuf olmaktan çıkarıp **metafizik “atmasyon” ve zırvalara** dönüştürmesi, felsefeyi de felsefe (insan düşüncesinin, muhayyilesinin ve tahminlerinin ürünü yani kul yapımı bir faaliyet) olmaktan çıkarıp **kutsallaştırması** önlenemez.

Nitekim İbn Arabî'nin kitapları, Eski Yunan'ın bazı metafizik zırvalarını "**ilahî keşf**"e dönüştürüp tasavvufa yamamış durumda.

Nasrettin Hoca'ya sormuşlar: "Hocam, icat yapmış birçok insan var, peki ya sen, sen hiç icat yaptın mı?" "Yaptım" demiş, "kar ile soğan yemeyi icat ettim ama ben de beğenmedim".

Bu dangalak da aklınca felsefe ile tasavvufu karıştırmış, sonuç olarak millet öyle bir sindirim fesadına uğradı ki, ortaya dökülen pislik hâlâ mide bulandırmaya ve **İngiliz keferesinin dalalet operasyonları** için malzeme olmaya devam ediyor.

*

Şarlatan soytarı, dediğine göre, kitabında , 'salik' [tasavvuf yolcusu] ve 'vasıl'ların [tasavvufta hedefe ulaşmış olanların] faydalanacağı pekçok şeye temas etmişmiş.

Lan dangalak, adam "vasıl" ise, senin yazdıklarını neylesin?!.. Görünen köy kılavuz ister mi, aptal!.. Vasıl olmuş bulunana yol gösterilir mi?!.

Geri zekâlı zampara angut daha bunu bile anlayamamış, arifim diye artistlik yapıyor.. (Bunu görmezden gelen "kralın mahir terzisi" dalkavukları ondan da geri zekâlı..)

Lafa bak, vasıl olanlar da faydalanırmış.. Kurnaz soytarı, çaktırmadan kendisinin "vasıl"lardan olduğunun müjdesini veriyor.. Vasıl olmak bir tarafa, kendisini vasıllara akıl verme konumunda görüyor, gösteriyor..

Endülüs'ün zamparası maneviyat dolandırıcılığında yekta..

İslam tarihinin bu büyük şarlatanı, "vasıl"lara ders vermeye kalkışmak yerine **Mekînüddin'in güzel kızı Nizam** için yazdığı aşk kitabının (***Arzuların Tercümanı***) benzerlerini üretmekle meşgul olsaydı daha az zararlı bir iş yapmış

İNGİLİZ KEFERESİNİN GARANTİLİ DALALET (SAPIKLIK) REÇETESİ: İBN ARABÎCİLİK

THE MUHYIDDIN IBN ARABI SOCIETY

İbn Arabî'nin Ahmed Avni Konuk tarafından tercüme ve şerh edilmiş olan ***Tedbîrât-ı İlâhiyye*** adlı kitabını yayına hazırlayan **Prof. Mustafa Tahralı**'nın "takdim" yazısının ikinci paragrafında şu söyleniyor:

> "… Tercüme birçok yerde 'kırık mana' denilen üslub ile yapıldığı için cümleler bazen hiç anlaşılmamaktadır. Zaten İbn Arabî'nin veciz ifadesi de kelimesi kelimesine tercümeye imkan vermemektedir. … Bu şerh yapılmaksızın sadece tercüme ile iktifa edilmiş olsaydı, **eserinin ne bütününün ne de müşkil ve veciz cümlelerinin gereği gibi anlaşılması, … hemen hemen imkansız** olurdu." (s. ix)

Anlaşılmazlık, gerçekte tercümenin "kırık mana" üslubu ile yapılmasından değil, metnin kendisinden kaynaklanıyor. Nitekim bu, ikinci ve üçüncü cümlelerde itiraf ediliyor.

Söz konusu anlaşılmazlığın (daha doğrusu anlamsızlığın) asıl nedeni, İbn Arabî'nin ifadelerinin veciz olması değil, saçma olması (Tahralı'nın tabiriyle "**müşkil**" olması). Veciz olan, aynı zamanda anlaşılır olandır. Burada iki ihtimalden söz edilebilir: Adam ya meramını anlatmayı beceremiş ya da boş ve anlamsız konuşmuş.

Evet, vatandaş bazen meramını anlatmayı beceremmemiş, bazen de saçmalamış.. Ahmed Avni Konuk fuzulî şagilinin yaptığı ise, büyük ölçüde, boş ve lüzumsuz laflara birtakım **yakıştırmalarla** anlam kazandırmaya çalışmaktan ibaret. Ancak, metindeki yırtık, delik ve boşluklar büyük, şerhteki yamalar ise küçük.

Tahralı'nın "şerh"i (açıklaması) şunu ortaya koyuyor: Kitap, yalın haliyle, anlaşılması hemen hemen imkansız bir hezeyanname durumunda.

*

Prof. Tahralı, "takdim" yazısının ardından bir de kitabı tanıtan bir giriş kaleme almış.. Orada, Ahmed Avni Konuk'a ait şerhin de (açıklamanın da), kitabın anlaşılması için yeterli gelmediğini söylüyor:

> "… Bu noktada A. Avni Bey'in açıklamaları okuyucuya büyük bir kolaylık sağlamakta ise de, … *şerhin yardımı da yeterli gelmemektedir* diyebiliriz. Şerhin dikkatle defalarca okunması ve bilhassa A. Avni Bey'in ***Fususu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi***'nin iyice incelenmesi neticesinde, hiç olmazsa bazı noktaların açıklık kazanacağı muhakkaktır." (s. xviii)

Aslında, o açıklık kazanacak noktalardan biri, adamın yazdıklarının bir bölümünün deli saçması zırvalar olmasından ibarettir.

Tahralı'nın söylediğine göre, Claude Addas, söz konusu kitabın yazılış tarihinin 1194 öncesi olması gerektiğini belirtiyormuş.

Buna göre, İbn Arabî'nin bu saçma kitabını 29 yaşına ulaşmadan yazmış olması gerekiyor. Daha yolun başında, sonraki yıllarda Mekke'ye gidecek, **Mekînüddin'in güzel kızı Nizam** için aşk kitabı yazarak kendisini geliştirecek, "**tasavvufî zamparalık**" alanında çığır açacak..

*

Yine Tahralı'nın aktardığına göre, İbn Arabî zamparası, bu kitabı için "*Bunu ... dört günden daha az bir zamanda tamamladım*" diyormuş.. Muhtemelen doğrudur, zırvalarını düşünmeden, aklını kullanmadan sayıklar gibi kâğıda dökmüş olmalıdır.

Ancak Tahralı, şarlatanın burada yalan söylüyor olabileceğini düşünüyor:

> "… Hicrî 598/1201'de Endülüs'ten ayrılıp Doğu'ya hicret ettiği kat'i olarak bilindiğine göre, eserin yazılış tarihi 598'den öncedir. Kitabında zikrettiği bazı eserlerinin adları ***Tedbirat***'ın yazılış tarihini tam tesbit edebilmek için bazı **istifhamlar (soru işaretleri)** ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca konular ve bölümler arasında ilgiler de, bazı araştırmacılarda, kitabın **yazarının söylediği gibi** bir defada yazılmış **olamayacağı** ve daha sonraları tekrar ele alınıp bazı ilavelerle zenginleştirildiği kanaatini uyandırmıştır." (s. xvi)

*

Tahralı, kitap hakkında bilgi verme babından şunu diyor:

> "A. Avni Bey, *Şerh*'in baş taraflarında İbn Arabî ve eserleri hakkında şöyle demektedir: *Birçok kimse Şeyh-i Ekber'in beyan ettiği '**hakikatler**' ve '**marifetler**'den [manevi bilgilerden] ürküp inkar ederler. Birtakım kimseler ise **anladıklarını zannederek** 'kulluğun gerekleri olan' taatten [Şeriat'in emir ve yasaklarına uymaktan] saparak dalalet [sapıklık] vadisine düşerler. Bu 'hakikatler' ve 'marifetler' **kıldan ince ve kılıçtan keskin bir sırat-ı müstakim**dir*." (s. xviii)

Boş laf..

Böylece Ahmed Avni Konuk, şarlatan İbn Arabî'nin kitaplarının **iki özelliğinin** altını çizmiş durumda:

Birincisi, yazdıkları akl-ı selim ve zevk-i selim sahibi insanları **ürkütecek münkerât** durumunda.

Yazdıklarının **Kitap ve Sünnet'ten delili** olsa, onları inkâr etmek mümkün olmaz. Çünkü böylesi bir inkâr, Kitap ve Sünnet'i reddetmek anlamına gelir.

Yaygın biçimde inkâr edilmesi ve ürkütücü bulunması, *genelde ümmetin özelde ulemanın sevad-ı azamının (büyük çoğunluğunun)* tepkisini çekmesi, onların **delilsiz, senetsiz sepetsiz duyulmadık şeyler** olduğunu ortaya koyuyor.

Böylesi duyulmadık şeyler şayet **"din**" bağlamında öne sürülüyorsa, onların "**bid'at**" kategorisinde değerlendirilmesi zorunludur.

Bu tür ürkütücü ve duyulmadık şeyler (itikatla alâkasız biçimde) yaşadığımız âlem ve dünya hayatı bağlamında ileri sürülecek olsa, bunları reddetmek de, tartışma konusu yapmak da çok gerekmeyebilir. Bir ölçüde müsamaha ile karşılanabilir.

Fakat "**din**" söz konusu olduğunda artık **yeni** birşey söylenemez.. Tecdîd başka birşey, icat çıkarma başka birşeydir.

*

Çünkü **din**, Maide Suresi'nin 3'üncü ayetinde belirtildiği gibi, **tamamlanmıştır**.. (Bazı cahillerin ve idraki kıt ilim heveslilerinin, sanki Allah nurunu tamamlamamış gibi, **gelecekten haber** verme kabilinden "**Allah nurunu tamamlayacaktır**" diye konuştuklarına şahit olunuyor. Allah'ın nuru, bu ayetin indirildiği gün tamamlanmıştır.)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu (***Sünen-i Nesâ'î,*** 1578):

> "**… En doğru söz** Allah'ın Kitabı'dır, **en iyi hidayet** ise Muhammed'in hidayetidir. (Dinde) İşlerin en kötüsü, sonradan ihdas edilmiş olanlarıdır;

ihdas edilenlerin hepsi bid'attir (yeni icattır), **her bid'at sapıklıktır ve her sapıklık cehennem ateşindedir.**"

Sırat-ı müstekîm işte budur.. Ahmed Avni Konuk denen aptal ise, İbn Arabî'nin zırvalarını ***Kur'an*** seviyesine çıkarıyor.. Şarlatanın yazdıkları "**kıldan ince ve kılıçtan keskin bir sırat-ı müstakim"** imiş.. Sanki adam peygamber..

Hay senin aklına tüküreyim diye düşünüyor olabilirsiniz, fakat aklı yok ki tüküresiniz.

*

Avni Konuk'un, şarlatan İbn Arabî'nin kitaplarında bulduğu **ikinci özelliğe** gelelim..

İkinci özellik, dalalete (sapıklığa) düşürücülük.. Saptırıcılık..

Birtakım kimseler, **anladıklarını zannederek** 'kulluğun gerekleri olan' taatten [Şeriat'in emir ve yasaklarına uymaktan] saparak dalalet [sapıklık] vadisine düşüyorlarmış.

Yani anladığınızı zannettiğiniz zaman başınız her halükârda belaya giriyor.. Ya ürküp reddediyorsunuz ya da kabul edip sapıklığa düşüyorsunuz.

Reddedenler, patenti sadece Endülüslü zampara İbn Arabî'ye ait olan "hakikatler" ve "marifetler"den mahrum kalıp ***Kur'an*** ve Sünnet'ten öğrenilen hakikatlerle yetinmek zorunda kalırlarken, kabul edenler "**kıldan ince ve kılıçtan keskin bir sırat-ı dalalete"** bodoslama dalıyorlar.

Böylece, **İngiliz** keferesinin neden **Ibn Arabi Society** adı altında bir **İbnarabiyye tarikatı tekkesi** (dergâhı, zaviyesi) kurmuş oldukları sorusu da cevap bulmuş oluyor. (Bkz. https://ibnarabisociety.org/society/)

Kıldan ince kılıçtan keskin, **garantili dalalet** yolunu bulmuşlar, daha ne olsun!

*

Ibn Arabi Society tekkesi 1977 yılında Oxford merkezli olarak **İngiltere**'de kurulmuş. Altı yıl sonra, 1983'te **ABD** şubesi Berkeley'de faaliyete geçmiş.. **İspanya** şubesi 2011'de Murcia'da, **Avustralya** şubesi ise 2017'de Melbourne'de açılmış.

Otuzdan fazla ülkede üyelerinin bulunduğunu iftiharla ilan ediyorlar. 30'dan fazla..

1984'ten beri İngiltere'de, 1987'den beri de ABD'de her yıl İbn Arabî konulu **sempozyum** düzenliyorlar.

Bu şarlatan ile ilgili kitaplardan oluşan özel bir **kütüphane** kurmuş durumdalar.

Ayrıca 1982 yılından beri bir **dergi** çıkarıyorlar. 2024'te 75'inci sayısını yayınladılar.

Bu arada **kitap yayınlamayı** da ihmal etmiyorlar.

Adamlar bu işi biliyor, "Marifet iltifata tabidir" fehvasınca, sineklerin İbn Arabî'nin kokuşmuş mirasının üzerine üşüşeceklerinin farkındalar.

Kefere kimi parlatacağını çok iyi biliyor.

*

Burada bir noktaya daha değinmekte yarar var:

Sözde **Ehl-i Sünnetçilik** ve **tasavvufçuluk** taslayan bazılarının, **selefi** olduklarını söyleyen (ya da selefîlikle suçladıkları) kesimleri **İngiliz ajanlığı** ile itham ettiklerine şahit olunabiliyor.

Şüphesiz ki **istihbarat örgütleri** (gizli servisler) her yere ve her kesime sızmaya, çıkarları için uygun gördükleri her şahsı ve topluluğu kullanmaya ve manipüle etmeye çalışırlar..

Selefîler bunun istisnası değiller.

Dolayısıyla **selefi** diye bilinenler arasında yerli ve yabancı istihbarat örgütlerinin ajanlarının de yer alıyor olabileceğini aklımızın bir köşesinde tutmamız gerekiyor.

Bu tür ajanlık faaliyetleri sadece **bilgi toplamak** için yapılmaz.. Bazen, hedef grubun enerji ve potansiyeli, **etki/tesir ajanı** durumundaki elemanlar vasıtasıyla yanlış hedeflere yönlendirilir. Böylece hem o topluluklar meşgul edilmiş ve zararsız hale getirilmiş, hem de söz konusu gizli servislerin hedefi durumundaki başka toplulukların hakkından gelinmiş olur.. Onların tabiriyle "İti ite kırdırmış", bir düşmanla başka bir düşmanın önünü kesmiş olurlar. Mesela, böylesi selefiler, Türkiye için konuşmak gerekirse, (kaldıysa eğer) söz konusu istihbarat örgütlerinin dümen suyunda gitmeyen, onlara tabi olmayan geleneksel cemaatlere (bazı tarikatçılara, kimi Nurculara) karşı da kışkırtılabilir..

Bu aynı zamanda, saldırıya uğrayan kesimlerin, saldıranlar aleyhine kışkırtılmasını da sağlar. Onların arasında da elbette ajanlar vardır ve bunlar yangına benzin dökerler.

*

Evet, altını çizerek bir daha söyleyelim, **istihbarat örgütleri** (gizli servisler) her yere ve her kesime sızmaya, çıkarları için uygun gördükleri her şahsı ve topluluğu kullanmaya ve manipüle etmeye çalışırlar.

İngilizler'in Osmanlı Devleti'ne karşı **Vehhabîlik** hareketini desteklemiş olduğu doğrudur. Ancak, **Bediüzzaman Said Nursî**'nin de dile getirdiği gibi, Vehhabîliğin ortaya çıkışının İngilizler'in eseri olduğu söylenemez. Bunu ispat sadedinde **Mr. Hempher** diye birine atfen yayınlanan **hatırat** güvenilirlikten

uzak.. Böyle bir şahsın yaşamış olduğu bile kesin değil.. Kitabın bir algı operasyonu ürünü olarak uydurulmuş olduğu anlaşılıyor.. Roman, hikaye ve masal üretiminin bir meslek haline gelmiş bulunduğu bir zamanda yaşıyoruz.

Evet, Vehhabîliğin İngiliz icadı olarak ortaya çıkmış olduğu iddiası temelsizdir.. Fakat Vehhabîler'in Osmanlı'ya karşı kullanılmış oldukları doğrudur.. Ancak, Osmanlı'ya asıl zararı **Vehhabîler** değil, Enver, Talat, Cemal ve özellikle de İngiliz kafadarı Mustafa Kemal gibi İttihatçı (sözde vatansever Jön Türk) yerli-milli adamlar verdiler.

İngilizler bir **Selefiyye Society**, bir **İbn Teymiyye Society** ya da bir **Vehhabi Society** kurmadılar, fakat **Ibn Arabi Society**'yi kurdular.

Güya İslam tasavvufunun, irfanının, bilgeliğinin, "hakikat" ve "marifet"lerin yayılması için canla başla çalışıyor, ter döküyorlar.

Nasıl bir "hakikat" ve nasıl bir "irfan"sa, "marifet"se!..

Ve ülkemizdeki burnunun ucunu bile göremeyen miyoplar, bize ufku göstererek "Selefîlerin arkasında İngilizler var" diyorlar.. "Canbaza bak, canbaza!" makamından..

Tamam da, İbn Arabîcilerin sadece arkasında değil, önünde, yanında, üstünde, altında İngilizler var, niye bunu görmüyorsun?

AKILSIZLIK TARİKATI

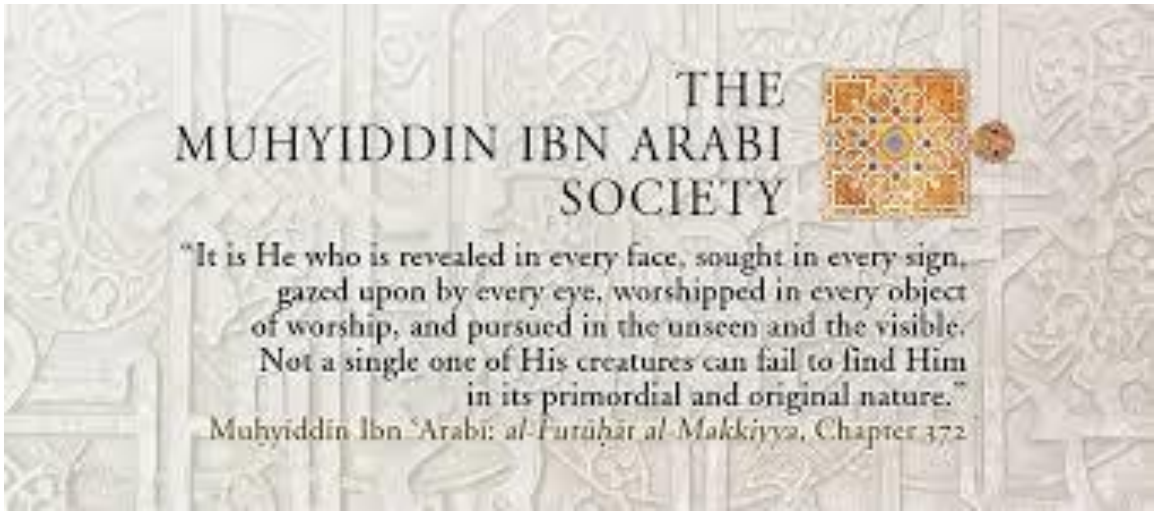

İbn Arabî'nin Ahmed Avni Konuk tarafından tercüme ve şerh edilmiş olan ***Tedbîrât-ı İlâhiyye*** adlı kitabını yayına hazırlayan **Prof. Mustafa Tahralı,** eseri tanıtmak için yazdığı giriş mahiyetindeki bölümde şunu diyor:

> "… İbn Arabî'nin '*nübüvvet ve velayetin **akıl tavrının** ötesinde*' (s. 59 ve 353) olduğuna dair ifadesi göz önünde bulundurulacak olursa, '*aklî tavrın ötesinden*' söylenilen bazı '*hakikat*'lerin akıl ile alelacele yorumlanması, değerlendirilmesi ve sadece mantıkî kıyaslarla bazı neticelere varılmak istenmesi, okuyucularının yanlış kanaatler beyan etmesine ve '*akıl ayağı*'nın kaymasına sebep olmaktadır."
>
> (İbn Arabî, ***Tedbîrât-ı İlâhiyye***, çeviri ve şerh: Ahmed Avni Konuk, haz. Mustafa Tahralı, İstanbul: İz Y., 1992, s. xviii-xix.)

İçinde hiçbir doğru bulunmayan aptalca cümleler..

Görüldüğü gibi, zampara İbn Arabî madrabazı büyük saçmalamış..

"*Nübüvvet (peygamberlik) ve velayetin (veliliğin)* ***akıl tavrının*** *ötesinde*" olduğunu söylemesi ilk anda kulağa hoş gelebilir ve sanki nübüvvet ve velayeti yüceltiyormuş gibi anlaşılabilir, fakat gerçekte değersizleştirmekte, **akılsızlık ve delilikle** aynı derekeye indirmektedir.

Nübüvvette ve velayette akla aykırı (veya akıl dışı) hiçbir şey yoktur.

*

Burada önce "**akıl**"dan ve "**aklın tavrı**"ndan ne anlaşılması gerektiği konusu üzerinde durmak gerekiyor.

Bunun için Kuzey Afrika'nın meşhur bir mutasavvıfının, Şeyh Ebū'l-Berakāt Ahmed b. Muhammed b. Ahmed ed-Derdīr'in (ö. 1201/1786) ***Ḫarīdetü'l-Behiyye*** adlı eserine başvurabiliriz.

Bu zat, Halvetiyye tarikatının kendisine nispetle adlandırılan Derdīriyye kolunun kurucusudur. Tasavvufun yanı sıra tefsir, fıkıh ve kelam alanlarında da eser vermiş büyük bir alimdir. Söz konusu kitabı Ezher'de itibar görmüş ve okutulmuştur.

Şeyh Ebū'l-Berakāt ed-Derdīr, söz konusu eserine yazdığı şerhe (***Şerḥu'l-Ḫarīdeti'l-Behiyye***) "aklî hükümler" bahsiyle başlamış durumda. [Said Fûde, şerhi ihtisar ederek (kısaltarak) yayınlamış bulunuyor. Fûde'nin bir Türk öğrencisi de onun çalışmasını "***Ehl-i Sünnet Akâidi - Muhtasar Harîde Şerhi***" adıyla tercüme edip internete koymuş durumda.]

Şeyh, aklî hükümleri şöyle sıralıyor:

> "Aklî hükümler vücûb (gereklilik, zorunluluk), imkânsızlık, ve imkân (mümkünlük) olmak üzere üç kısımdır. 1. Vücûb: Bir şeyin yokluğu asla kabul etmemesidir. 2. İmkânsızlık: Bir şeyin varlığı asla kabul etmemesidir. 3. İmkân: Bir şeyin varlığı da yokluğu da kabul edebilmesidir. Aklî vâcip: Varlığı zatının gereği olan, ve yokluğu hiçbir

zaman tasavvur edilemeyen şeydir. Aklî imkânsız: Yokluğu zatının gereği olan, ve varlığı hiçbir zaman tasavvur edilemeyen şeydir. Aklî mümkün: Zatında varlığı ve yokluğu kabul edebilen şeydir."

*

Şimdi nübüvvet ve velayetin **aklın tavrının ötesinde** olup olmaması meselesini tartışabiliriz.

Aklın tavrının ötesinde olma, iki şekilde anlaşılabilir:

Birincisi, nübüvvet ve velayetin bizzat kendilerinin akıl dışı olmasıdır.

İkincisi ise, nübüvvet ve velayetin akıl dışı öğeler içeriyor olmasıdır.

Birinci ihtimalden söz edilebilmesi için, nübüvvet ve velayetin "aklen imkânsız" olduğunun söylenebilmesi gerekir.. Aklen imkânsız olan şey ise varlığı kabul etmez.. Akıl, nübüvvet ve velayet için vacip de (zorunlu da), muhal de (imkânsız da) demez.. Mümkün olduğunu söyler.

Dolayısıyla birinci ihtimal çerçevesinde nübüvvet ve velayetin aklın tavrının ötesinde olmasından söz edilemez.

İkinci ihtimale geçelim: Nübüvvet ve velayet akıl dışı öğeler içeriyor olabilir mi?

Nübüvvet ve velayette "aklen imkânsız" durumların bulunuyor olması da düşünülemez. Çünkü bunlar, tanım gereği, varlığı (var olmayı) asla kabul edemezler.

Geriye "mümkün" olan hususlar kalır.

*

Mümkün olan hususlar için, varlık âlemine çıkmadıkları ya da "**havass-ı selime**" (sağlam duyulara dayalı algı) ve/veya "**haber-i sadık**" (doğru haber) tarafından varlıkları haber verilmediği sürece "aklın tavrının ötesinde" tabiri kullanılabilir.

Mesela, uzayda (Dünya dışında) hayatın (canlıların) bulunuyor olması aklen ne vaciptir ne de muhal.. Mümkündür..

Fakat devreye gözlem (müşahede, sağlam duyuların şahitliği) ve/veya "doğru haber" (sözüne güvenilebilecek astronotların verdiği haber) girmeden akıl "Uzayda hayat var" veya "Yok" hükmünü veremez.

Sadece, "Olabilir de, olmayabilir de; mümkündür" der.

Nübüvvet ve velayetle ilgili hususlarda da aynı durum geçerlidir.. Akıl, nübüvvet ve velayetin "mümkün" olduğunu söyler.. Yani nübüvvet ve velayet, varoluşlarına ilişkin hüküm bakımından aklın tavrının ötesinde değildir.. Yine akıl, nübüvvet ve velayet adına "aklen imkânsız" hususların öne sürülmesini de reddeder.. Ancak, tıpkı uzaydaki yaşamın varlığının bilinmesinin gözlem'e ve haber'e bağlı oluşu gibi, nübüvvet ve velayetin **içerdiği manevî hallerin** dökümünü akıl tek başına yapamaz.. Bunun için müşahede ve/veya haber gerekir.

Bununla birlikte nübüvvet ve velayet, bu noktada tümden "aklın tavrının ötesinde" hale gelemez.. Nübüvvet ve velayet adına "**aklen imkânsız**" hususlar ileri sürülemez.

(Ve **velayet**, dinin ancak "nübüvvet"le sabit olan "**hakikat**"lerine müdahalede bulunamaz..

Onlarda eksiltme ve fazlalaştırma yapamaz..

Velayet, **Sünnet**'e yapışmakla tahakkuk eder, **bid'atçı**dan velî olmaz.

Yine velayet, Kitap ve Sünnet'in ötesine uzanan "hakikat" iddiasında bulunamaz..

Bunu yaptığı zaman velayetten değil **rablik taslamaktan ve deccallikten** söz etmek gerekir. Böylelerinin laflarını tasdik eden de, Tevbe Suresi'nin 31'inci ayeti mucibince o iddia sahiplerini rab edinmiş olur..

Din, oyuncak değildir.. Birilerinin büyük laflarına, gösterişli sakal ve sarıklarına, heybetli ense ve göbeklerine, riyakâr boyun bükmelerine, uçup kaçmalarına aldanmamak gerekir.)

*

Eğer nübüvvet ve velayet tümden aklın tavrının ötesinde olsaydı, o takdirde **Müseylemetü'l-Kezzab** gibi isimlerin peygamberliğine itiraz edilemezdi.

Aynı şekilde **İskender Evrenosoğlu** ve **Reşat Halife** gibi çağdaş peygamberlik iddiacılarının sahtekâr olduklarını söyleme imkânımız da olmazdı..

Madem ki nübüvvet aklın tavrının ötesinde, bu adamlar hakkında aklımızla nasıl hüküm verebiliriz ki?! Değil mi ama?

Aynı durum velayet için de geçerli.. Madrabaz bir şarlatanın, suret-i haktan gelen bir deccalin kendisini velî diye yutturabilmesi için önce sizin "aklınızı alması" gerekiyor.

Endülüs'ün aşağılık zamparası bunu başarmış.. Birçok kimsenin aklını almış.

Şerefsiz soytarının akıl düşmanlığı yapmaya ihtiyacı vardı.

İNGİLİZ KEFERESİNİN İSLAM DÜNYASINDA GÖRMEK İSTEDİĞİ MUTASAVVIF TİPİ

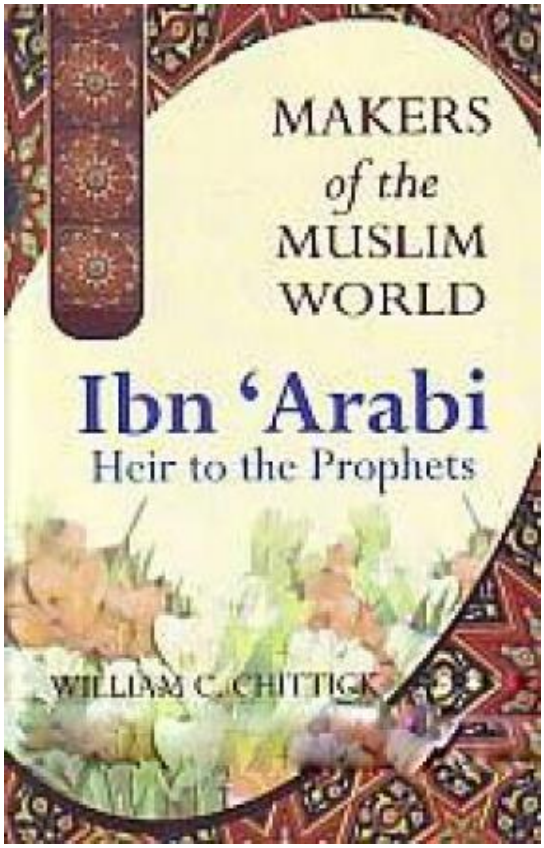

İbn Arabî'nin ***Tedbîrât-ı İlâhiyye*** adlı kitabını yayına hazırlamış olan **Prof. Mustafa Tahralı**'nın eseri tanıtmak için yazdığı zırvalar şöyle devam ediyor:

> "… İbn Arabî ***Tedbîrât***'a yazdığı girişte … Tasavvuf yolunun 'teslim ve tasdik' esası üzerine kurulduğunu belirtmiş, "*Kendi zannından ve nefsinden söyleyen kimse ile Rabb'inden söyleyen kimse arasında fark vardır*" (s. 46) diyerek tasavvuf ehlinin zannî ve nefsî bilgiler sahibi değil "Rabb'inden söyleyen" kimseler olduğuna dikkat çekmiştir."
>
> (İbn Arabî, ***Tedbîrât-ı İlâhiyye***, çeviri ve şerh: Ahmed Avni Konuk, haz. Mustafa Tahralı, İstanbul: İz Y., 1992, s. xix.)

Sadece bu ifadeler bile İbn Arabî adlı Endülüslü zampara şarlatanın büyük bir sapık, Tahralı'nın da belki iyi niyetli ve saf fakat aptal bir cahil olduğunu ispatlar.

Allahu Teala'dan vahiy alma dışında herkes kendi zannından ve nefsinden söyleme durumundadır.

Buna melekler ve peygamberler de dahildir.

Mesela Allahu Teala yeryüzünde bir halife yaratacağını bildirdiğinde melekler kendi zanlarıyla tahmin yürütmüş ve değerlendirme yapmışlardı.

*

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve selem de, (tebliğ etmesi için kendisine öğretilmiş olan dinî bilgiler bir yana) dünyevî hususlarda kendi zannından ve nefsinden söylüyordu.

Ancak, **nefs-i emmare** sahibinin nefsinden söylemesi ile **nefs-i mutmainne** sahibinin **nefsinden** söylemesi arasında fark vardır.

Zann için de durum aynıdır. Müttekî ve tecrübeli bir alim ile ukala bir toy cahilin **zannı** aynı değere sahip değildir.

Bir kimse tasavvuf adına "*Ben **nefsimden ve zannımdan** söylemiyorum, Rabb'imden söylüyorum*" diye konuşuyor, sözümona "ilahî hakikat"lerden haber veriyorsa, su katılmamış has halis büyük bir sapıktır.

Zır cahil bir dangalak değilse madrabaz bir ins şeytanıdır:

> … **Hz. Ebû Bekir** re'yi ile ictihad ettiğinde, "*Bu benim re'yimdir; **doğruysa Allah'tan, yanlışsa bendendir** ve Allah'tan affımı dilerim*" derdi. Kâtibi, "Bu Allah'ın ve Ömer'in görüşüdür" diye yazdığında **Hz. Ömer** kızarak, "*Ne kötü söyledin, 'bu Ömer'in görüşüdür' de. Şayet **doğru olursa Allah'tandır, yanlış olursa Ömer'dendir***" demiştir.

(Muharrem Önder, "Hz. Ömer'in İctihatlarında Re'yin Rolü", ***Uluslararası Hz. Ömer Sempozyumu***, C. 3, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2018, s. 73-4.)

Evet, tasavvuf adına "*Ben **nefsimden ve zannımdan** söylemiyorum, Rabb'imden söylüyorum*" diye konuşan, sözümona "ilahî hakikat"lerden haber veren kişiyi konuşturan, (nefsi ve zannı değilse) Şeytan'dır:

> "O (şeytan) size ancak kötülüğü, çirkin işleri ve de **Allah hakkında bilemeyeceğiniz şeyleri söylemenizi** emreder." (Bakara, 2/169)

*

Endülüs'ün zampara soytarısının kendisini eşsiz, az bulunur bir mutasavvıf olarak gösterdiği, hatta "**evliyanın sonuncusu**" ilan ettiği biliniyor. (Büyük palavralara ve yalanlara insanlar küçüklerine göre daha kolay inanırlar. Çünkü o kadar büyük palavra ve yalanın söylenemeyeceğini düşünürler.)

Zamparanın kendisinden haberi yok, kendisini bile tanıyamamış, Allahu Teala'dan haber veriyor.

Evet bu "tasavvufî hergele", nefsinden ve zannından değil de Rabb'inden söyleme iddiasında.

Ancak, kitaplarının başta **Plotinus** olmak üzere Eski Yunan filozoflarından miras kalmış laga luga ile dolu olduğu biliniyor. Yazdıklarının bazıları da ***İhvan-ı Safa Risaleleri***'nden alınma.

Bu durumda (İngilizler'in bit pazarından bulup alarak örnek mutasavvıf diye İslam dünyasına takdim ettikleri) bu dangalak hergelenin, Plotinus gibi filozoflar ile ***İhvan-ı Safa Risaleleri***'ni kaleme alan zındıkları "**rab**" edinmiş olduğunu kabul etmemiz gerekir.

Çünkü kendi nefsinden ve zannından değil, “onlardan söylüyor”.

Hem de aklını hiç kullanmadan.. Selefi durumundaki zındıklara “akıl tavrının ötesinde” bir bağlılığı var.

Onlara karşı tavrı “teslim ve tasdik”ten ibaret.

HRİSTİYAN USULÜ TASAVVUFÇULUK: İBN ARABÎCİ AKIL DÜŞMANLIĞI VE "AKILSIZ TEMİZ KALB (GÖNÜL)" HURAFESİ

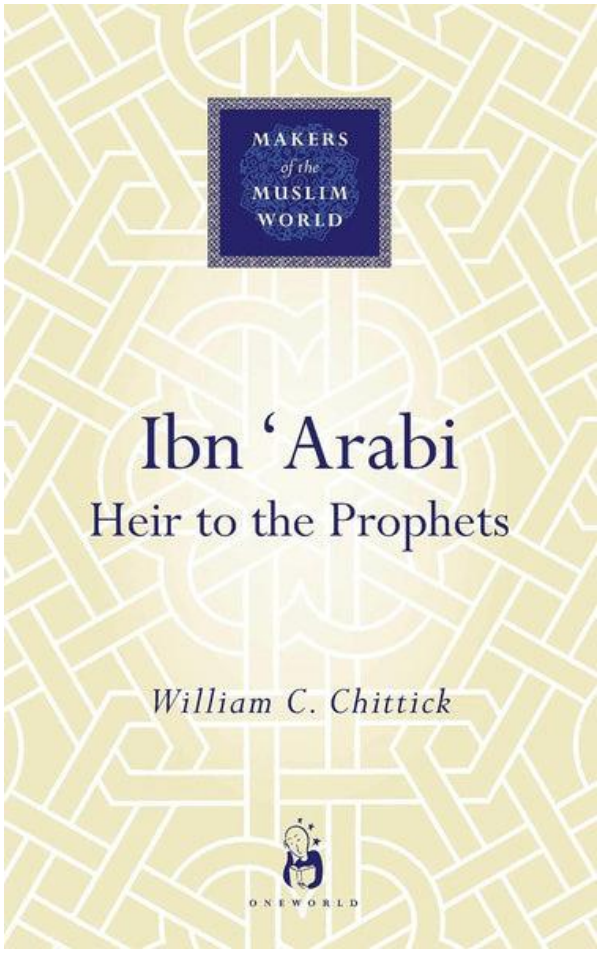

Şu satırlar, İbn Arabî'nin ***Tedbîrât-ı İlâhiyye*** adlı kitabını yayına hazırlamış bulunan **Prof. Mustafa Tahralı**'nın, eseri tanıtmak için yazdığı hurafeler arasında yer alıyor:

> "… İbn Arabî ***Tedbîrât***'a yazdığı girişte … "***Kendi zannından ve nefsinden söyleyen*** *kimse ile* ***Rabb'inden söyleyen*** *kimse arasında fark vardır*" (s. 46) diyerek tasavvuf ehlinin zannî ve nefsî bilgiler sahibi değil "Rabb'inden söyleyen" kimseler olduğuna dikkat çekmiştir. … tasavvufî

idrak "**cüz'î akl**"ın ötesinde "**kalp ve gönül**" dediğimiz bir meleke ile ilgilidir. Bütün "îman" konularında bu melekesini kullanmak durumunda olan insan, hususî bir gayret ile bu melekesini daha da geliştirip **"akıl tavrı"nı gerçekten aşmak** mertebesine yükselebilir."

(İbn Arabî, ***Tedbîrât-ı İlâhiyye***, çeviri ve şerh: Ahmed Avni Konuk, haz. Mustafa Tahralı, İstanbul: İz Y., 1992, s. xix.)

Kendi zannından ve nefsinden söyleyen kimse ile Rabb'inden söyleyen kimse arasında elbette fark vardır.

Fakat, tasavvuf ehlinin zannî ve nefsî bilgiler sahibi değil "**Rabb'inden söyleyen**" kimseler olduğu lafı bir **palavra**dır. (Ayet ve hadîs-i kudsî nakletmeleri durumu hariç.)

Değil tasavvuf ehlinin, peygamberlerin bile söylediklerinin bir kısmı **zann**a dayanır. **İçtihat**larının durumu budur. (Ulemadan farkları, onların içtihat hatalarının vahiyle düzeltilmesidir. İsabetli olunca mesele yok.)

Tasavvuf ehlinin sözleri "**hadîs-i kudsî**" değildir.

Üstelik, tasavvuf ehli diye bilinenlerin birçoğu resmen sapıktır, "**şeytandan söyleyen**" durumundadırlar.

Ancak, hadîs-i şerifte belirtildiği üzere bu ümmette "**muhaddesûn**" (kendilerine ilham olunanlar) vardır, fakat bunun için tasavvuf ehli zümresinden olmak şart değildir. Ya da şöyle söyleyelim: Tasavvuf ehli olmak, muhaddesûndan olmayı gerektirmez ve garanti etmez.

*

İbn Arabîci **hurafe prof.u** Tahralı'ya göre (O kendisini **tasavvuf prof.u** zannediyor) "Tasavvufî idrak '**cüz'î akl**'ın ötesinde '**kalp ve gönül**' dediğimiz bir meleke ile ilgilidir"miş.

Eğer böyleyse, tasavvufî idrak denilen şey, idraksizlik ve ahmaklığın ta kendisi demektir.

Akılsız dindarlık da, tasavvuf da olmaz.

Ayrıca, kalb ile akıl birbirinden ayrı şeyler değildir. Ayet-i kerimede şöyle buyuruluyor:

> "Yeryüzünde hiç dolaşmadılar mı ki, kendileri için onlarla **akıl erdirecekleri kalbler** ve onlarla işitecekleri kulaklar olsun! Ama şu gerçek ki, gözler kör olmaz, fakat göğüslerdeki kalbler kör olur." (Hac, 22/46)

Kalb, akletmek için vardır. Kalbin akletmenin dışında ya da ötesinde, aklı devre dışı bırakan bir hassesi yoktur.

*

İmam Gazzalî, fıkıh usûlü kitabı ***el-Mustasfa'***da şöyle demektedir:

> "**Akıl deliline hiçbir şekilde muhalefet mümkün değildir.**"
>
> (***Mustasfâ – İslâm Hukuk Metodolojisi***, C. 2, çev. Yunus Apaydın, İstanbul: Klasik Y., 2006, s. 37.)

Aynı şekilde Bediüzzaman da şunu söylemektedir:

> "Yerleşmiş *usul*dendir [İslamî ilimlerin temel usul kaidelerindendir]: **Akıl ve nakil [vahiy] çatıştığında, akıl asıl alınır ve nakil tevil olunur.** Fakat o akıl, *akıl* gerektir."

(Bediüzzaman Said Nursî, ***Muhâkemat***, İstanbul: Şahdamar Y., 2005, s. 23.)

Evet, o akıl, senin akıl zannettiğin akılsızlığın değildir.

*

Ehl-i Sünnet uleması, bilgi kaynakları (ya da bilgi edinme yolları) olarak şu üç şeyi sıralamışlardır: **Akıl, havass-ı selime (sağlam duyular), haber-i sadık (doğru haber)**.

Vahiy (nakil), "doğru haber" kapsamına girmektedir.

Keşf, ilham, rüya vs., Ehl-i Sünnet tarafından "kesin" bilgi kaynağı kabul edilmez.

Hiç bilgi vermez değiller, fakat hataya açıktırlar ve "kesinlik" taşımazlar. Özellikle dinî meselelerde ve hak-hukuk bahislerinde dikkate alınmazlar.

Basit bir misalle açıklamaya çalışalım:

Mahkemede hüküm verme konumunda olan hakim, herkesçe kabul edilen **aklî ilkelere**, **beş duyu vasıtası** ile algılanıp kayda geçen verilere, ve **doğru olduğu anlaşılan haberlere (şahitliklere)** dayanarak karar verme durumundadır. "Ben dün bu konuyla ilgili bir **rüya** gördüm, o yüzden şöyle hükmediyorum" veya "Benim **kalbime şöyle bir duygu** geliyor, **içimden bir ses** şunu diyor, o yüzden hükmüm şu" diyemez.

Dinî konular mahkemelerde karara bağlanan dünyevî davalardan herhalde daha az ciddi değildir.

*

Hanefîler'in itikatta tabi oldukları büyük alim **İmam Matüridî** rh. a., **sağlam duyular** ve **nakil (haber, vahiy)** yoluyla erişilen bilginin doğruluğunun da yine akılla anlaşılacağını ifade etmektedir:

> "Aslında nesne ve olayların meşru oluşu veya olmayışı, kötü fiillerle iyi fiiller, bütün bunlar hakkında **duyuların algılayışı** ve **haberlerin** gelişinden sonra bile –şayet algı ve haber her yönüyle irdelenecekse- elde edilebilecek **nihaî bilgi sadece akıl çerçevesindedir** ve bir de sadece tefekkür ve istidlalle ulaşılabilecek hususların ortaya çıkarılmasıyla mümkündür."
>
> (***Kitabü't-Tevhîd,*** çev. Bekir Topaloğlu, 7. b., İstanbul: İSAM, 2015, s. 51.)

Evet, **sağlam duyular** ve **doğru haber** de "kesin" bilgi kaynağı ya da vasıtası iseler de, "nihâî bilgi" **akıl** çerçevesinde ortaya çıkar.

Bu durumda, İbn Arabîci hurafe ehlinin "**akıl**" ile bağını koparmış "**gönül**"ünün **"bilgi" (marifet)** bahsinde yeri ne olabilir?

"**Akletmeyen, akla savaş açmış kalb**" ile nereye varılabilir?!

"… **Haktan sonra dalaletten (sapıklıktan) başka ne vardır?!** ...." (Yunus, 10/32)

*

Kelam ilminin müstesna otoritelerinden **Seyyid Şerif Cürcanî**, meseleyi şöyle açıklamakta ve bir bakıma İmam Matüridî'nin sözünü şerhetmektedir (Normal parantez içi ifadeler, ***Mevâkıf*** yazarı Adudiddin el-Îcî'ye aittir. Parantez dışı ifadeler ise, **Seyyid Şerif Cürcanî**'nin şerhi durumundadır. Köşeli parantezler ise tarafımızdan eklenmiştir):

*(Delil, ya) ister yakın ister uzak olsun (bütün öncülleriyle **aklî**dir, ya) aynı şekilde (bütün öncülleriyle **naklî**dir, ya da bu ikisinden bileşmiştir. Birincisi) kesinlikle nakle dayanmayan saf (aklî) delildir. (İkincisi) ki bu, **saf naklî** delildir (*[böylesi bir delil türü] *tasavvur edilemez. Çünkü) naklî delilin medlûlün [delâlet olunan şeyin] bilgisini vermesi için (haber verenin doğru olması gerekir. Haber verenin doğruluğu ise ancak **akılla sâbit** olur.) Bu, aklın, onun* [haber-i sadıkı yani doğru haberi getiren bir peygamberin] *doğruluğuna delalet eden **mucize**de nazar etmesidir [düşünmesi, ölçüp tartmasıdır]. Eğer* [peygamberin getirdiği haberin doğruluğu, mucize söz konusu olmaksızın salt] *nakille ispat edilmek istenirse **devr** veya **teselsül** olur* [Devr, modern tabirle totoloji, birşeyin yine kendisiyle ispatlanmasıdır. Yani peygamberin, "Verdiğin haberin doğruluğunu nerden bilelim?" sorusuna, "Çünkü ben bir peygamberim" şeklinde cevap vermesi, "Peki peygamber olduğunu nerden bilelim?" sorusuna da, "Çünkü getirdiğim haber peygamber olduğumu bildiriyor" demesidir. Burada **teselsül/silsile** ise, naklin/haberin doğruluğunun yine bir başka haber ya da nakille ispatlanmaya çalışılması anlamına gelir. Ancak, o haber ya da naklin doğruluğu için de bir başka haber ya da naklin delil olarak getirilmesi gerekir ki, bu silsile sonsuz biçimde uzar, dolayısıyla varlığı ile yokluğu eşit hale gelir]. *(Üçüncüsü) yani **aklî ve naklîden bileşik** olan (ise bizim) genel olarak nakle dayandığı için (naklî diye isimlendirdiğimiz delildir.) Dolayısıyla delil, **saf aklî** ve **aklî ve naklîden bileşik** olmak üzere iki kısımla **sınırlıdır**. İşte tahkîk* [deliller yardımıyla hakikati arama] *budur."*

(Seyyid Şerîf Cürcanî, ***Şerhu'l-Mevâkıf***, çev. Ömer Türker, İstanbul: Kırk Gece Y., 2011, C. 1, s. 211.)

[Bu meseleler için, internetten okuyup indirebileceğiniz FELSEFE, BİLİM VE İMAN (SAF AKILSIZLIĞIN TENKİDİ) adlı kitabımıza

bakılabilir: https://archive.org/details/felsefe-bilim-ve-iman-saf-akilsizligin-tenkidi]

*

Mesele bu kadar açıkken bu sözde "**Rablerinden söyleyen**" boş beleş ukalalar neden akıl ile kalbi birbirine düşman ilan ediyorlar diye sorarsanız cevap şu:

İlhamlarını Rableri Allahu Teala'dan değil, **Eski Yunan**'ın kafası karışık filozoflarından alıyorlar da ondan.

Bazısı bunu dini bozmak ya da (İbn Arabî kalpazanı gibi) farklı şeyler söyleyerek artistlik yapmak için kasten yapıyor, bazısı da, tasavvuf ehli diye bilinen kişilerin her yazdıklarını "ilahî ilham ve keşf" ürünü zanneden saftirik taklitçiler oldukları için.

Hristiyan ilahiyatçılar da, özellikle **modern bilim**in gelişmesinin ardından, akıl-kalb (ya da akıl-gönül) ayrımına sıkı sıkıya sarılmış durumdalar. Tahrif olunmuş haliyle Hristiyanlık akıl tarafından kabul edilebilir olmaktan uzak olduğu için onlar, asırlar öncesinden, "**İman akıl değil gönül işidir**" demeye başlamış bulunuyorlardı.

Batı'nın dünyevî başarısı ve teknolojik üstünlüğünün etkisinde kalan bazı "yarım hoca" müslüman okumuşlar, hristiyan ilahiyatçıların söylemlerini İslam dünyasına taşımakta gecikmediler. Mesela **Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi** Mısır'a gitmek zorunda kaldığında, oradaki **Ezher** hocalarının bile (tasavvufçu olanı ve olmayanıyla) bu sakat ve yanlış görüşü savunmaya başlamış olduklarını gördü. ***Mevkıfu'l-Akl*** kitabını bu zihniyetle mücadele için kaleme aldı.

*

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır Hoca da, Fransızca'dan ***Metalib ve Mezahib*** adıyla tercüme etmiş olduğu felsefe tarihi kitabı için yazdığı uzun

"giriş"te bu konuyu irdelemiş, Batı'daki düşünce akımlarından etkilenen müslüman aydınların/münevverlerin söz konusu hristiyan ilahiyatçıların söylemlerini taklit ederek **akıl düşmanlığı** yapmalarındaki sakatlığa dikkat çekmiş durumda.

Şu ifadeler söz konusu "giriş"te yer alıyor:

> "Şimdi, insaf ve hakkaniyet fikri ile felsefenin takip ettiği tarihî seyir gözden geçirilirse, görülür ki, din bahsinde **felsefenin [aklın] ciddî olarak erişebildiği gaye (son) Allah'ın birliğini tesbit**ten başka birşey olmuyor…
>
> "Gerçi, bütün Orta Çağı dolduran bir Hristiyanlık felsefesi vardır. Yokluktan halk (yaratılış) akidesindeki asıl dinî mahiyete temas eden bu felsefe, …, Allah'ın birliğine varmaktan başka birşey yapmıyor. Teslis [üç tanrı] ve saire gibi mevcut Hristiyan akidelerine felsefî bir mevki vermiyor. İlim tevhide (Allah'ın birliğine) münhasır kalıyor, teslis ise **akla zıt** bir akide oluyor. *'Akıl Allah'ın birliğini anlar, fakat "üçlü bir Allah"ı anlayamaz'* deniliyor. Halbuki, hakikatta **akıl**, teslisi anlayamıyor değil, **çelişme bularak iptal ediyor**…."
>
> (Elmalılı M. Hamdi Yazır, "Dibâce (Önsöz)", Paul Janet ve Gabriel Seailles, ***Tahlilli Felsefe Tarihi: Metâlib ve Mezâhib*** içinde, çev. M. Hamdi Yazır, İstanbul: Eser Neşriyat, 1978, s. xxxvii.)
>
> "… Çünkü, bugünkü Hristiyanlıkda, din felsefesinin esası ancak **tam bir cehalet** olabiliyor. Dogmatizm [kesin ve doğru bilgiye ulaşılabileceği düşüncesi] inkâr edilip Septisizm (Şüphecilik) tercih edilmedikçe Hristiyanlığı müdafaa etmek kabil olmuyor…. Halbuki, İslâm dininde akide, esas itibariyle, **ilmî kıymeti hâiz** olmak lazım gelir. **Aklın burada, hiç olmazsa, 'imkânın isbatı' gibi mühim bir vazifesi vardır** [Yani bazı

şeylerin fiilen mevcut olmasa bile varlığının mümkün olması, varlığının akla aykırı olmaması]….” (s. xxxviii.)

“Bu suretle, bugünkü Hristiyanlık, varlığını, **i**lim ve felsefenin teyid ve tasdiklerinden değil, **beşer hissiyatının Hakk’a olan meyli**nden başka diğer **temayülle**riyle devam ettirebilmektedir. Denebilir ki, bugünkü Hristiyanlık zararını bilerek şarap içmeğe benzer. [Şaraptan aldığı] Keyif için **insan aklının kıymetine hücum eder**. İslamiyet’i **pozitivist** olmakla itham eyler. Alexandre Bain’nin dediği gibi, ilmin **kaçtığı çelişmeleri** beğenerek alkışlar. Onda **güya bir sanat şiiriyeti** görür…. Akıl, mutlak hakkın bütün hududunu çizemez. Fakat, akıl demek, mutlak hakkın mutlak muhalden ayrıldığı hududu bilmek demektir. Akıl, ‘hakikat’te tenakuz (çelişki) bulamayacağı gibi **dinî bilgilerde de [hakikat oldukları için] tenakuz bulamaması lazım gelir**. Çelişen bir kaziye [önerme, iddia], akıl nazarında **anlaşılmamış değil**, batıl olduğu **anlaşılmış ve reddi** icap eden birşeydir. Akıl buna karşı aczini değil, kudretini görür. İcaz (aciz bırakma) ile ta’cizin büyük farkı vardır. Tenakuz, aklı aciz hale getirmez, taciz eder, rahatsız eder…. Alemde hiçbir tecrübe (gözlem ve deney) aklen muhal olanı isbat etmediği gibi, **dinî *keşif*ler de aklen muhal olanların arasına giremez.** Hasılı, **aklın idrakteki kusuru, mümkün olmayanlar sahasında değil, mümkün olanlar sahasındadır** [Yani akıl, neyin mümkün olmayacağını bilir, fakat mümkün olanın mevcudiyeti salt akılla bilinemez, gözlem ya da haberle bilinir]…. Bu bakımdan, hakikatini tamamen bilemediği bir Allah’ı isbat ve itiraf edebilirse de, … Hristiyanlık akidesi karşısında **aklın kusuru**ndan bahsetmekte hiçbir faide yoktur. Şu halde, Hristiyanlık, ilimle uyuşmadığı gibi, mutlak cehil [teorisi] ile de (insan bilgisini tümden reddeden ["şüphecilik" esaslı] sofizm ile de) müdafaa edilemez. Çünkü (sadece) Agnostisizm (bilinemezcilik) değil, mutlak sofizm bile, tenakuzun (çelişkinin) esasını itirafa mecburdur.” (s. xlii-xliii.)

Evet, merhum Elmalılı Hoca, "Hristiyanlık akidesi karşısında **aklın kusuru**ndan bahsetmekte hiçbir faide yoktur" diyor.

Tasavvuf karşısında aklın kusurundan bahsetmek de abestir.

BİR KÜÇÜCÜK DECCAL OLARAK İBN ARABÎ

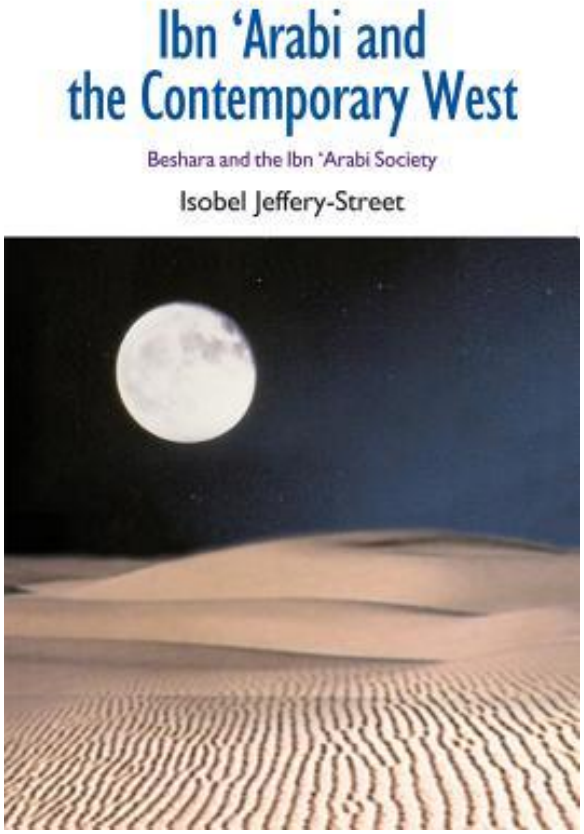

Türkçe'de kullandığımız "**zevk**", Arapça bir kelime.. "Tatma, tadına varma" demek. Diyelim ki **zehir** gibi **acı** bir ilacı içtiniz, bu yaptığınız şey de "zevk"tir, tadını almadır.

Evet, tadına bakılan şey, acı, pis, bozuk ve kötü de olabilir. Mesela ateist ve Kemalist/Atatürkist prof. **Celal Şengör**, kendi pisliğinin tadına bakmış olduğunu açıklamıştı. Yani Arapça'daki anlamıyla "zevk alma" işlemini bu hususta gerçekleştirmiş.

Ancak, zevk kelimesi Türkçe'de anlam kaymasına uğramış durumda. Sadece hoşa giden şeyler için kullanılıyor.

TDK Türkçe Sözlük, bu kelimeye iki anlam veriyor. İlki şu: "*Hoşa giden veya çekici bir şeyin elde edilmesinin veya düşünülmesinin insanda uyandırdığı* ***hoş duygu***.". İkincisi de aynı minvalde: "**Beğeni**." Bir de "mecaz" olarak "eğlence" anlamı yüklenmiş.

"**Müşâhede**" kelimesi de tıpkı "zevk" gibi Arapça.. "Şahit olma, gözlemleme" demek.

Diyelim ki elinizde dolu bir bardak var, onun içindeki renksiz sıvının ne olduğunu anlamak için **müşahede** yeterli olmayabilir. O renksiz sıvı, su da olabilir, gazoz da, şarap da.. Bu ancak tadına bakılarak anlaşılabilir.

Yani **müşahede**, bazen tam bilgi vermeyebilir, hatta yanıltabilir. **Zevk** (tadına bakma), müşahedeyi de içeren bir farkındalığa karşılık gelir.

*

Bu girişten sonra asıl konumuza gelebiliriz.

İbn Arabî'nin ***Tedbîrât-ı İlâhiyye*** adlı kitabını yayına hazırlamış bulunan **Prof. Mustafa Tahralı**, esere yazdığı sunuşta şunları söylüyor:

> "**İbn Arabî** tasavvuf ilminin hususiyeti (özelliği) olarak '**zevk**' yani 'tatma ve tecrübe'yi zikrettikten sonra, bir de '**müşahede**' kavramını ilave etmekte ve bu hususta şöyle bir misal vermektedir: Bir kimse kendi eli ile inşa ettiği bir eve sahip olsa, sonra bu evin güzelliği vs. gibi sıfatları hakkında **halk arasında sözler dolaşmaya** başlasa, daha sonra ev sahibi seçkin dostlarından birini alıp evine götürse, bu kimse evi gezip gözü ile görse, sonra da görüp '**müşahede**' ettiği şeyleri halka anlatsa, acaba bu kimseye '*Evin öyle olduğuna* ***delil****in nedir?*' diye soru sorulur mu?
> İşte **tasavvuf** ilmi de bunun gibidir. "Gördüğünü anlatan" kimseye, **delil**in nedir sorusu sorulamaz. Gören kimseye **hüsnüzannı** olan onu kabul ve tasdik eder. **Tasdik etmeyen kimse buna zorlanamaz.** Ancak bir kimse

anlatılanların gerçekten **doğru** olup olmadığına vakıf olmak isterse, '**ev sahibi**'ne başvurmalı ve '**ev**'i gezip görmelidir. **Vukuf** için bundan başka çare yoktur (s. 53)."

(İbn Arabî, ***Tedbîrât-ı İlâhiyye***, çeviri ve şerh: Ahmed Avni Konuk, haz. Mustafa Tahralı, İstanbul: İz Y., 1992, s. xix-xx.)

Bu ifadeler çerçevesinde tasavvuf; lüzumsuz, safça ve salakça bir "**hüsnüzan**" üzerine kurulu, **delil**den yoksun, doğru olup olmadığı bilinmeyen (hurafeden farksız) rivayetler yığını haline geliyor.

Fakat sorun sadece bu değil.

Ev sahibi, "ev" hakkında zaten bilgi vermişse, halka **elçiler** göndererek ev hakkında bilinmesi gerekenleri anlatmışsa, sonra da sen çıkıp "Ben evi gezip gördüm, şöyle şöyle" diyerek "elçiler"in anlattığına aykırı şeyler söylüyorsan, sana "**Evi gerçekten gördüğüne dair delilin nedir?**" sorusu yöneltilir.

Elçilerin elinde, ev sahibinin verdiği **yetki belgesi** ve yanlarında da **fotoğraflar ve video kayıtları** varsa, sen de salt "Ben gördüm, bana **hüsnüzan**da bulunun, bazı şeyler fotoğraflardaki gibi değil" diyorsan, senin yalancı bir sahtekâr olduğun anlaşılır.

Mucizeler, peygamberlerin elindeki yetki belgeleridir. Onların gerçekten peygamber oldukları böylece anlaşılır.

Peki ya sen?

*

Endülüslü bu zampara soytarı, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'i İslam binasındaki "**gümüş kerpiç**", kendisini de binadaki noksanı tamamlayan "**altın kerpiç**" ilan etmiş bir edep yoksunu hadsiz durumunda.

Yani “İslam, ***Kur’an***’da ve hadîslerde anlatıldığı gibi değil, ayette belirtilenin aksine Allah **dinini tamamlamış** değildi, benimle tamamlandı” diyen, "Ayet yanlış" demeye getiren bir **deccal**.

Kitaplarında “Yok Kâbe’nin yanında şöyle bir müşahedem oldu, yok bana şöyle bir melek göründü” diye birtakım zırvalar da anlatıyor.

Gerçekten böyle şeyler yaşadıysa, şeytanların (cinlerin, ifritlerin) elinde oyuncak olmuş bir ruh hastası olduğundan şüphe edilemez.

Ya da uyduruyor, bizzat kendisi şeytan olmuş. İns şeytanı.

İngiliz şeytanlarının son yarım yüzyıldır bu soytarının **vahdet-i vücud** zırvasını yaymak için kesenin ağzını açmış olmaları tesadüf olarak görülemez.

Ahir zaman **Deccal**’inin (**Mesih Deccal**’in) tanrılık davası güdeceği biliniyor. Tanrılığının ispatı sadedinde **vahdet-i vücud** hurafesinden yararlanacağı tahmininde bulunmak mümkün. Böyle iddiaları kabul etmeye hazır kalabalıklar mevcut.

Aklı başında bir müslüman, elde (yapışıldığında sapıtılmayacak olan) ***Kur’an*** ve Sünnet varken, kendisini “**altın kerpiç**” ilan eden böyle bir zampara soytarının anlattığı zırvalara itibar edebilir mi?!

*

Prof. Tahralı, İbn Arabî soytarısının yukarıya aldığımız laflarını aktardıktan sonra elindeki tahrayı körlemesine sağa sola sallıyor:

> “Bu demek olur ki, ‘**müşahede**’ ehlinin söylediklerini aynı şekilde bir başka ‘müşahid’ görebilir ve gerçekten tasdik edebilir. Tasavvuf büyükleri arasında asırlar boyunca bir önceki sufîyi bir sonrakinin tasdik etmesi, onların **esas ve prensiplerde daima ittifak** etmeleri, aynı şeyi ‘zevk ve

> tecrübe' etmelerinden ve aynı 'müşahede'ye nail olmalarından ileri gelmektedir diyebiliriz." (s. xx.)

Peki **İmam-ı Rabbanî** İbn Arabî'yi niye tasdik etmemiş?

Sonra, tasavvuf adına ortaya çıkanlar her zaman aynı şeyi mi söylüyorlar?! Mesela **Aziz Mahmud Hüdaî** ile **Şeyh Bedreddin**'in durumları aynı mı?!

Hallac için diğer sufîler niçin "Katli vaciptir" fetvası vermişlerdi? (**Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevî** rh. a., ***Ehl-i Sünnet İtikadı*** adlı kitabında, ondan nakledilen bazı sözlerin gerçekten ona ait olması durumunda katledilmeyi hak etmiş olduğunun kabul edilmesi gerektiğini, tereddüde mahal bulunmadığını belirtiyor.)

İngiliz iblisleri, "müşahede"ye nail oldukları için mi İbn Arabîcilik yapıyorlar?

Yerli ve milli İbn Arabîcilere gelelim..

İngiliz'in **Ibn Arabi Society**'sinin "onursal üyesi" Prof. Mahmut Erol Kılıç "müşahede" ehli olduğu için mi İbn Arabîcilik yapıyor, yoksa İngilizler tarafından pohpohlanmak (ve İngiliz hayranı yerliler tarafından) el üstünde tutulmak hoşuna gittiği için mi?

*

Yukarıda, İbn Arabî soytarısının müşahede için ortaya attığı "ev ziyareti" misalini görmüştük. Devamı da var:

> "İbn Arabî tasavvufu 'netice-i takva' ve 'yüksek bir ilim' olarak tavsif edip: Biz bir kimseyi Allah'tan ittika eder (sakınır), onun çizdiği hudutlarda durur, zühd ve vera (şüpheli şeylerden sakınma) gibi vasıflarla sıfatlanmış, sonra da '**akıllarımıza sığmayan**' bir ilim ile konuşur görürsek, ki Allah **ledünnî ilmi** ancak ona vermiştir, onun iddia ettiği

şeyleri **teslim ve tasdik etmek**, ona **hüsnüzan beslemek** ve **itirazı terk etmek** bizim üzerimize **vacip** olur (s. 54) diyerek yukarıda verdiği misalin bu şekilde anlaşılması gerektiğini belirtir." (s. xx.)

İşte burası zurnanın zırt demeyi bırakıp zart zurt dediği yer.

Önceki ifadeleri cahilce idi.. Bu lafları ise, cahil olmanın ötesinde **geri zekâlı bir ahmak**, tutarlı ve mantıklı konuşmayı beceremeyen, ne dediğinin farkında olmayan bir angut olduğunu ispatlıyor.

Ya da ne dediğinden habersiz görünmeyi yeğleyen bir **kaşar sahtekâr**.. Maneviyat dolandırıcısı.. Tasavvuf kalpazanı.

Önce, "**Tasdik etmeyen kimse buna zorlanamaz"** demişti. Burada ise, "tasdik"i **"vacip"** hale getiriyor. Ya geri zekâlılıktan ya da şeytanca aşırı kurnazlıktan kaynaklanan bir çelişki.

*

Birincisi, İmam Gazzâlî'nin ***İhya***'da etraflıca açıkladığı gibi, takva **kalp**le alâkalı bir husustur. Yani bir kimsenin gerçekten takvalı (müttekî) olduğunu bilebilmemiz imkânı yoktur.

Çünkü kalplere vakıf olamaz, kalpler hakkında hüküm veremeyiz.

Bir adam için "Abiddir, alimdir" filan diyebiliriz, çünkü bunlar (ibadet ve ilim) görünür, müşahede edilir şeylerdir, fakat takva öyle değildir. Nice sahtekârlar vardır ki, abid ve zahid görünerek insanları "takvalı" olduklarına inandırmışlardır. (Misal, **Fethullah Gülen**.. Şah İsmail'in Antalya'daki dâîsi **Şahkulu** lakaplı terörist de bir mağaraya kapanıp, "dünyayı terketmiş zahid ve abid" görünerek insanları etrafına toplamıştı.)

Takva, “iman” gibidir, **özünde kalple ilgili** bir hususdur. Ashabın Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer gibi büyükleri bile **münafıkları** bilemiyor, teşhis edemiyorlardı. Hz. Ömer, münafık olduğundan şüphelendiği kişiler için **Huzeyfetü’l-Yemanî** r. a.’in tutumuna bakıyordu (mesela onların cenaze namazlarını kılıp kılmadığına). Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem münafıkların isimlerini sadece ona bir sır olarak vermişti.

İmam Nevevî’nin ***Riyazü’s-Salihîn***’e aldığı bir sahih hadiste, hiç kimsenin övülmemesi, illa da övülecekse de, “Ben onu şöyle şöyle **zannediyorum**, fakat **Allah’a karşı hiç kimseyi temize çıkaramam**” denilmesi tavsiyesinde bulunuluyor. (Ashab hakkındaki övgümüz ayet ve hadîslere dayanır, salt hüsnüzannımıza değil.)

Endülüs’ün küçük deccali, yukarıdaki sözleriyle dinin temellerine kazmayı vurmuş durumda.. Dinî konularda esas olan “**akıl**” ve “**delil**”dir, falanın filanın takvasıyla ilgili zan değildir. (Peygamberlerin peygamberliklerinin delili, mücerret zühd ve takva değildir, mucizeleridir.)

Endülüs deccalinin yukarıya aldığımız sözleri Ehl-i Sünnet itikadına yüzde yüz aykırıdır. Saf ve pür batınî sapıklığıdır.

Akılsızlık çağrısıdır.

Allahu Teala akletmeye çağırıyor, bu sapık deccal ise akletmemeye.

Din işinde **insanlara hüsn-ü zan** yoktur, **aklı hüsn-ü isti’mal** (güzel kullanma) vardır:

> “Allâhın izni olmadıkça hiç bir nefs için iyman edebilmek yoktur ve **akıllarını husni isti'mal etmiyenleri** o pislik içinde bırakır.” (Elmalılı meali, Yunus, 10/100)
>
> "... Eğer doğru söylüyorsanız kesin **delil**inizi getirin!..." (Neml, 27/64)

*

Ledünnî ilim meselesine gelelim.

Bu tabire kaynaklık eden ifade, Kehf Suresi'nde Hz. Musa aleyhisselam'ın Hızır a.s. ile olan macerası anlatılırken geçiyor.

Surede **Hızır** ismi yok, kendisine Allah katından özel ilim verilmiş bir zat bahis konusu.

Ledünnî kelimesi, "**ledâ**" ve "**inde**" (yanında, katında) ile aynı anlamdaki "**ledün**"den geliyor. Ledünnî, "benim katımdan" demek. Yani Allahu Teala, Hızır a.s.'ı "katımdan ilim verdiğim bir zat" diyerek tanıtıyor. (Kehf Suresi'nin 65'inci ayetinde "**ledünnâ/katımızdan**" şeklinde geçiyor.)

İmdi, Hz. Musa, Hızır a.s.'ın "Allah katından verilmiş bir ilme" sahip olduğunu **vahiyle biliyordu**, bu **kesin**di, **hüsnüzan**na dayanan birşey değildi, peki bizim herhangi bir kimse için "Allah katından ilim verilmiş bir kimse" olduğunu söyleyebilme imkânımız var mı?

Yok!

Böyle birşey **Allah adına konuşma**ya kalkışmak olur. Tabiri caizse **yetki gasbı**dır. Senin gibi aciz bir kul olan cumhurbaşkanı adına konuş ve hüküm ver bakalım, sana ne yapıyorlar! Cumhurbaşkanını geçtik, askerlikte bir er olarak onbaşının yerine hüküm vermeye kalkışsan yine burnunu sürterler. Acımazlar.

Dolayısıyla, herhangi bir kimse için, ne kadar **abid ve alim** bilinirse bilinsin, "Allah katından ilim sahibi" olduğunu **iddia** etme hakkımız ve yetkimiz yoktur.

Endülüs'ün deccali büyük zırva yumurtlamış.. **Tescilli sapık** olduğunu söylemek için sadece bu kadarı bile yeterli.

Bu, bir..

İkincisi, Hz. Musa, Hızır a.s.'a, **aklına yatmayan hususlarda itiraz** etmişti. İtiraz etmeme ve soru sormama sözü verdiği halde..

Verdiği söz bir yana, onun "Allah katından ilim verilmiş" bir zat olduğunu da vahiyle biliyordu. Buna rağmen itiraz etti.

Endülüslü deccal ise, "masum" (günah işlemez, sapıtmaz) olduğuna ve "Allah katından verilmiş ilme sahip bulunduğuna" dair **hakkında vahiy olmayan** insanlar için, "kuru kuruya zühd ve abidlik görüntüsü"nden hareketle peygamber muamelesi yapılmasını istiyor.

İşkembeden fetva vererek bunu "**vacip**" ilan ediyor.

Oysa bu, vacip olmasını geçtik, mübah ve caiz bile değildir. Çünkü dinin aslî delilleri (**edille-i şer'iyye**) Kitap ve Sünnet'ten ibarettir. İcma ve kıyas (içtihat) da bu iki asla dayanır, onlardan hareketle teşekkül eder.

Endülüslü deccalin sözünü ettiği uyduruk "**vacip**" ise, "**bid'at**" ihdası anlamına geliyor.

Şer'î delillere dayanmadan, "Müşahede ehliyim" diyen herhangi bir kimseye "rab" muamelesi yapmak, onun ortaya attığı "yeni" şeyleri "dine dahil etmek" oluyor:

> "**Hahamlarını, rahiplerini,** Meryemoğlu Mesih'i Allah'tan başka **rabler** edindiler. ..." (Tevbe, 9/31)

Adam en temel usûl kaidesini bile ayağının altına almış durumda. Sapığın önde gideni..

Deccal..

*

Bu zampara deccalin yapması gereken bütün ömrünü **Mekinüddin'in güzel kızı Nizam için aşk şiirleri ve aşk kitabı** yazmakla geçirmek olmalıydı.

Sadece "***Arzuların Tercümanı***"nı yazmakla yetinmeyip bu işe devam etmeliydi.

Her ne kadar bu da boş ve yanlış birşeyse de, edebiyata katkı gibi olumlu bir tarafından söz etmek mümkün olurdu.

Orada durmamış, İslam'ı ve tasavvufu tahrif etmek için şeytanî zırvalar yumurtlamış.

İngiliz iblisi uyanıktır, kime yatırım yapacağını bilir.

HARP SANATI VE İKİ MEŞHUR ZAMPARA (İBN ARABÎ VE SELANİKLİ MUSTAFA ATATÜRK)

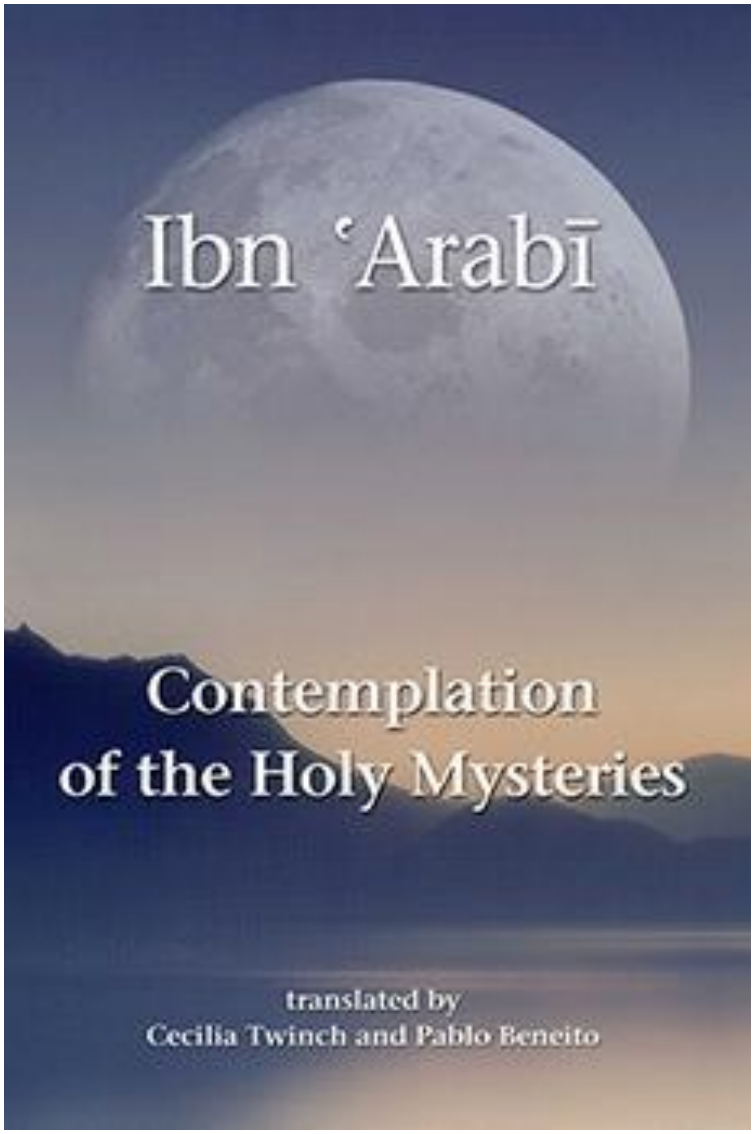

İbn Arabî'nin ***Tedbîrât-ı İlâhiyye*** adlı kitabını yayına hazırlamış bulunan **Prof. Mustafa Tahralı**, esere yazdığı sunuşta şunları söylüyor:

> "… İbn Arabî'nin … hükümdarlık hakkında görüş ve düşüncelerini ve hükümdara tavsiyelerini kısaca zikrederek üslubu hakkında bir fikir

vermek istiyoruz: İmam … salih olduğu zaman teb'a da (halk da) salih olur; fasid (bozuk) olursa onlar da fasid olur (s. 105). … Allah bir topluluğa yönetici olarak bir 'halife'yi tayin ettiği vakit, ona o topluluğun 'sır'larını ve 'akıl'larını da verir (s. 109)."

(İbn Arabî, ***Tedbîrât-ı İlâhiyye***, çeviri ve şerh: Ahmed Avni Konuk, haz. Mustafa Tahralı, İstanbul: İz Y., 1992, s. xxvi.)

Sadece bu lafları bile, İbn Arabî soytarısının dünyadan habersiz bir cahil, işkembeden üfüren bir madrabaz olduğunun anlaşılması için kafidir.

Bu tür sahtekârlar, **müşahede, mükâşefe, sır, sırru's-sır, hafî, ahfâ, ruh-u izafî, ruh-u küllî, tecellî** vs. gibi alengirli kavramları kullandıkları zaman insanlar onlarda kendilerinin bilmediği gizli ve yüksek bir ilim bulunduğu zannına kapılırlar. Fakat böyle **soyuttan somuta (mücerretten müşahhasa)** geçtikleri zaman cehaletleri ve akılsızlıkları kabak gibi ortaya çıkar.

*

Dangalağın yaptığı genellemeye bakın, yönetici salih olduğu zaman memleket ahalisi de salih olur, bozuk olduğunda halk da bozuk olurmuş..

Peki **Hz. Musa** aleyhisselam bozuk olduğu için mi İsrailoğulları bozuktu?!

O, "*Ya Rab, görüyorsun ben (kendi) nefsimle kardeşimden (Harun'dan) başkasına söz geçiremiyorum, artık bizimle o fasıklar kavminin (topluluğunun) arasını ayır*" (Maide, 5/25, Elmalılı meali) diye dua etmişti.

İbn Arabî soytarısı bu lafları sadece işkembesinden uyduruyor değil.. **Eski Yunan** filozoflarının kitaplarından, ***İhvan-ı Safa Risaleleri*** gibi derlemelerden bunları alıp yazıyor. Kafası da "istikamet"e basmadığı için tenkide tabi tutamıyor, okuduklarının doğrusunu yanlışından ayıramıyor.

Metafiziğe ve tasavvufa dair yazdıkları da aynı durumda..

Kendisinden önce yazılmış olan kitapları karıştırmış, onlarda gördüklerini alıp kendi kitaplarına aktarmış.. Bu arada kendisi de bazı şeyler uydurmuş. Laf kalabalığının içinde doğrular da yanlışlar da var.

Doğrularını görenler yanlışlarını da aynen kabul etme ahmaklığı sergiliyorlar.

*

Evet, adam aptal (Daha doğrusu sahtekâr)..

Hz. Osman ve **Hz. Ali** fasid kimseler oldukları için mi onların zamanında sayısız kargaşa ortaya çıktı?!

Hz. Muaviye onlardan daha **salih** olduğu için mi onun zamanında sükunet hasıl oldu?!

Adam sözde arif, fakat işkembeden sallıyor.. Böyle elle tutulur gözle görülür mevzularda konuştuğu zaman cehaleti ve uydurukçuluğu kabak gibi ortaya çıkıyor..

Mükâşefe falan filan edebiyatı yaptığı zaman ise ne dese aldanacak aptalları bulması zor değil.

Lafa bakın, "*Allah bir topluluğa yönetici olarak bir 'halife'yi tayin ettiği vakit, ona o topluluğun 'sır'larını ve 'akıl'larını da verir*"miş.. Nasıldı o söz, "Küçük at da civcivler yesin" miydi, buna benzer birşeydi.

Öyle olsaydı, **Sultan Abdülhamid** İttihat ve Terakki çapulcularına mağlup olur muydu?!

Bu soytarı mı daha geri zekâlı, yoksa bu zırvalarına bulunmaz Hint hikmeti muamelesi yapan görmemiş görgüsüz taifesi mi, karar vermek zor.

*

Soytarı, **harp sanatı** hakkında da döktürmüş:

> "Harplerin idaresi esnasında hükümdar bizzat harbe girmemelidir. Zira hem kendisi hem de mülkü (devlet) harap olur. Kumandan ve emirlerini göndermelidir. Onlar yenilse bile hükümdar yakınındaki devlet erkânı ve askerleriyle baki kalır. … Hükümdar düşmanlarına bizzat karşı çıkmayıp 'ilim sahili'nde oturmalı, gerektiğinde 'ilim denizi'ne açılıp düşmanı peşinden sürüklemeli ve onları orada mahvetmelidir." (s. xxix.)

Soytarı birşey biliyormuş gibi işkembeden atıp tutmuş.. Cehalet ve hamakat denizinde boğulmuş.

Bu tür konularda kesin ilke ve kurallardan söz edilemez.. Şartlara göre hareket etmek gerekir..

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem **Bedir, Uhud, Hendek** ve **Huneyn Savaşları**nda ordunun başındaydı.. Mekke'nin fethinde ve **Tebük seferi**nde de..

Buna karşılık, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman Medine'den ayrılmadı, savaşlara iştirak etmediler.. Fakat daha sonra **Hz. Ali** iç savaşlar sırasında hep ordusunun başında oldu.

Kur'an'a baktığımızda, **Hz. Süleyman** ile **Zülkarneyn** aleyhisselamın ordularının başında seferlere iştirak etmiş olduklarını öğreniyoruz.

*

Bu soytarı, kumandanlık işini sanki (kumandanlığı Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in övgüsüne nail olmuş) **Fatih Sultan Mehmet**'ten daha iyi biliyor!

Fatih, Gedik Ahmet Paşa'nın İtalya seferi gibi birkaç sefer dışında hep ordusunun başında oldu. Ölümü de sefer sırasında gerçekleşti.

Murat Hüdavendigâr Kosova'da, savaş alanında şehadet şerbetini içti.

Yavuz Sultan Selim hep ordusunun başındaydı.. **Kanunî** de sefer sırasında vefat etti.

Osmanlı'nın son büyük zaferlerinden **Haçova Meydan Savaşı** sırasında ordunun başında Padişah III. Mehmed vardı.

*

Bazen, hükümdarın (devlet başkanının) mutlaka ve mutlaka ordunun başında olması, **cephede** kendisini göstermesi gerekir.

Cephe kavramını da burada günümüz şartlarına göre anlamalıyız.

Mesela, **Şah Rıza Pehlevî**, ülkede yaşanan iç kargaşadan ürküp 16 Ocak 1979'da **İran**'ı terk etmeseydi, İran'da İslam devrimi çok büyük ihtimalle gerçekleşemezdi.

Böylece "**cephe**"yi terk etmiş, savaştan (mücadeleden) kaçmış oldu.. İki hafta sonra, 1 Şubat günü **Humeynî**, sürgün hayatı yaşadığı Paris'ten **İran**'a döndü.

Tabiat boşluk kabul etmez.. Sen doldurmazsan başka biri gelir doldurur.

Bununla birlikte, Humeyni'nin dönüşü, tek başına devrimin tamamlanması, rejimin çökmesi anlamına gelmiyordu.

Onun gelişinden 10 gün sonra, 11 Şubat günü, **İran Kara Kuvvetleri**, rejim ile muhalifler arasında tarafsız konumda bulunduğunu ilan etti.

İşte bu, rejimin çökmesi anlamına geliyordu.

Şayet Şah kaçmamış olsaydı, ordu tarafsızlık ilan etmezdi, edemezdi..

Ve kanaatimce, İran'da bir devrim yaşanmazdı.

Yaşanamazdı.

*

Askerî darbelerin ve halk isyanlarının başarısı genelde siyasî liderlerin azim, cesaret ve sebat eksikliğinden kaynaklanır.

(**Hz. Osman** istisnadır. O, Allahu Teala'nın huzuruna kan dökmeden gitmek istemiştir. **Hz. Muaviye** onu korumak için askerî birlik göndermeyi teklif ettiği halde bunu kabul etmedi. **Sultan Abdülhamid**'in Hareket Ordusu'nu ezmemesi de benzer bir hassasiyetten kaynaklanıyor. Buna karşılık **Selanikli zampara** ipleri eline alınca eski arkadaşlarını bile birer kumpasla asmaya çalıştı. Bazı ateist-laik-Kemalist soytarıların, **Hz. Ömer, Hz. Osman** ve **Hz. Ali**'nin suikast sonucu vefat etmiş olmalarından hareketle laga luga yaptıklarına şahit olunuyor. Onlar korumalarla, muhafızlarla ve fedailerle gezmiyorlardı. Bugünün sıradan bir devlet görevlisi bile birkaç korumayla dolaşıyor.)

Rusya'da komünizmin çöküşünden sonra bir askerî darbe teşebbüsü olmuş, **Yeltsin**'in tankın üzerine çıkması bu girişimin başarısızlıkla sonuçlanmasına yol açmıştı.

Bizans İmparatoru **Jüstinyen** 532 yılında Nika Ayaklanması sırasında İstanbul'dan kaçmaya karar vermiş, karısı Teodora'nın onu bu kararından vazgeçirmesi sonucunda isyan bastırılmıştı.

*

Son **İran-ABD savaşı**nda dinî lider **Hamaney**, bir suikaste kurban gitmemek için ülkesini terk edip Rusya gibi bir ülkeye kaçsaydı İran devlet kurumları ve halk moralman çöker, maneviyatları sarsılırdı.

Yaşlıydı, hastaydı, sakattı, zaten ölecekti.. Fakat onun bu şekilde ölmesi, İran halkına cesaret ve ruh verdi.. Ölüsü, ülkesine dirisinden daha fazla hizmet etti.

Devlet başkanlarının cephede ölmesi ya da esir düşmesi değil, kaçmaları, saklanmaları yenilgiye neden olur.

Romen Diyojen Malazgirt'te esir düştü diye Bizans İmparatorluğu yıkılmadı, yeni bir imparator seçtiler.

İstanbul'un fethi sırasında son imparator **Konstantinos Paleologos** şehri terk edip başka bir yere gitseydi, İstanbul Fatih karşısında o kadar fazla direnemezdi.

*

Tarihte, **zampara İbn Arabî**'nin saçma öğüdüne göre hareket eden sivri zekâlı yöneticiler yok mu, var!

Biri **Selanikli zampara Mustafa Atatürk**..

Sözde vatanı kurtarmak için Anadolu'ya gönderilmişti, fakat Samsun'a çıktığı 19 Mayıs 1919'dan TBMM'yi açtığı 23 Nisan 1920'ye kadar 11 ayı aşkın süre ne cepheye gitti, ne de düşmana tek bir kurşun sıktı.

Bol bol nutuk attı, Padişah'a bağlılık yeminleri etti, kafa ütüledi. Cephe, **Çerkez Ethem** gibi isimlere emanet edilmişti.

Güneyde de (**Maraş, Urfa, Antep**) millet kendisi mücadele ediyordu.. **Şahin Bey** ve **Molla Karayılan** gibi isimlerin liderliğinde..

Daha sonra Selanikli cepheye sağ kolu **İsmet**'i gönderdi.. Kendisi Ankara'da Bizans entrikalarıyla meşguldü.

İsmet, **Kütahya-Eskişehir**'de Yunan karşısında büyük bir bozguna imza attı.. Yunan ordusu **Polatlı**'ya, Ankara'nın burnunun dibine kadar geldi.

Ve Selanikli, (Çanakkale'de savaş bitmeden cepheden ayrılan, Filistin'de İngiliz ordusunun karşısında yıldırım hızıyla kaçan) Selanikli, **Kayseri**'ye kaçma kararı aldı.

*

Fakat TBMM bu kararı kabul etmedi.. Selanikli'den **cepheye** gidip ordunun başına geçmesini istediler.

Selanikli ayak diredi.. Tam dört (rakamla 4) gün boyunca TBMM'de cepheye gidersin gitmezsin tartışması yaşandı.

Sonunda Selanikli baktı ki kendisi **Kayseri**'ye gitse bile TBMM gitmiyor, giderse dımdızlak ortada kalacak, siyaset denkleminden düşecek, ortaya iki şart sürdü.

Cepheye gitmeye şu iki şartla razıydı: Birincisi, TBMM'nin bütün yetkileri kendisine devredilecekti. Yani TBMM yetkisiz ve işlevsiz olacak, **Falih Rıfkı Atay**'ın tabiriyle Selanikli **diktatör** yapılacaktı.

İkinci şartı ise şuydu: Bir yenilgi durumunda kendisinden asla hesap sorulamayacaktı.

Sahici zampara, sahte kahraman Selanikli, "**Mevzubahis olan vatansa benim şartlarım teferruattır, beni tutsanız bile ben durmam cepheye giderim**" demiyordu.

*

Buna karşılık TBMM "**Lanet olsun, mevzubahis olan vatansa zamparanın diktatörlüğü ve bizim yetkilerimiz teferruattır**" diyerek onun bu şartlarına evet dedi.

Büyük kaçışlar virtüözü Selanikli zampara, böylece **Sakarya Savaşı** için cepheye gitti ve bu firar tutkusunun gereğini orada da sergiledi.

Orduya geri çekilme emri verdi.

Fakat **Fevzi Çakmak**, onun bu emrinin alt komuta kademelerine duyurulmasını erteledi.

O sırada, Yunan ordusunun çekilmeye başlamış olduğu anlaşıldı.. Çünkü askerler arasında salgın hastalık, açlık ve ishal başgöstermişti. **General İshal** ile **Mareşal Açlık** Yunan ordusunu kırıp geçirmişti.

Selanikli böylece şans eseri muzaffer komutan olmuş, bunu hemen fırsata dönüştürmüş, sinekten yağ çıkarma sanatındaki mahareti sayesinde **üç rütbe birden atlayarak** mareşal yapılmasını sağlamıştı.

İBN ARABÎ'NİN BOZUK FİKİRLERİNİN KİRLİ KAYNAKLARI

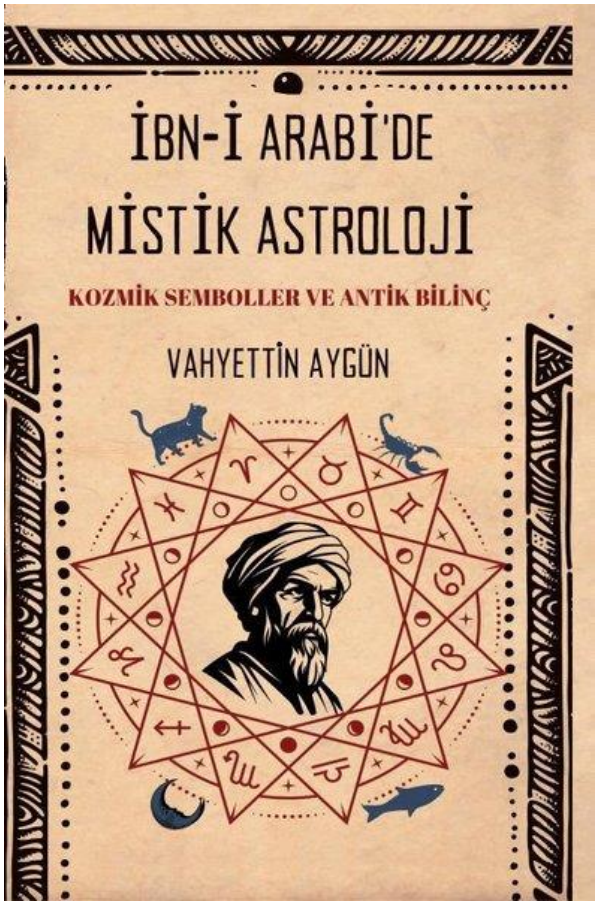

İbn Arabî'nin ***Tedbîrât-ı İlâhiyye*** adlı kitabını yayına hazırlamış bulunan **Prof. Mustafa Tahralı**'nın esere yazmış olduğu giriş mahiyetindeki sunuşta kullanmış olduğu şu ifadeler, Endülüslü soytarının sağdan soldan topladığı lüzumsuz hurafelerle artistlik yapan boş beleş bir şarlatan olduğunu ispatlıyor:

> "Hükümdarların hazinelerinde altın ve gümüş gibi kıymetli madenler, yakut, gümüş vs. gibi kıymetli taşlar bulunduğu malumdur. İnsan vücudu hazinesinde de **bu kıymetli taşlara ve madenlere tekabül eden (karşılık gelen) şeyler** vardır. Karanlıklar denizinde (bahr-i zulumat) bulunan siyah renkli, görenleri hayrette bırakan 'hacer-i beht'in (hayret taşının) benzeri,

insan kalbinde siyah bir nokta gibi olan ‘süveyda’ ve ‘latife-i ahfa’ denilen şeydir ki, murakabe ve zikirle zahir olur. ‘Yeşil zümrüt’ün mukabili ‘kuvve-i müzekkire ve ‘latife-i sır’dır. Buna sahip olan kimse İblis’in hilelerine mani olur. ‘Kırmızı yakut’a tekabül eden ‘latife-i ruh’tur. Bunu elde eden ilahî ilimlere mazhar olar. ‘Mavi yakut’un benzeri ‘latife-i hafi’ denilen ‘nefs-i razıyye’ mertebesidir. Ruh bu mertebede ‘halife’ sıfatıyla sıfatlanır. ‘Sarı yakut’ taşı ‘nefs-i marzıyye’ ve ‘latife-i nefs’e tekabül eder. Bunu elde edende ‘Amellerin yaratıcısı Hak’tır’ sırrı zahir olur. ‘Hacer-i mükerrem’ **eski kimyacıların ‘iksir’** dedikleri şeydir ki, bununla kalay ve demiri gümüşe, bakır ve kurşunu altına çevirirler. Bunun mukabili insanlarda ‘latife-i ahfa’ ve ‘nefs-i safiye’ sahipleri arasında bulunur. Eski kimya ile uğraşanlar **‘iksir’ ile adi madenlerden gümüş ve altın elde ettikleri** gibi, ‘kibrit-i ahmer’ denilen ‘nefs-i kamile’ erbabı da bir nazarla ‘asi’nin itaatkâr ve ‘kâfir’in mümin olmasını sağlarlar (s. 384 vd.). Bugün hakkında pek az şey bilinen bu eski kimya ile ilgili İbn Arabî’nin beyitlerini Ahmet Avni Konuk Bey açıklarken bu ilmin ne olduğunu hissettirecek kıymetli bilgiler ve ipuçları verir.”

(İbn Arabî, ***Tedbîrât-ı İlâhiyye***, çeviri ve şerh: Ahmed Avni Konuk, haz. Mustafa Tahralı, İstanbul: İz Y., 1992, s. xxix.)

Endülüs’ün şarlatan Don Kişot’u bir sürü zırva ve masalı peşpeşe sıralamış, Ahmet Avni Konuk fuzuli şagili de Sanço Panza’lığa soyunmuş ve kahve dövücünün hınk deyicisi olarak o zırvaları yaldızlayıp süslemiş püslemiş, Mustafa Tahralı’ya da çğırtkanlık ve tellallık düşmüş.

*

İbn Arabî’nin yazdıkları, masal kabilinden yakıştırma ve hurafelerden ibaret.

İnsandaki manevî haller ve hasletler ile taşlar arasında kurduğu mütekabiliyet ilişkisi de som ve saf zırva.

Dangalak değerlilik meselesini de anlamamış.. Senin değerli dediğin sarı, kırmızı, mavi, yeşil taşlar neye yarar?!

Göz zevkine hitap ettikleri ve tabiatta az bulundukları için değerli kabul ediliyorlar. Fayda bakımından ise bir önemleri yok.

Hayatta en lüzumlu olan şey "hava"dır, **bol ve beleş** olduğu için kıymeti tam bilinmiyor.. İkinci sırada su yer alır.. Bütün hayat (havadan sonra) suya bağlıdır.. Bunu da toprak izliyor. Yediğimiz içtiğimiz herşey topraktan geliyor, toprak ile suyun karışımından.. Etlerini yediğimiz, sütlerini içtiğimiz hayvanlar bile topraktan besleniyorlar.

Seni besleyen, hayat sunan, o değersiz gördüğün toprak... Cicili bicili taşlar değil..

Bu dangalak da tutmuş insandaki manevî hasletleri birtakım (az bulundukları için kıymet atfedilen) taşlara benzetiyor.

Soytarının yazdıklarının neredeyse hepsi masal.. İşkembeden sallamış..

Teknik terimleri rastgele sayıp sıralamak ilim değildir.

*

Bir de tutmuş eskilerin **simya ve iksir** masallarına atıfta bulunuyor.

Neymiş, 'hacer-i mükerrem' eski kimyacıların, yani **simyacı** diye adlandırılanların '**iksir**' dedikleri şeymiş, bununla kalay ve demiri gümüşe, bakır ve kurşunu altına çevirirlermiş.

Bu zırvaların kaynağı ne?

Bildiniz, **Eski Yunan**.. Fakat daha öncesi de var, **Mısır, Mezopotamya** vs..

İmdi, nasıl günümüzde **define** peşinde koşarak aklınca kısa yoldan zengin olmak isteyenler varsa, geçmişte de (bugün kimya diye adlandırdığımız sanat ya da

bilimle meşgul olarak) kalay ve demir gibi tabiatta fazla bulunan ve dolayısıyla görece ucuz olan faydalı metalleri (az oldukları için değerli kabul edilen) altın ve gümüşe çevirmek isteyen adamlar olmuş.

İstemişler de, yapabilmişler mi?

Birtakım ahmaklar buna kafa yormuş, uğraşmışlar, boşuna yorulmuşlar.

Ve bu dangalak İbn Arabî de tutmuş bu hurafe ya da masal olmaktan öteye gitmeyen "**bilimsel büyücülüğü**" yaşanmış bir gerçek, kaybolmuş bir sahici ilim gibi anlatıyor.

*

Vikipedi'de "Simya" başlığı altında şu bilgiler veriliyor:

> **"Simya**, **eski kimya** veya **alşimi** (batı dillerindeki varyasyonlarıyla "alşimi" Arapçadaki "al-Kimiya" kelimesinden gelir, İngilizceye "alchemy" olarak geçmiştir, Türkçede yaygın kullanılan "simya" ise **Eski Yunanca** işaret, simge, gösterge anlamlarına gelen **sema>semaion kökünden Arapçaya geçmiş**, **harf ve sayı büyüsü anlamında "al-Simiya"** olarak kullanılmış, 19.yy'da Türkçeye özgü olarak uğradığı anlam kayması ile **"eski kimya / alşimi"** yerine kullanılmaya başlanmıştır. Alkimya/kimya ile simya sözcükleri arasında etimolojik bir ilişki yoktur. Simya hem doğanın ilkel yollarla araştırılmasına hem de erken dönem **bir ruhani felsefe disiplinine** işaret eden bir terimdir."

Evet, soytarının eski kimyacılar dediği kişiler, simyacılar.

Bu simyacıların kalayı ve demiri altın ve gümüş yapmış olmaları hikayesi nasıl bir hurafeyse, İbn Arabî'nin tasavvuf adına yazdıklarının da önemli bir bölümü hurafe..

İşkembe ürünü zırvalar.

*

Simyacılığın tarihine gelince.. ***Vikipedi*** şunları söylüyor:

> "Simya ile en az 2500 yıldır uğraşıldığı bilinmektedir. Simya ile ilk olarak **Mezopotamya, Antik Mısır, İran, Hindistan ve Çin**'de uğraşılmıştır. Klasik **Yunan** döneminde Yunanistan'da, **Roma** İmparatorlu ğu'nun hüküm sürdüğü coğrafyada, önemli İslam başkentlerinde ve daha sonra 19. yüzyıla kadar Avrupa'da simyaya ilgi duyulmuştur.
>
> "Batı simyası her zaman, kökleri ünlü simyacı Hermes Trismegistus'a uzanan ve bir **felsefi-spiritüel sistem** olan Hermetizm'le yakından bağlantılı olmuştur. Bu iki disiplin (simya ve Hermetizm) 17. yüzyılın önemli bir **ezoterik** ekolü olan Gül-haçlılar'ın doğuşunda etkili olmuştur. Erken modern dönemde, simya kimyaya dönüşmeye başlarken simyanın **mistik ve hermetik dalları modern spiritüel simyanın** odak noktası olmaya başlamıştır.
>
> "Simyanın birçok yönü bulunmasına karşın günümüz popüler kültüründe (sinema ve edebiyattaki simya/simyacı imgelemlerinin de etkisiyle) simya denince akla **madenleri altına çevirmeyi deneme** işlemi gelmektedir."

Vikipedi, simyacılar hakkındaki genel görüşün ise "**şarlatanlık**" ve "**sahte** bilim adamlığı" olduğunu belirtiyor:

> "Simyacılar hakkındaki genel görüş onların **sözde bilim insanı (pseudo-scientist),** hatta kaçık ya da şarlatan oldukları yönündedir. Bunun nedeni simyacıların **kurşunu altına çevirmeye** çalışmaları, evrenin dört elementten (toprak, hava, su ve ateş) oluştuğuna inanmaları ve

zamanlarının büyük çoğunluğunu mucize ilaçlar, zehirler ve **sihirli iksirler** hazırlamaya harcamalarıdır.”

Evet, İbn Arabî, şarlatanlara, sahte bilim adamlarına inanan bir dangalak..

Şarlatanların sofra artıklarıyla beslenen bir tufeyli..

*

Burada asıl önem taşıyan husus ise şu:

Endülüslü dangalak, insanın manevî halleri ile taşlar, metaller, iksirler vs. arasında kurduğu ilişki ya da mütekabiliyeti de simyacılardan (sahte bilim adamı şarlatanlardan, büyü meraklılarından) almış durumda.

Vikipedi’deki şu satırlar bu noktaya ışık tutuyor:

> “Orta Çağ'dan itibaren Avrupalı simyagerler hem **madenleri altına çevirecek** hem de ölümsüzlük **iksiri** yaratılmasında kullanılacak efsanevi bir madde olan **"felsefe taşı**"nın bulunması için büyük çaba sarf ettiler. Simyagerler, yüzyıllar boyunca büyük saygınlık gördüler ve destek aldılar. Bu saygınlık ve desteğin nedeni ne hedefleri (altın ve pancea) ne de **yazınlarına hakim olan mistik ve felsefi görüşler**di. Saygınlık ve desteğin nedeni zamanlarının kimya endüstrisine yaptıkları katkılardı.”

Burada sözü edilen **felsefe taşı**, Endülüslü zampara soytarının “**hacer-i mükerrem**”ine karşılık geliyor. (Hacer taş demek, mükerrem ise saygın..)

Vikipedi’deki şu satırlar ise, Endülüslü kalpazanın kimlerin izinden gittiğini daha açık biçimde ortaya koyuyor:

> “Diğer taraftan, simyacılar hiçbir zaman sanatlarının fiziksel (kimyasal) boyutlarını **metafizik yorumlamalardan** ayırma eğilimi göstermediler. Hatta, Antik Çağ'dan Modern Çağ'a uzanan dönemde "metafizikten yoksun

fizik", "fiziksel tezahürden yoksun metafizik" gibi tatmin edici kabul edilmeyecektir. Kimyevî konseptler ve süreçler için ortak terminoloji eksikliği ve de gizliliğe duyulan ihtiyaç simyacıları **hristiyan ve pagan mitolojisi, astroloji, kabala ile diğer mistik ve ezoterik alanlarda kullanılan terim ve sembolleri** kullanmaya itmiştir. Bu nedenle en basit kimyasal tarif bile **çapraşık büyülü sözler gibi gözükmüştür**. Ayrıca, simyacılar düzensiz deneysel verileri bu **mistik ve egzoterik alanları** kullanarak teorik bir çerçeveye oturtmaya çalışmışlardır."

Böylece, Vehbi'nin kerrakesindeki çapraşık büyülü sözlerin kaynağını öğrenmiş oluyoruz.

Devamı da var:

"Orta Çağ'dan itibaren bazı simyacılar, giderek, bu **metafizik boyutları** simyanın gerçek temelleri olarak ve **kimyasal maddeler, fiziksel hâller ve materyal süreçleri ise spiritüel varlık, durum ve transformasyonların tek metaforu** olarak kabul etmeye başladılar. Ayrıca, hem adi metallerin altına çevrilmesi hem de mükemmel olmayan, hastalıklı, ahlaksız ve kısa ömürlülükten, mükemmel, sağlıklı, **ahlaklı ve ölümsüzlüğe doğru bir evrimi sembolize** eder ve bu noktada felsefe taşı ise bu evrimi mümkün kılan **mistik bir anahtar**dır. Simyacının kendisine uygulandığında bu çifte amaç, onun **cehaletten aydınlanmaya doğru** evrimini sembolize eder; simyager açısından bu noktada **felsefe taşı**, bu evrimin gerçekleşmesini sağlayacak **bazı gizli spiritüel gerçekleri ve güçleri** ortaya çıkarmak için bir araçtır. Bu görüşe uygun olarak yazılan metinlerde, kriptolu simya sembolleri, şemaları ve metne ait imgeler çok anlamlı, alegorilerle dolu ve kriptolu başka çalışmalara göndermeler yapacak biçimde kullanılmıştır ve bunların gerçek anlamlarının anlaşılması amacıyla "deşifre" edilmeleri gerekmektedir."

Yine ***Vikipedi***'de belirtildiğine göre, Batı'da bazıları erken uyanmış, "*simyanın metafiziksel yolda giden tarzı*" için, "*hiçbiryere varmayan '**yanlış bir dönüş**'*" teşhisini koymuşlar.

Bizde ise Ahmet Avni Konuk ve Mustafa Tahralı gibi işgüzârlar yüzünden bu tür zırvalar hâlâ "bulunmaz Hint kumaşından mamul irfan ve hikmet" muamelesi görüyor.

*

TDV İslâm Ansiklopedisi'nin "Simya" maddesinde de benzer bilgiler veriliyor:

> "Simya Hıristiyanlığın ilk yıllarında **Eski Mısırlılar**'ın … endüstriyel yetenekleriyle **Asurlular, Bâbilliler ve Grekler'in felsefî düşünce yapılarının** birleştiği **Helenistik kültürün merkezi İskenderiye**'de yapılan çalışmalarla başlar. O dönemin kültür dili Grekçe olduğu için kaleme alınan ilk eserler bu dildedir ve çoğu Mısırlı Zosimus'a (350-420) aittir. **Metallerle insan bedeni, kimyasal işlemlerle insan erginlenme törenleri, insanın mânevî yönlerinin yetkinleştirilmesiyle metal altın arasındaki metaforik ilişkilerin** ilk örneklerine rastlanan erken dönem simya kaynaklarında yahudi **Mary**, **Agathodaimon ve Kleopatra** gibi efsanevî yazarların isimleri geçmekte ve bu alanın kurucusunun Hermes Trismegistos olduğu söylenmektedir (Taylor, *The Alchemists*, s. 60-62; ayrıca bk. HERMES)."

Görüldüğü gibi, Endülüslü soytarı, yazdıklarıyla, yahudi **Mary, Agathodaimon ve Kleopatra** gibi isimlerin iyi bir öğrencisi ya da müridi olduğunu ispatlamış durumda.

Bizim saftirikler ise, Endülüslü kalpazanın şuradan buradan çalıp çırpıp İslamî kavramlarla bezediği zırvaları **ilahî keşifler, ilhamlar** vs. zannediyorlar.

Putperestlerin ve Yahudilerin pisliğinde boncuk arıyorlar.

*

Endülüslü zampara soytarının ***"'Kibrit-i ahmer' denilen 'nefs-i kamile' erbabı da bir nazarla 'asi'nin itaatkâr ve 'kâfir'in mümin olmasını sağlarlar"*** şeklindeki zırvasına gelince, bunun hiç iler tutar tarafı yok.

Kim peygamberlerden daha fazla nefs-i kamile sahibi olabilir?!

Onların elinde böyle bir güç olsaydı, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, çok sevdiği amcası **Ebu Talib**'in müslüman olmasını sağlardı.

Hz. Nuh aleyhisselam, (gemiye binmeyi kabul etmeyen oğlu yüzünden) Allahu Teala'ya ailesiyle ilgili vaadinden söz etmek yerine oğlunu "**bir nazarda**" müslüman yapardı.

Böyle bir akılsız palavracı dangalağa büyük arif, eşsiz irfan sahibi bilge muamelesi yapılmış olması akıl alır gibi değil.

AHMED AVNİ KONUK DİYE BİR VAHDET-İ VÜCUTÇU AVANAĞIN AKLA ZİYAN ZIRVALARI

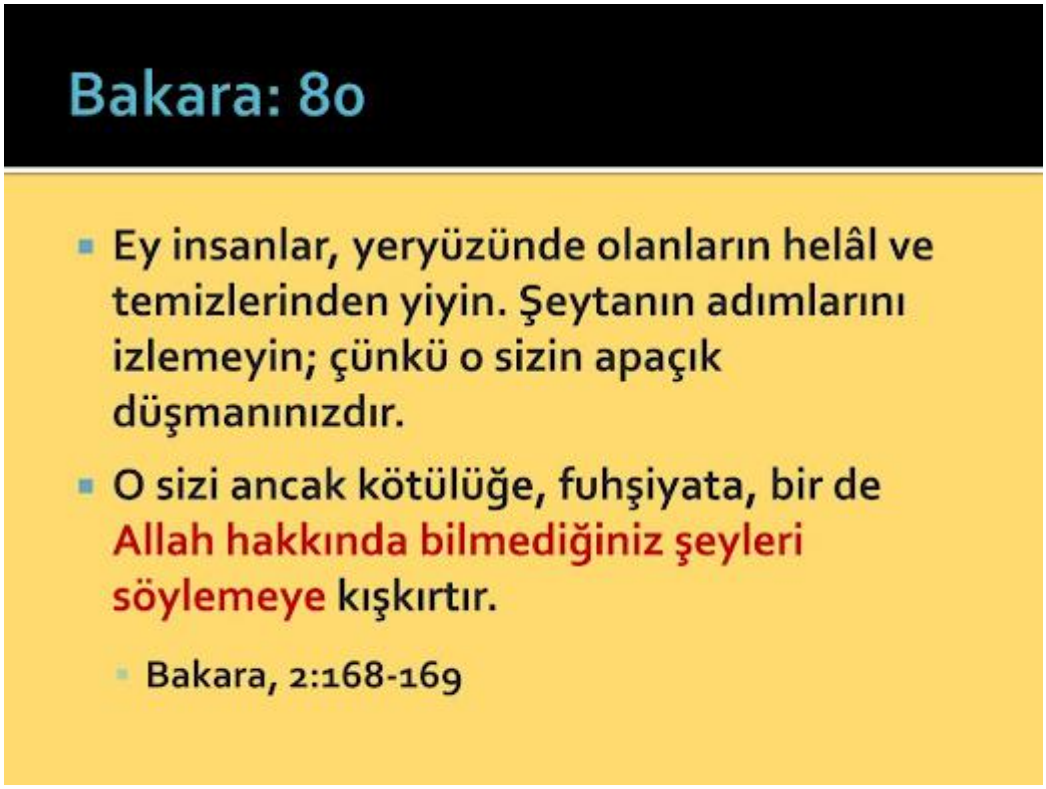

İlahiyatçı **Prof. Dr. Mustafa Tahralı,** İbn Arabî'nin ***Tedbîrât-ı İlâhiyye*** adlı kitabını, Ahmed Avni Konuk'un yazdığı lüzumsuz şerhle birlikte yayına hazırlayarak fuzulî işler koleksiyonuna eşsiz bir parça eklemiş durumda.

Kitaba bir de "***Tedbîrât-ı İlâhiyye* Hakkında"** başlığını taşıyan uzun bir giriş ya da sunuş yazısı yazarak, eserin temel mesajlarını özetlemeye çalışmış.

Bunlar üzerinde önceki yazılarda durmaya çalışmıştık.

Bir de kitabın bizzat kendisinden bir parça ekleyerek bu bahsi kapatalım:

"Ve zuhûru ile emr ettiği şeyin ifşâsından onu nehy etti (yasakladı)." Hakk Teâlâ hazretlerinin zuhûru ile emrettiği şey ma'rifet-i Hakk'tır (Allah bilgisi, Allah'ı bilme). Nitekim "Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım" (Zariyat, 51:56) buyurur. "Li-ya'budûn"u ("ibadet etsinler diye") "li-ya'rifûn" ("bilsinler diye") ile tefsîr etmişlerdir. Zîrâ bilinmeyen şeye ibâdet olunmaz. Ve ma'rifet-i Hakk (Allah'ı bilme), ancak vahdet-i vücûd (varlığın birliği) sırrının nefs-i insânîde (insanın nefsinde) ve âfâkta (dış dünyada) zuhûruyla kâmil olur. Nitekim âyet-i kerîmede buyrulur: "Onlara hem âfâkda (kendi dışlarındaki âlemlerde), hem de kendi nefislerinde (enfüsde) delillerimizi göstereceğiz; tâ ki onun (o Kur'ân'ın) gerçekten hak olduğu onlara belli olsun! Rabbinin, her şeye şâhit olması yetmez mi?!" (Fussilet, 41:53) ve "Ve sana yakîn (ölüm) gelinceye kadar Rabbine ibadet et!" (Hicr, 15:99) İnsân-ı kâmil halkı, ma'rifet-i Hakk'a dâ'îdir (davet eder). Zîrâ Hakk Teâlâ onun zuhûrunu (zahir olmasını, açığa çıkmasını) emr etmiştir. Fakat zevke (hissedişe) taalluk eden vahdet-i vücûd sırrının avâma (sıradan insanlara) ifşâsından nehy etmiştir. Zîrâ vahdet-i vücûd, hakîkattir. Bu hakîkatin akvâl (kaviller, sözler) ile ifşâsı ukûl-i zaîfe erbâbı (zayıf akıl sahipleri) indinde dalâlete (sapıtmaya) ve ta'tîl-i şerîata (Şeriat'i geçersiz saymaya, atıl hale getirmeye) sebeb olur. Onun için "Hakikat (el-Hakikatu) ortaya çıksaydı, Şeriat (eş-Şeriatu) batıl olurdu" denilmiştir. Ve şerîat, tevhîde da'vet eder. Zîrâ şerîat, isneyniyyet (ikilik) üzerine müsteniddir. Çünkü tevhîd "bir kılmak" demektir. Ve tevhîd için birleyenin ve birlenenin vücûdları (var olmaları) ve birlemek keyfiyyeti (durumu) iktizâ eder (gerekir). Bunlar ise kesrettir (çokluktur). Velâkin ittihâd (birleşme), tevhîd (birlik) gibi değildir. Onun ma'nâsı bir olmaktır. Bu makâm, tevhîdden daha âlîdir. Ve bir olmaktan maksad, kâsır-ı nazar (kısa görüşlü) olan kimselerin tevehhüm ettikleri (vehmettikleri, zannettikleri) gibi hulûl (bir şeyin bir başka şeyin içine girmesi) değildir; iki vücûdun (varlığın)

birleşmesi de değildir. Allah ondan büyük bir yücelikle münezzehtir, uzaktır. ...

"İmdi bu makâm bir insân-ı kâmilin terbiye-i husûsiyyesiyle sülûk (özel terbiyesiyle yol alma) ve mücâhedât (cehd ve gayret gösterme) netîcesinde sâlikin (yol alanın) nefsinde münkeşif olan (ortaya çıkan) bir hâl ve zevk olduğundan, insân-ı kâmil bu vahdet-i vücûd sırrının umumâ (genele) ifşâsından nehy olunmuştur. Velâkin havâssa (seçkinlere) ifşâsından nehy olunmamıştır. Nitekim Ebû Hureyre (radiyallahu anh) buyurur ki: "(Sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz'den iki kab ilim aldım. Birini dağıttım, diğerini boğazımı keserler havfıyla hıfz ettim." Zîrâ nehy-i ilâhî hikmete müsteniddir (dayanır). Halkın tahammül edemeyeceği bir şeye da'veti, haklarında muzırrdır (zararlıdır). Onların da'veti eserden müessiredir (esere bakarak eseri oluşturanı bilme ve anlamadır). Nitekim bu tarz da'vete müteallik olan (ilişkin) âyât-ı Kur'âniyye (Kur'an ayetleri) pek çoktur.

(İbn Arabî, ***et-Tedbîrâtü'l-İlâhiyye fî Islâhi'l-Memleketi'l-İnsâniyye***, çev. ve şerh: Ahmed Avni Konuk, Mine Kara ve Duygu Kara, 2023; (İbn Arabî, ***Tedbîrât-ı İlâhiyye***, çeviri ve şerh: Ahmed Avni Konuk, haz. Mustafa Tahralı, İstanbul: İz Y., 1992, s. 13-14.)

Bir yığın aptalca boş laf..

Akıl ve mantığın acımasızca katledildiği, sonra da cenaze namazı kılınmadan, yıkanıp kefenlenmeden gömüldüğü bir manevî mezbaha..

Burada sadece **"Ve zuhûru ile emr ettiği şeyin ifşâsından onu nehy etti (yasakladı)"** şeklindeki cümle İbn Arabî'ye ait.. Gerisi Ahmed Avni Konuk'un şerh olsun diye üfürdüğü türrehatı.

*

İmdi, birşeyin zuhuru (ortaya çıkması, belirmesi, zahir olması) isteniyorsa, onun ifşası yasaklanmaz.

Bir şeyin ancak, tabiî olarak (engellenemez biçimde ya de **emretme söz konusu olmadan kendiliğinden**) ortaya çıkıyorsa, ifşası yasaklanabilir.

Mesela insanın def-i hacet yapması böyledir. İnsanlara "Tuvalete git" diye emredilmez, o zaten buna mecburdur, fakat bunun ifşası, insanlara gösterilmesi yasaklanabilir. Yasaklanır. Kimse, kendisine emredildiği için tuvalete gitme ihtiyacı duyuyor değildir. Hiç def-i ihtiyaç durumu yaşamayan bir kimseye kimsenin bir diyeceği olmaz.

Buna karşılık, **zuhuru "emredilen"** birşeyin ifşası yasaklanmaz. Evliliği emrediyorsanız, ifşasını da emredersiniz, "Düğün yapın, ilan edin, açıklayın, duyurun" dersiniz, "Gizleyin!" demezsiniz.

Açık-gizli sadaka ve zikir ayrımlarında da bu vardır.. Gizli zikir daha faziletli olmakla birlikte açık zikir **yasak değildir**:

> "Sadakaları açıktan verirseniz ne güzel! Fakat onları gizleyerek fakirlere verirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır ve günahlarınızdan bir kısmına da keffaret olur. Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır." (Bakara, 2/271)

*

İlk düğme yanlış iliklenince, gerisi de öyle gider.

Ahmed Avni Konuk'un yaptığı şey, yanlış iliklenmiş düğmede "hikmet" arama akılsızlığı.

Söze şöyle başlamış: *"Hakk Teâlâ hazretlerinin zuhûru ile emrettiği şey **ma'rifet-i Hakk**'tır (Allah bilgisi, Allah'ı bilme)."*

Delil olarak şu ayet-i kerimeyi ileri sürüyor:

> "Nitekim '*Ben cinleri ve insanları ancak bana* ***ibadet etsinler diye*** *yarattım*' (Zariyat, 51:56) buyurur."

Bu durumda Allahu Teâlâ'nın zuhûru ile emrettiği şey, ibadet olur.

Ve de zampara İbn Arabî soytarısı **şunu demiş olur**: "Allahu Teala **ibadetin zuhurunu emretti, fakat ifşasını nehyetti**."

Böyle bir şey olabilir mi?!

Olamayacağı için, Ahmed Avni enayisi ayeti **tevil** ediyor:

> " 'Li-ya'budûn'u ("ibadet etsinler diye") 'li-ya'rifûn' ("bilsinler diye") ile tefsîr etmişlerdir. Zîrâ **bilinmeyen şeye ibâdet olunmaz**."

Allahu Teala'ya ibadet için önce O'nu bilmek gerektiği doğrudur.

Fakat ibadet, "bilme"ye (marifete) **indirgenemez**. Eğer bu yetseydi, **İblis**'in Allahu Teala'ya en çok ibadet edenlerden biri kabul edilmesi gerekirdi. Çünkü onun Allahu Teala hakkındaki bilgisi kusursuzdur. Fakat bu bilgi onu kurtarmıyor. Lanetlenmesi Allahu Teala'ya "Seni ilah olarak kabul etmiyorum, sana ibadet etmem" demesinden kaynaklanmıyor, **Adem aleyhisselam'a secde** etmeyi kabul etmemesinden kaynaklanıyor.

Yani ibadetin elçabukluğu ile "bilme"ye **indirgenmesi** hınzırca bir sahtekârlık.. Veya aptalca bir düşüncesizlik..

Birileri de tutup bu zırvalara eşi bulunmaz hikmet nazarıyla bakıyor.

*

Kelimeler hangi mana için **konulmuşlarsa (vaz' edilmişlerse)** onun için kullanılmalıdır.

Bazen bir kelimeyi tevil etmek gerekebilir, çünkü kastedilen mana için ya lügatte **uygun** kelime bulunmuyordur ya da başka bir nedenden dolayı tevili gerektiren bir ifade, manayı asıl yansıtan kelimenin yerine kullanılmıştır.

Mesela Nisa Suresi'nin 43'üncü ayetinde geçen **"lâmestumu'n-nisâe" (kadınlara dokunduğunuzda)** tabirinden kasıt, cinsel ilişkidir, fakat edeb öğretmek gibi hikmetlerle, tevil edilmesi gereken bir ifade kullanılmıştır.

Allahu Teala ibadet ile salt "bilme"yi kastetseydi, buna göre bir tabir kullanırdı. Kimse işkembesinden kelimelerin anlamlarını kesip biçmemelidir.

Hele de ayetler söz konusu olduğunda..

Bunu yapabilmek için "vahiy" alan peygamber olmak gerekir.

*

Gelelim boş kafalı geveze Ahmed Avni'nin bir sonraki zırvasına:

> "Ve ma'rifet-i Hakk (Allah'ı bilme), ancak vahdet-i vücûd sırrının nefs-i insânîde (insanın nefsinde) ve âfâkta (dış dünyada) zuhûruyla kâmil olur."

Avanak ne dediğinin farkında değil.. Hadi diyelim ki gerçekten vahdet-i vücud (varlığın birliği) diye bir **sır** var, ve o, insanın nefsinde, yani aklında (zihninde, gönlünde, kalbinde) zuhur ediyor; peki afakta (dış dünyada) zuhur etmesi ne demek?

(Mevcud, vecd ve vicdan kelimeleriyle aynı kökten gelen "**vücud**", "varlık, var olma, var oluş" demektir. "Beden" demek değildir. Vücud da, beden de Türkçe'ye Arapça'dan geçmiş kelimeler.)

İnsan düşünmeden ezbere konuşup yazınca böyle oluyor.

Tabiî Ahmed Avni'nin tekrarladığı bu ezber zırva, vahdet-i vücutçu taifenin "kendilerinden menkul bir keramet"leri durumunda..

İddiacı da, iddialarının doğruluğunun şahitleri de kendileri..

Kendilerinin, iddialarını ispatlama mükellefiyeti yok, yanlışlığını ispatlama mükellefiyetini karşı tarafa yüklüyorlar.

Ne var ki, iddialarının yanlışlığını bunlara ispatlama şansınız yok, çünkü ispat, **akıl yürütme** ile olur, bunlar ise "**Akıl bunları anlayamaz**" diyerek işin içinden sıyrılıyorlar.

Sen tımarhanedeki bir Napolyon'a, Napolyon olmadığını ispatlayabilir misin Abidin?

*

Neyse ki Ahmed Avni budalası iddiasını ispatlamak için kolları sıvıyor.. Ne de olsa "şerh" işine soyunmuş.. Şunu diyor:

> "Nitekim âyet-i kerîmede buyrulur: 'Onlara hem âfâkda (kendi dışlarındaki âlemlerde), hem de kendi nefislerinde (enfüsde) delillerimizi göstereceğiz; tâ ki onun (o Kur'ân'ın) gerçekten hak olduğu onlara belli olsun! Rabbinin, her şeye şâhit olması yetmez mi?!' (Fussilet, 41:53) ve 'Ve sana yakîn (ölüm) gelinceye kadar Rabbine ibadet et!' (Hicr, 15:99)"

Buna göre, ilk ayetin anlamı şu oluyor:

> "Onlara hem âfâkda (kendi dışlarındaki âlemlerde), hem de kendi nefislerinde (enfüsde) delillerimizi göstereceğiz; tâ ki **onun ("vahdet-i vücud"luk durumumuzun, "varlığımızın birlikliği"nin) gerçekten hak** olduğu onlara belli olsun!"

İmdi, bir sözün doğru anlaşılması için siyak ve sibakına (öncesine ve sonrasına) dikkat etmek gerekir. Sözde bir kapalılık varsa, öncesi ya da sonrası, buna açıklık getiriyor olabilir.

Buna göre ilk ayete baktığımızda, "hak olduğu belli olacak" şeyin ***Kur'an*** olduğu anlaşılıyor (Ki vahdet-i vücutçu batınîlerin aksine Ehl-i Sünnet uleması böyle anlamıştır):

> "De ki: Söyleyin bana! Ya Allah katından (min 'indi'llâh) olduğu halde sonra (siz) onu inkâr etmişseniz? (O zaman haktan) uzak bir ayrılık içinde olan o kimseden daha sapık kim olabilir?
>
> "Onlara hem âfâkda (kendi dışlarındaki âlemlerde), hem de kendi nefislerinde(enfüsde) delillerimizi göstereceğiz; tâ ki onun (o Kur'ân'ın) gerçekten hak olduğu onlara belli olsun! Rabbinin, her şeye şâhit olması yetmez mi?!' (Fussilet, 41/52-53)

*

Diğer ayet-i kerimeye geçelim.. Burada da şerhçi budalanın mantık bakımından sıfırı tüketmiş olduğunu görüyoruz.

Çünkü ayete şu anlamı verme durumunda:

> "Ve sana **yakîn ("vahdet-i vücud"a dair kesin bilgi)** gelinceye kadar Rabbine ibadet et (Rabbin hakkında bilgili olmaya devam et)!"

Ayette "**yakîn**" kelimesi geçiyor: **"Va'bud Rabbeke hattâ ye'tiyeke'l-yakîn."**

Yakîn, "**kesin bilgi**" demektir, "şüphe karışmayan, tereddüte yer bırakmayan kesin bilgi".

Bir önceki ayette geçen "onun gerçekten hak olduğunun onlara belli olması", "yakîn" sahibi olmaları, şüphe ile lekelenmemiş bilgi edinmeleri anlamına geliyor.

İmdi, ulema, “yakînin gelmesi”ni **ölüm** olarak anlamışlardır. Nedeni, insanın ölüm sayesinde, “hayatın bu dünya hayatı ile sınırlı olmadığını”, ruhun ölümsüz olduğunu, bir ahiret hayatının, kabir sorgu sualinin bulunduğunu kesin bir biçimde biliyor hale geliyor olmasıdır.

Yakînin dereceleri vardır: İlme’l-yakîn, ayne’l-yakîn ve hakka’l-yakîn.

“Ayn”, göz demektir, ayne’l-yakīn de görme sayesinde oluşan kesin bilgidir. Hakka’l-yakîn ise, yakînin en üst mertebesidir ve ahirete ilişkin hususlarda ölümle gerçekleşir.

İlme’l-yakîn ve **ayne’l-yakîn** tabirleri Tekasür Suresi’nde geçer:

> “Sizi tekâsür'le (o çoklukla, zenginlik ve nüfus çokluğuyla) övünmek (o kadar) oyaladı ki, nihâyet kabirleri ziyâret ettiniz (ölmüş atalarınızla gururlandınız)!
>
> "Hayır, ileride bileceksiniz!
>
> "Sonra (yine) hayır, ileride bileceksiniz!
>
> "Hayır! Eğer kesin bilgiye dayanan bir ilimle (**ilme’l-yakīn** ile) bilseydiniz (böyle yapmazdınız)!
>
> "And olsun (siz) Cehennem’i mutlaka göreceksiniz!
>
> "Sonra (yine) and olsun, siz onu gözün kat'î bilişiyle (**ayne’l-yakîn** olarak) göreceksiniz!
>
> "Sonra o gün, (size dünyada verilmiş olan) ni'metlerden (teker teker) mutlaka sorulacaksınız!”

Mesela şu anda bizim Kuzey Kutbu ve Antarktika ile ilgili bilgimiz “**ilme’l-yakîn**” bilgidir. Japonya’ya gitmemiş olanın bu ülke hakkındaki bilgisinin durumu da

budur, şüphe içermeyen kesin bilgidir, "Böyle bir ülke gerçekten var mı acaba?" sorusu aklımıza gelmez. Gidip görürseniz bilginiz "**ayne'l-yakîn**" bilgiye dönüşür.

Bu noktada "Peki **hakka'l-yakîn** ne demek oluyor?" sorusu akla gelebilir. Eğer Cehennem'e girerseniz orası hakkındaki bilginiz "hakka'l-yakîn" mertebesinde bilgi olur.

Başka bir örnek:

Hiç ölü görmemiş birisi olsanız bile ölüm hakkındaki bilginiz ilme'l-yakîn bilgidir, kesindir. Gözlerinizin önünde ölen birini görürseniz bilginiz ayne'l-yakîn bilgiye dönüşür. Kendiniz öldüğünüzde ise ölüm hakkındaki bilginiz hakka'l-yakîn bilgi halini alır.

*

Asıl mevzuya dönelim.. Ahmed Avni avanağı **"Va'bud Rabbeke hattâ ye'tiyeke'l-yakîn"** ayetindeki "yakîn"i, **vahdet-i vücud sırrı**na ulaşma olarak anlıyor.

İddiasına göre, ma'rifet-i Hakk (Allah'ı bilme), ancak vahdet-i vücûd (varlığın birliği) sırrının nefs-i insânîde (insanın nefsinde) ve âfâkta (dış dünyada) zuhûruyla kâmil hale gelirmiş.

O zaman ölümü beklemeye gerek yok, hatta ölüme de gerek yok, vahdet-i vücud sırrına eriyorsunuz, "varlığın birliği"ni kavrıyorsunuz ve ortada başka da bir "yakîn" sorunu kalmıyor.

Bir başka sorun, avanağın (yukarıda geçtiği üzere) **"ibadet"e de "marifet" (bilme, biliş" anlamını** vermiş olması..

Böylece ortaya eski ulemamızın "**devir**" ya da "**müsadere ale'l-matlub**", Batılıların ise "**totoloji**" dedikleri mantık hatası çıkmış oluyor.

(Totolojik ifadeler bilgimize yeni bir şey eklemez, bir şeyi yine kendisiyle açıklar. Mesela "Hava niye sıcak?" sorusuna "Hava ısındığı için ortalık sıcak" diye cevap vermek gibi.. Ya da mesela birisine "Bilgili olmak istiyorsan bilgi edinmek zorundasın" demek gibi.)

Bu durumda ayetin anlamı şu hali alıyor:

> "Ve sana **'vahdet-i vücud'a dair kesin bilgi** gelinceye kadar Rabbin hakkında vahdet-i vücud ekseninde **bilgili olmaya devam** et!"

Bu geri zekâlı aynı hatayı konuya girerken de yapmıştı:

> ***"Ve zuhûru ile emr ettiği şeyin ifşâsından onu nehy etti (yasakladı)."*** Hakk Teâlâ hazretlerinin zuhûru ile emrettiği şey ma'rifet-i Hakk'tır (Allah bilgisi, Allah'ı bilme). Nitekim "Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım" (Zariyat, 51:56) buyurur. "Li-ya'budûn"u ("ibadet etsinler diye") "li-ya'rifûn" ("bilsinler diye") ile tefsîr etmişlerdir. Zîrâ bilinmeyen şeye ibâdet olunmaz."

Buna göre, "ibadet", "marifet" (biliş) demek oluyor. Bu iki kelimeye aynı anlamı verdiğinizde, son cümle ile şu denilmiş olur: "Zira bilinmeyen şey, bilinmez."

Ya da şöyle: "Zira ibadet edilmeyen şeye ibadet olunmaz."

*

Avanağın laflarının devamı daha da büyük facia.. Konuşmaya devam ettikçe kırdığı potlar kümülatif (müterakim) hale geliyor, üst üste birikerek daynılmaz bir görünüm kazanıyor:

> "İnsân-ı kâmil halkı, ma'rifet-i Hakk'a dâ'îdir (davet eder). Zîrâ Hakk Teâlâ onun zuhûrunu (zahir olmasını, açığa çıkmasını) emr etmiştir. Fakat

zevke (hissedişe) taalluk eden vahdet-i vücûd sırrının avâma (sıradan insanlara) ifşâsından nehy etmiştir."

Böylece "**marifet-i Hakk**", Allahu Teala'nın kullara "hem âfâkda (kendi dışlarındaki âlemlerde), hem de kendi nefislerinde (enfüsde) delillerini göstermesi" (Fussilet, 41/52-53) sonucunda zuhura gelen birşey olmaktan çıkıyor, "insan-ı kamil" denilen (ve de Hristiyanlar'ın günah çıkarıp Cennet'ten arsa dağıtan papazlarına benzeyen) bir zümrenin tapulu arazisi haline geliyor.

Fakat tek sorun bu değil.. Mesele anlattığı gibiyse, "insân-ı kâmil" denilen insan türü halkı "ma'rifet-i Hakk"a davet etmekle halt etmiş olur. Çünkü halk (avam), bu zırvalar çerçevesinde "ma'rifet-i Hakk"tan mahrum kitle demek oluyor, ve o "marifet"in "zuhuru emredilmiş" olduğu için, davetçilik söz konusu.

Fakat aynı zamanda (zuluru emredilen) marifet-i Hakk'ı (Ki vahdet-i vücud sırrı demek oluyor) halka ifşa etmiyorsunuz, edemiyorsunuz.

Con Ahmet'in yakıtsız çalışan devr-i daim makinası gibi bir eşsiz icat.

Peki, halkı bilmediği birşeye nasıl davet ediyorsunuz?

Tiyatroya bakın, insan-ı kamilimiz ortaya çıkıyor, insanlara şunu diyor:

- Gel vatandaş gel! Sizi davet edirem!

- Hele bir deyiver babam, bizi neye davet edirsen!

- Bilmediğiniz birşeye davet edirem.

- Tamam da babam, bilmediğimiz şeyin peşine niye takılalım! Hele sen bir anlat, aklımıza yatarsa davetini kabul ederiz, başımız gözümüz üstüne..

- Tı, olmaz, yassah hemşerim. Sır.

- Bizimle dalga mı geçirsen? Nerden bilelim senin davat ettiğin şeyin matah birşey olduğunu.

*

Evet, avanak "*Fakat **zevk**e (hissedişe) taalluk eden **vahdet-i vücûd sırrının** avâma (sıradan insanlara) ifşâsından nehy etmiştir*" diyor.

Bu "zevk" kavramı üzerinde daha önce durmuştuk. "**Zevk**", Arapça'daki anlamıyla "Tatma, tadına varma" demek, Türkçe'deki gibi "keyif alma" demek değil.

Diyelim ki **zehir** gibi **acı** bir ilacı içtiniz, bu yaptığınız şey de "zevk" (tatma) işlemidir, tadını almadır. Tadına bakılan şey, acı, pis, bozuk ve kötü de olabilir. Ateist ve Kemalist/Atatürkist prof. **Celal Şengör**, bu konuda iyi bir örnek, kendi pisliğinin tadına bakmış, Arapça'daki anlamıyla "zevk alma" işlemini bu hususta gerçekleştirmiş bulunuyor.

Ahmed Avni'nin lafı, zevk kelimesi Türkçe'de anlam kaymasına uğramış olduğu için yanlış anlaşılabilir. Çünkü dilimizde zevk, sadece **hoşa giden** şeyler için kullanılıyor. ***TDK Türkçe Sözlük***, bu kelimeye iki anlam veriyor. İlki şu: "*Hoşa giden veya çekici bir şeyin elde edilmesinin veya düşünülmesinin insanda uyandırdığı **hoş duygu**.*". İkincisi de aynı minvalde: "**Beğeni**." Bir de "mecaz" olarak "eğlence" anlamı yüklenmiş.

İmdi, birşeyin, salt zevke taalluk ediyor (sadece tatma ile bilinebiliyor) diye, ifşasının nehyedilmesi söz konusu olamaz.

Fakat zevk ile (tadına bakılarak) bilinen şeylerin anlatılması yanlış anlamalara yol açabilir. Mesela hayatında hiç şeftali yememiş birine onun tadını anlatamazsınız. "Kayısıya benziyor" türünden benzetmeler yapmanız da bir fayda sağlamaz.

*

Allahu Teala hakkındaki “zevk”e taalluk eden hususlara gelince..

Mesela “Allah sevgisi” ve “Allah korkusu” böyledir. Herkes birşeyleri sevdiği ve birşeylerden korktuğu için, Allah sevgisi ve korkusunu anlayabilir. Fakat bu, mutlaka Allah sevgisi ve korkusuna sahip olmaları anlamına gelmez.

Ebu"d-Derdâ r. a.’den nakledildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

> “Dâvûd Peygamber şöyle dua ederdi: Allah"ım, senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli isterim. Allah"ım, senin sevgini bana kendimden, **ailemden ve soğuk sudan daha sevimli** eyle.” (Tirmizî, Deavât, 72)

Evet, Allah sevgisi de bir “zevk” meselesidir ve bunu **anlama** hususunda bir peygamberle avamın en avamı adam arasında bir fark yoktur. Yazın sıcak bir gününde çölde susuz kalıp ciğeri yanmış bir kimse için o anda bir bardak buz gibi sudan daha sevgili çok az şey vardır.

Ahmed Avni avanağının sözünü ettiği **vahdet-i vücud “zevk”i**ne gelince, Allah sevgisi ve korkusu gibi “zevk”ler **insanın kendi nefsinde** husule gelen şeyler olduğu halde, bunlarınki “vücud” kavramı ekseninde Allahu Teala’ya uzanıyor.

Marifetullah için kendi “zevk”lerini esas alıyor ve ölçü kabul ediyorlar. O zevk belki de şeytanî bir zevk, nerden bilelim.

Belki de senin “vahdet-i vücud”un İblis’le irtibatlı bir “vahdet”.

*

Allahu Teala’yı bilmek “selim akıl” ile olur, “zevk” ile Allahu Teala hakkında bilgi sahibi olmaya kalkışmak, “vücud” gibi kavramlar ekseninde Allah’u Teala

hakkında fikir yürütmek ve buna da "zevk" etiketini yapıştırmak, sapıklığa yelken açmak olur.

Makbul olan "zevk", anlatılabilen zevktir. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bu tür bir zevkten **Cibrîl hadîsi**nde bahsetmiş durumda:

> "**İhsan**, Allah"ı görür gibi ibadet etmendir. Sen O"nu görmüyor olsan da O seni görmektedir…" (Buhârî, Tefsîr, (Lokman) 2)

Tasavvuf işte budur, "ihsan"dır.

Ve Allahu Teala'yı görme iddiasında bulunma değil, "görür gibi ibadet etmek"tir.

Buradaki "görür gibi"lik de, insanın, Allahu Teala tarafından "görülmekte olduğunun" şuurunda olmasından, bunu hatırında tutmasından ibarettir.

İşte, **Nakşbendiye** tarikatında her gün yapılması istenen üç rabıtadan biri durumundaki "**rabıta-i huzur**, huzur rabıtası" (Allahu Teala'nın huzurunda olduğunu düşünme) bunun için ihdas edilmiştir. İhsan halini kazanma pratiğidir.

(Diğer iki rabıta ise rabıta-i mevt yani ölüm rabıtası ile rabıta-i mürşiddir. Ömer Ziyaüddin Dağıstanî rh. a., "***Tasavvuf ve Tarikatlarla İlgili Fetvalar***" kitabında esas olanın rabıta-i huzur olduğunu belirtir.)

Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'nin ***Mevkıfu'l-Akl***'da belirttiği gibi, vahdet-i vücutçuların zırvaları zevke taalluk eden şeyler değil. Savundukları şey, **Plotinus** gibi **Eski Yunan** filozoflarından arakladıkları batıl bir felsefe.

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem olayı "ihsan" kavramı çerçevesinde izah etmiş, bunlar ise "**görür gibi**"liği bir tür "**görürlük**" iddiası noktasına taşımışlar, haddi aşmışlar.

Eski Yunan metafiziğini tasavvuf diye yutturuyorlar.

*

Bu noktada tekrar "**yakîn**" (kesin bilgi) meselesine dönmek durumundayız.

Yukarıda yakînin üç mertebesi olduğunu söylemiştik. Allahu Teala hakkındaki yakîn ancak ilme'l-yakîn olabilir:

> "Mûsâ ta'yîn ettiğimiz vakitte gelip de Rabbi ona hitab buyurunca: 'Rabbim! Bana (kendini) göster; sana bakayım!' dedi. (Rabbi) buyurdu ki: "**Beni aslâ göremezsin; fakat dağa bak, şayet (o) yerinde durabilirse, o takdirde (sen de) beni görebilirsin!**" Derken Rabbi dağa tecellî edince onu paramparça etti; Mûsâ da bayılarak (yere) düştü! Nihâyet ayılınca: 'Seni her noksanlıktan tenzîh ederim! (Bu talebimden dolayı) sana tevbe ettim ve ben îmân edenlerin ilkiyim!' dedi." (A'raf, 7/143)

Yakîn (kesin bilgi) **akl**a ve "**burhan**"a (kesin delile) dayanır. **Zevk** ise böyle değildir. "Burhanî bilgi" herkes için bağlayıcılık taşırken, "zevk" insandan insana değişir. İnsanlar bu yüzden "Zevkler ve renkler tartışılmaz" diyorlar. Birinin zevk aldığı müzik türünden diğeri nefret edebiliyor. Biri bir meyveyi çok severken diğeri tiksinebiliyor. Biri deniz manzarasını severken diğeri ormanlık dağlardan hoşlanabiliyor. Biri bir kütüphaneye kapanıp kitaplara gömülmeyi nimet kabul ederken diğeri bunu izbe, havasız ve karanlık zindana kapatılmakla eşdeğer bir boğucu ve bunaltıcı esaret olarak görebiliyor.

TDV İslâm Ansiklopedisi'nin "Yakîn" maddesinde şu ifadeler yer alıyor:

> "… Diğer bir tanıma göre yakīn tasdik ve inanca ulaştıran doğru bilgidir. Bu tür kesin bilgiye "**burhanî bilgi**" denilir. Yakīn şüphenin, bilgi cehaletin karşıtı sayılarak yakīn ile bilgi arasında bir ayırıma gidilmişse de (*Lisânü'l-ʿArab*, "yḳn" md.; *Tâcü'l-ʿarûs*, "yḳn" md.) bu iki kavram arasında anlam yakınlığı bulunduğu, yakīnin şüphe karışmayan bilgi olduğu ve **mârifet, dirayet** gibi terimlerle ifade edilen **diğer bilgi**

türlerinin üstünde kesinlik taşıdığı kaydedilmiştir (Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "yḳn" md.). **Akıl yürütmeyle** zihnin kesinliğe ulaşmasına **îkān** denir. Yakīnin "**düşünme ve akıl yürütme yoluyla kazanılan bilgi**" şeklindeki tanımını dikkate alanlara göre yakīn ve îkān ile ulaşılan bilgi, belirli bir düşünme sürecinin sonunda elde edildiğinden kesbî bilgi olarak da adlandırılmış, … (Ahmed b. Muhammed el-Feyyûmî, s. 261; Tehânevî, II, 1548).

… Hadislerde yer alan yakīn kavramı "**şüpheye düşmeden inanmak, bilmek**" (meselâ bk. *Müsned*, V, 229, 366; Buhârî, "ʿİlim", 24; "Enbiyâʾ", 19; Ebû Dâvûd, "Ṣalât", 191), … anlamında kullanılmıştır. Bir rivayette Abdullah b. Mes'ûd'un yakīni "**tam iman**" diye tanımladığı bildirilir (Buhârî, "Îmân", 1). … Bazı hadislerde yakīn **ölümün yalın gerçekliğini** ifade eder (*Müsned*, II, 22; Müslim, "İmâre", 125).

"İslâm mantıkçılarının yakīn tanımlarını "hata ve yanılma ihtimali bulunmayan, gerçekle örtüşen bilgi" şeklinde özetlemek mümkündür. … "

*

Avni'nin sözlerinin devamı şöyle:

"Zîrâ vahdet-i vücûd, **hakîkat**tir. Bu hakîkatin **akvâl (kaviller, sözler) ile ifşâsı** ukûl-i zaîfe erbâbı (zayıf akıl sahipleri) indinde dalâlete (sapıtmaya) ve ta'tîl-i şerîata (Şeriat'i geçersiz saymaya, atıl hale getirmeye) sebeb olur. Onun için 'Hakikat (el-Hakikatu) ortaya çıksaydı, Şeriat (eş-Şeriatu) batıl olurdu' denilmiştir."

Tevhîd edebiyatı yapan bu dangalaklara **Kelime-i Tevhîd ("La ilahe illallah" sözü)** hakikat olarak kâfi gelmemiş, kafalarından **hakikat** uyduruyorlar.

Bu öyle bir hakikat ki, zayıf akıl sahiplerini daha akıllı yapmıyor, tam aksine zıvanadan çıkartıyor, sapıklığa yöneltiyor, Şeriat'i geçersiz/batıl ilan etmelerine, yani Allahu Teala'ya İblis gibi başkaldırmalarına yol açıyor.

Bu avanak, bir sonraki cümlesi ile, "Ben zayıf akıl sahibi bir dangalağım, bunu herkes bilsin" mesajını veriyor:

> "Onun için 'Hakikat (el-Hakikatu) ortaya çıksaydı, **Şeriat** (eş-Şeriatu) **batıl** olurdu' denilmiştir."

Evet "batıl" kelimesini kullanıyor. E, bu lafınla sen kendin Şeriat'i **batıl** ve atıl hale getirdin mi, getirmedin mi?

Böylece, **zayıf akıl sahibi** olduğunu ispatladın mı ispatlamadın mı?

Avanağın ne yazdığından haberi yok.

Şeriat değil, sizin "hakikat" dediğiniz şey, yani vahdet-i vücudunuz batıl. Eğer bu vahdet-i vücudunuz hak ve hakikat olsaydı, **Şeriat'le çelişmezdi**. Allahu Teala şöyle buyuruyor:

> "Sonra da seni (din ve dünyaya dair) o işten/emrden bir **şeriat** üzerinde kıldık. Artık (sen) ona tâbi' ol; ve b**ilmeyenlerin (nefsânî) arzularına (hevalarına)** uyma!" (Casiye, 45/18)

Evet, Şeriat'ten yüz çevirenler, Şeriat'i "hakikat karşısında batıl" görenler, sapıktır, zayıf akıllıdır, ve "bilmeyen"dir. Zır cahildir. Heva ve heves ehlidir, hakikat ehli değil.

*

Bu budalaların **vahdet-i vücud sırrı** filan dedikleri zırvaların düpedüz sapıklık, heva ve heves ürünü **şeytanî vesvese** olduğu, bu dangalağın şu aktardığımız

sözlerinden belli.. Neymiş, "*Onun için 'Hakikat (el-Hakikatu) ortaya çıksaydı, Şeriat (eş-Şeriatu) batıl olurdu' denilmiştir*"miş?

Kim demiş, bari bunu da söyleseydin, İblis mi, Belam mı, Firavun mu, Nemrut mu, hangi sapık?

Böyle bir lafı bir müslüman söyleyebilir mi?!

Bu şaşkınlar bir de bu halleriyle kendilerini "**hakikat ehli havas** (seçkinler)", itikadı düzgün temiz kalpli saf müslümanları da "hakikatten habersiz avam" ilan ediyorlar.

Evet, Şeriat'in dışında bir hakikat yoktur.. Şeriat'le çelişen tasavvuf da, hakikat iddiası da, sapıklıktan ibarettir.

Allahu Teala kullardan "hakikat"i gizleyecek, ona aykırı olan bir "batıl"ı, şeriat olarak emredecek, bu olabilir mi?

Bunların bu tür zırvaları, külliyen şeytanî vesvese..

Gâvurun biri, "**Bir aptal, kendisine hayran olan daha aptal birini her zaman bulur**" demiş. (Un sot trouve toujours un plus sot, qui l'admire.)

Bizde durum farklı: Bizde doğruyu söyleyeni sıkça dokuz köyden kovarlar, anasından emdiği sütü burnundan getirirler, aptal sapıklar içinse anıt mezarlar yaparlar, heykellerini dikerler, üstüne anıt türbe diker, kitaplarını ***Kur'an***'dan bile daha mübarek ilan ederler,

Bizim aptallarımız kendisine hayran olan daha aptal birini değil, binlercesini, hatta yüzbinlercesini, milyonlarcasını buluyor.

Aha işte önümüzdeki canlı örnek: Ahmed Avni avanağı.. Yazdığı akla ziyan zırvalara eşsiz hikmet muamelesi yapılıyor.

*

Evet, Avni avanağının "*Sâlikin (yol alanın) nefsinde münkeşif olan (ortaya çıkan) bir **hâl ve zevk** olduğundan, insân-ı kâmil bu vahdet-i vücûd sırrının **umumâ (genele) ifşâsı**ndan nehy olunmuştur"* dediğini görmüştük.

Sıkı durun, bir sonraki cümlesi şöyle: "*Velâkin havâssa (seçkinlere) ifşâsından **nehy olunmamıştır**."*

Böylece, ustası İbn Arabî kalpazanının lafını düzeltmiş oluyor. O, ***"Ve zuhûru ile emr ettiği şeyin ifşâsından onu nehy etti (yasakladı)"*** diyordu.

Ustasına ayar veriyor, "Tamam yasakladı da, o kadar da değil. Benim gibi havassa açıklayabilirsiniz, yasak değil" diyor.

İmdi, bu avam ile havassı nasıl ayıracağız?.. Havas olmak, "hâl ve zevk" yoluyla "vahdet-i vücud sırrına" muttali ya da nail olmak ise, "havassa ifşadan nehy olunmamak"tan söz etmek abes olur. Adamın zaten bildiği şeyi ona ifşa etmen, tereciye tere satma salaklığı değilse nedir?

Yok, adam "zevk" yolu ile sırra mazhar olmadığı halde "vahdet-i vücud sırrı kendisine ifşa olunabilecek" havastan ise, böyle sade suya tirit yağsız tuzsuz havas olunabiliyorsa, bu defa da kendini yalanlamış, vahdet-i vücud sırrının *"sâlikin (yol alanın) nefsinde münkeşif olan (ortaya çıkan) bir hâl ve zevk olduğu"* iddianı çürütmüş olursun.

Bu durumda o sır, sadece "zevk ve hâl" ile anlaşılan değil, kavlen (sözlü olarak) ifşa olunup aktarılabilen bir bilgi haline gelir. Zayıf akıllı değilsen mesele kalmamış oluyor.

Oluyor da, o zaman bunun neresi sır?!

*

Avara kasnak avanağın görüşlerine delil olarak ileriye sürdüğü ayet çerçevesinde olaya bakarsak, aslında ortada bir sır yok. Tam aksine, Allahu Teala'nın herkese açıkladığı bir hakikat var:

> "De ki: Söyleyin bana! Ya Allah katından (min 'indi'llâh) olduğu halde sonra (siz) onu inkâr etmişseniz? (O zaman haktan) uzak bir ayrılık içinde olan o kimseden daha sapık kim olabilir?
>
> "Onlara hem âfâkda (kendi dışlarındaki âlemlerde), hem de kendi nefislerinde(enfüsde) delillerimizi göstereceğiz; tâ ki onun (o Kur'ân'ın) gerçekten hak olduğu onlara belli olsun! Rabbinin, her şeye şâhit olması yetmez mi?!' (Fussilet, 41/52-53)

Sözü edilen "hakikat"in bilinmemesi bir "sır" olmasından değil, bazı insanların hakikati bile bile inkâr edip yalanlamalarından, gerçeğe gözlerini kapamalarından ileri geliyor.

Ve bu gerçeği görme yükümlülüğü bakımından insanlar avam ve havas diye gruplara gerçekte ayrılmıyorlar.

Nasıl insanlar görme, işitme, tatma, koklama ve dokunma gibi duyuları bakımından avam ve havas diye iki gruba ayrılmıyorlarsa, ilke olarak bu duyulara sahip olmak için havastan olmak gerekmiyorsa, ya da bu duyularından bazılarını kaybedenler havas olmaktan çıkıp avamlık çukuruna yuvarlanmıyorlarsa, Allahu Teala'ya iman hususunda da (kabiliyet bakımından) insanların havas ve avam diye iki gruba ayrılmaları söz konusu değildir.

Bu noktada "havas" olmayı sağlayan tek bir haslet var: **Takva.** Ve bu, vahdet-i vücut edebiyatı yapan dangalakların tekelinde olan bir "sır" değil.

*

Avanak şerhçi "Velâkin havâssa (seçkinlere) ifşâsından nehy olunmamıştır" diyor ve bu zırvasına delil ve şahit olarak **Ebu Hureyre** r. a.'in bir sözünü gösteriyor:

> "Nitekim Ebû Hureyre (radiyallahu anh) buyurur ki: '(Sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz'den iki kab ilim aldım. Birini dağıttım, diğerini **boğazımı keserler havfıyla (korkusuyla)** hıfz ettim'."

Avanağın tam bir geri zekâlı olduğu bu sözü delil olarak getirmesinden belli.

Bunun delil olarak getirilebilmesi, şuna benzer bir söz olmasına bağlıdır:

"(Sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz'den iki kab ilim aldım. Birini dağıttım, diğerini boğazımı keserler havfıyla avamdan gizledim, fakat ashab ve tabiînin havassına açıkladım."

Geri zekâlı salağın kendisinden haberi yok, okuduğu ve dinlediği lafları anlamaktan aciz, fakat yine de "sadece havassın anladığı sırlar"dan haber veriyor.

Sorun sadece bu da değil.. Ebu Hureyre r. a.'in sakladığı bilgilerin (saklamış olduğu için) bilinmemesi söz konusu.. Fakat bu dangalaklar, "vahdet-i vücud sırrı" olduğunu ileri sürüyorlar. Nerden biliyorsunuz, öbür dünyaya gidip de mi geldiniz?!

Ebu Hureyre r. a.'in akladığı bilgiler muhtemelen, gelecekteki fitnelerle ilgili haberlerdi. Vaktinden önce söylese, bundan rahatsız olanlar çıkar ve fitne çıkarmakla, insanları birbirine düşürmeye çalışmakla suçlarlardı.

Benzer bir sözü Nuyam bin Hammad da ***Kitabu'l-Fiten***'inde Huzeyfetü'l-Yemani r. a.'den naklediyor: "**Eğer bildiğim her şeyi size anlatsaydım,** beni öldürmek için geceyi beklemezdiniz."

(Bilindiği gibi, Peygamber Efendimiz s.a.s., münafıkların isimlerini sadece ona söylemişti.

Bir tek o, bütün münafıkları biliyor ve “sır” olarak saklıyordu.

Asla kimseye söylemedi ve ağır bir yük olarak taşıdığı sırlar onunla birlikte mezara gitti.)